

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ: НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ



Тези доповідей
учасників I Всеукраїнської науково-теоретичної
інтернет-конференції студентів і аспірантів

м. Миколаїв, 14-15 листопада 2013 р.



Міністерство аграрної політики та продовольства України
Миколаївський національний аграрний університет
Обліково-фінансовий факультет
Кафедра фінансів і кредиту
Кафедра бухгалтерського обліку

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ
ТА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ:
НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ

Тези доповідей
учасників I Всеукраїнської науково-теоретичної
інтернет-конференції студентів і аспірантів

м. Миколаїв, 14-15 листопада 2013 р.

Миколаїв
2013

УДК: 336
ББК: 65.261
О-75

Редакційна колегія:

Головний редактор: О.Є. Новіков – д.е.н., доцент, проректор з наукової роботи.

Заступники головного редактора: О.М. Вишнеvsька – д-р екон. наук, проф.;
Н.М. Сіренко – д-р екон. наук, проф.;
М.В. Дубініна – канд. екон. наук, доц.

Члени оргкомітету: А.В. Бурковська – канд. екон. наук, доц.;
М.Д. Бабенко – канд. екон. наук, доц.;
Г.М. Рябенко – канд. екон. наук, доц.;
Т.І. Лункіна – канд. екон. наук, доц.;
І.В. Барішевська – канд. екон. наук, асист.;
О.І. Мельник – асист.;
І.Г. Волкова – асист.;
Є.О. Павлюк – асист.

Відповідальний секретар: Т. О. Чайка - канд. екон. наук, асист.

Особливості сучасного функціонування та розвитку фінансової системи: національні та міжнародні аспекти : тези доповідей учасників I Всеукраїнської науково-теоретичної інтернет-конференції студентів і О-75 аспірантів, 14-15 листопада 2013 р., м. Миколаїв / Міністерство аграрної політики та продовольства України ; Миколаївський національний аграрний університет ; обліково-фінансовий факультет ; кафедра фінансів і кредиту ; кафедра бухгалтерського обліку. — Миколаїв : МНАУ, 2013. — 100 с.

УДК: 336
ББК: 65.261

ЗМІСТ

Секція 1. Сучасний стан та перспективи розвитку фінансової системи України	7
Дуброва Н.П. Сучасний стан фінансової системи України в глобалізаційному просторі	7
Крючко Л.С. Теоретичні аспекти фінансової безпеки підприємства	9
Павленко О.П. Сучасні аспекти розвитку фінансової системи України в умовах світових глобалізаційних процесів	11
Белая М.Ю. Особливості медичного страхування в Україні	14
Гамуга О.Б. Чи потрібний ринку страховий брокер?	15
Єрмізіна Т.О. Аналіз структури власного капіталу підприємств України	17
Зуб О.М. Фінансова безпека як складова економічної безпеки України	20
Кочетова О.І. Управління фінансовими результатами підприємств України	22
Мужеляк О.М. Ефективність виробництва органічної сільськогосподарської продукції	24
Живилова Ю.С., Олейникова А.О. Проблеми розвитку страхування в Україні та шляхи їх вирішення	26
Ординська В.О. Проблеми розвитку добровільного медичного страхування в Україні	28
Сивак В.Ю. Оцінка фінансового стану підприємств з використанням моделей прогнозування банкрутства	30
Сочинська В.М., Сочинська І.М. Тенденції розвитку майнового страхування в Україні	33
Худомака О.В. Загальноекономічна характеристика дебіторської заборгованості підприємств України	35
Секція 2. Проблеми розвитку фінансової системи та напрями їх подолання з урахуванням міжнародного досвіду	37
Нефьодова А. Зарубіжний досвід особливостей оподаткування малого бізнесу	37
Соболева І.В., Камишанська А.В. Проблеми страхування майна громадян в Україні та шляхи їх вирішення	40
Секція 3. Особливості фінансово-облікового забезпечення функціонування сільськогосподарських підприємств	42
Лугова О.І. Облік біологічних активів свинарства як складова управління економічним потенціалом галузі	42
Мельник О.І. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємств в сучасних умовах	44
Чобан Ю.Ю. Облікове забезпечення витрат сільськогосподарського підприємства	46
Колеснік Я.В. Венчурне фінансування – одна з альтернативних форм інвестиційного фінансування розширеного відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств	48
Власова Т.В. Фінансове управління сільськогосподарськими підприємствами	50
Вишенська Л.М. Облікове забезпечення розрахунків з дебіторами аграрних підприємств	52

Горбатюк Г.І. Аналіз фінансових результатів аграрних підприємств миколаївської області.....	55
Ісмаїлов К.А. Фінансове забезпечення підприємств України.....	56
Капуш О.В. Оцінка ефективності використання капіталу сільськогосподарських підприємств України	58
Кіц Д.О. Особливості формування витрат на сільськогосподарських підприємствах.....	61
Коваль А.Ю. Сутність та технологія управління витратами підприємства.....	63
Коваль О.А. Фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств	67
Колесник О.С. Інвестиційна діяльність підприємств України: стан, проблеми перспективи	68
Кужельна А.С. Особливості фінансового контролю у сільськогосподарських підприємствах.....	70
Мкртчян Д.А. Страхування ризиків сільськогосподарських підприємств	72
Мостова М.О. Управління оборотним капіталом сільськогосподарського підприємства.....	74
Омеленчук К.О. Шляхи покращення аудиту фінансових результатів діяльності аграрних підприємств.....	76
Секція 4. Тенденції розвитку банківської системи України	79
Демчук Н.І. Особливості формування і розвитку вітчизняного інституціоналізму в банківській сфері.....	79
Владечак Т.В. Банківське кредитування інвестиційно-інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств України	81
Присяжнюк А.М. Аналіз напрямків розвитку банківської системи України.....	83
Секція 5. Перспективи розвитку податкової системи України	85
Сирцева С.В. Роль системи оподаткування в активізації інноваційних процесів аграрного сектора економіки	85
Максимова С.В. Переваги і недоліки в стягненні податку на додану вартість	87
Асмолова Т.В. Проблеми розвитку фінансової системи України.....	889
Черненко С.В. Теоретичні підходи до удосконалення української податкової системи	91
Секція 6. Міжнародна практика розвитку фінансового ринку	93
Бабенко І.О. Розвиток міжнародного фінансового ринку	93
Дюміна С.С. Гармонізація національної форми звіту про фінансові результати до міжнародних стандартів.....	95
Родольчук С.С. Стан та розвиток ринку похідних цінних паперів (деривативів) в Україні	97

Секція 1. Сучасний стан та перспективи розвитку фінансової системи України

Дуброва Н.П., к.е.н., доцент Дніпропетровського державного аграрного університету

СУЧАСНИЙ СТАН ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Основну роль у фінансовій діяльності держави, особливо у сфері фіскальної політики й формування доходної частини бюджетної системи країни, відіграє приватний сектор шляхом перерозподілу частки отриманих доходів у вигляді податків та обов'язкових цільових платежів. Однак такий стан не дає підстав зменшувати значення фінансів державних підприємств.

Особливу фінансову ланку становлять спеціальні фонди, що мають певне цільове призначення та визначену законодавством самостійність. У більшості європейських країн такі фонди відокремлені від державного бюджету і управляються безпосередньо центральними, а в деяких випадках і місцевою владою. Характерною рисою централізованих фондів є чітко визначені джерела формування і напрями використання коштів. Створення таких фондів визначається конкретними потребами, що стоять перед державою, тому їх склад та включення до бюджетів є різноманітним. В Україні до останнього часу було визнано за доцільне функціонування цільових фондів у межах Державного бюджету України (в межах парламентського та спеціального фінансового контролю) за мобілізацією, розподілом та використанням коштів, що надходять до таких фондів. Ці фонди включаються до Спеціального фонду Державного бюджету України і передбачають обов'язковий цільовий характер використання коштів, визначений законодавством. Переважно кошти, що надходять до таких фондів, спрямовані на підтримання соціальної політики держави – забезпечення зайнятості населення, державного страхування у разі безробіття, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням, тощо.

Перед Україною, як сучасною демократичною, соціальною та правовою державою, постає проблема розбудови власної фінансової системи. Сформована на сьогодні фінансової системи України може розглядатися як підґрунтя для розробки та впровадження більш ефективної фінансової системи, яка буде надійною основою економіки та забезпечить життя населення на належному рівні [1]. А функції фінансової системи нашої держави ще раз підтверджують важливість запровадження ефективної фінансової системи, яка зможе керувати та забезпечувати нормальну діяльність усіх органів та інститутів, а також забезпечить здійснення необхідних фінансових процесів та операцій.

В Україні спостерігається поступове збільшення масштабів місцевого господарства, їх зв'язок та залежність від великого капіталу, розширення та ускладнення функцій місцевої влади, компетенція якої визначається чинним законодавством України, зокрема Конституцією України, законами України «Про місцеве самоврядування», «Про місцеві державні адміністрації» тощо. У сфері фінансової діяльності їх компетенцію встановлює, в першу чергу, Бюджетний кодекс України та періодичні акти про бюджет місцевих органів.

Варто зазначити, що Україна іде шляхом розвитку фінансової системи та економіки. Зважаючи на це, є як плюси, так і мінуси у її розвитку. Обсяги ВВП за останні 5 років зросли майже в три рази. Зростання зовнішньоторговельного обороту свідчить про розширення співпраці між суб'єктами господарювання України з іншими країнами, що також є позитивно. Періодом погіршення усіх показників став 2008 р. світової фінансової кризи, однак те, що показники почали повертатися до норми та змінюватись у позитивну сторону свідчить про хороші можливості фінансової системи України.

Державний бюджет – це найбільший централізований фонд коштів, що перебуває у розпорядженні уряду, який виконує державну політику. За його допомогою уряд концентрує у своїх руках значну частину національного доходу, що перерозподіляється фінансовими методами. Саме у цій ланці фінансової системи зосереджуються найбільші доходи та найважливіші у політичному та економічному відношенні загальнодержавні видатки. У державному бюджеті органічно пов'язані основні фінансові інститути – податки, позики й видатки.

Також, показники діяльності різних сфер та ланок, дозволяють зробити наступні висновки. Ринок цінних паперів також характеризується тенденцією до зменшення обсягу цінних паперів, однак у його складі у 2013 р. найбільшу частку займали акції та інвестиційні пайові сертифікати пайових фондів. Кредитний ринок характеризувався зростанням кількості депозитів та кредитів, а процентна політика банків була спрямована на подолання наслідків кризи 2008 р. Однією із найважливіших ланок фінансової системи є державні фінанси, які покликані забезпечити соціальний захист населення та надавати необхідні суспільні послуги [5].

Окрім оптимізації управління державними фінансами, можна покращити фінансову систему через використання зарубіжного досвіду. Однак, варто зазначити, що нашій країні в питаннях організації фінансової системи краще звертатися до досвіду європейських держав, адже, незважаючи на досягнення східних країн, наша країна має зовсім інший менталітет і досвід країн Європи буде легше застосувати у нас. Прикладів є багато, звісно, це не означає, що потрібно абсолютно все наслідувати, але окремі моменти можуть стати корисними для нашої держави та відкоригувати діяльність нашої фінансової системи.

Список використаних джерел

1. Косодій Р.П. Соціально-економічні виміри трансформації глобальної фінансової системи / Р.П. Косодій // Облік і фінанси АПК. — 2009. — №1. — С.37—42.
2. Науменков С.В. Зарубіжний досвід організації систем регулювання й нагляду за діяльністю фінансових установ / С.В. Науменков // Фінанси України. — 2009. — №12. — С. 23—34.
3. Стукало Н.В. Глобалізація та розвиток фінансової системи України / Н.В. Стукало // Фінанси України. — 2005. — №5. — С. 29—35.
4. Череп А.В. Особливості розвитку сучасної фінансової системи в ринкових умовах / А.В. Череп // Економіка та держава. — 2006. — №6. — С.28—30.

Крючко Л.С., к.е.н., доцент Дніпропетровського державного аграрного університету

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Перехід України до ринкових умов ведення господарства зумовив появу ряду проблем в економічній системі та діяльності суб'єктів підприємництва, які раніше не існували. Такими проблемами були фінансова нестабільність, кризові явища, банкрутство підприємств їх можна віднести до постійних супутників ринкової економіки.

Проблеми економічної безпеки підприємства та фінансової безпеки як її складової зокрема останнім часом набули великого значення.

Вирішенням цих та ряду інших проблем допоможе забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва.

Фінансова безпека набуває великого значення тому, що підприємство може збанкрутувати, якщо його фінансово-економічний стан незадовільний. А відповідно, рівень економічної безпеки підприємства має враховувати оцінку свого фінансово-економічного стану.

Система фінансової безпеки суб'єктів підприємництва має поєднувати надбання сучасної економічної науки та діяти постійно, а не за фактом настання кризи.

Інакше кажучи, суб'єкти підприємництва мають заздалегідь прогнозувати розвиток кризових явищ, забезпечуючи власну ефективну діяльність. Це передбачає: моніторинг фінансового стану організації та зовнішніх факторів з метою раннього виявлення ознак її кризового розвитку, визначення масштабів кризового стану, дослідження основних факторів, що зумовлюють її кризовий

розвиток, створення і реалізацію заходів щодо запобігання кризам і банкрутству, контролю за виконанням заходів з формування фінансової безпеки й оцінювання отриманих результатів шляхом використання фінансового інструментарію. Упровадження такої системи створить дієвий інструмент щодо запобігання кризам, забезпечення стабільної та ефективної фінансової діяльності.

Основні аспекти теорії економічної безпеки та фінансової безпеки як її складової зокрема, а також фінансової рівноваги та стійкості знайшли відображення в наукових працях вітчизняних та зарубіжних науковців а саме: О.В. Ареф'євої, О.І Барановського, І. Бланка, К.С. Горячевої, Т.Ю. Загорельської, М.М. Єрмошенка, С.М. Ілляшенка, Н.В. Куркіна, В.В. Шликова, В. Яковлева, П.І. Орлова та ін.

Отже, спираючись на визначення фінансової безпеки, що пропонуються науковцями, можемо виділити ключові риси фінансової безпеки суб'єктів підприємництва:

- забезпечує рівноважний і стійкий фінансовий стан;
- сприяє ефективній діяльності суб'єкта підприємництва;
- дає змогу на ранніх стадіях визначити проблемні місця в діяльності організації;
- нейтралізує кризи та запобігає банкрутству.

На сьогодні питання методології формування фінансової безпеки суб'єктів підприємництва сфери матеріального виробництва. на відміну, скажімо, від фінансової безпеки банків, страхових компаній та інших суто фінансових інституцій, є недостатньо розробленими водночас очевидним є факт, що саме реальний сектор економіки був і залишається основою економіки України, а отже, рівень фінансової безпеки є прямим наслідком стану економіки країни

На нашу думку, необхідно більше уваги приділяти питанням упровадження механізмів забезпечення фінансової безпеки саме на рівні суб'єктів підприємництва сфери матеріального виробництва, що пов'язано зі значною кількістю ризиків і нестабільністю як внутрішнього, так і зовнішнього їх середовища, а також загрозами поглинань, зокрема, через процедури банкрутства.

Забезпечення стійкого зростання підприємництва. стабільності результатів їх діяльності, досягнення цілей, що відповідають інтересам власників і суспільства в цілому, неможливі без розробки й проведення самостійної стратегії, що в сучасній економіці визначається наявністю ефективної системи його фінансової безпеки. Саме стан фінансів господарюючих суб'єктів багато в чому зумовлює ефективність їх діяльності в ринковій економіці, що і приводить до необхідності розгляду проблем забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва.

Таким чином, фінансова безпека є однією з найважливіших складових системи економічної безпеки суб'єктів підприємництва, оскільки саме фінансова складова є основною в сучасній економіці, як на макро-, так і на мікрорівні, саме через грошові потоки організації та їх управління здійснюється вплив на більшість економічної системи підприємства.

На підставі розглянутих визначень можемо зазначити, що в економічній літературі до сьогодні приділялось недостатньо уваги питанням фінансової безпеки ще й тому, що деякі з її аспектів розглядаються при розробці фінансової політики підприємства, управлінні фінансами, організації системи економічної безпеки, управлінні ризиками. На нашу думку, необхідний цілісний і комплексний підхід до цієї проблеми, що поєднав би всі ці, часом відірвані один від одного елементи, в єдину систему, яка б діяла постійно.

Результати оцінювання складових фінансової безпеки підприємства, проведеного за запропонованими методиками, є різно- векторними та різнонаправленими, а тому не дають цілісного уявлення про стан фінансової безпеки підприємства.

Забезпечення фінансової безпеки, особливо в період кризи, є одним з основних завдань керівництва будь-якого підприємства. Проте недосконалість нормативно-правової бази регулювання діяльності фінансових ринків та специфічність економіки нашої країни лише загострюють проблеми досягнення фінансової безпеки та належного рівня фінансової стійкості підприємств.

Павленко О.П., к.е.н., доцент Дніпропетровського державного аграрного університету

СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ СВІТОВИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

До закономірностей розвитку суспільства слід віднести об'єктивний процес економічних трансформацій, який доводить, що ефективна організація бюджетної системи, незалежно від її моделі має ґрунтуватися на: фінансових інститутах, які здійснюють чітко визначені функції, взаємодіючи між собою в процесі прийняття оптимальних бюджетних рішень; законодавчо встановлених, чітких, деталізованих процедурах, нормах та принципах організації бюджетного процесу [2]. Фінансова система України за останні 10 років зазнала істотних змін, але багато з них не дістали відповідного відображення у законодавстві. Україна потребує чіткої правової та адміністративної основи управління податково-бюджетною сферою. Це означає, що всі функції та механізми такого управління (бюджетною та позабюджетною діяльністю) повинні у повному обсязі регламентуватися законами та відповідними

нормативними актами. Зрозуміло, що державні кошти слід виділяти та витратити лише за наявності відповідних на це правових повноважень [1].

Як визначають вітчизняні науковці, фінансова система являє собою сукупність сфер та ланок чи елементів держави, який є показником розвитку, функціонування та ефективності державної політики. Сутність фінансової системи полягає у тому, що вона є тією базовою основою, яка забезпечує діяльність та функціонування економіки країни як в цілому, так і в окремих її проявах. Ефективна фінансова система є тією рушійною силою, яка рухає життя не тільки країни, але і кожного її жителя. Вона підтримує баланс, який забезпечує динамічний розвиток усіх сфер та ланок господарства країни, а також підтримує виконання соціального захисту на необхідному рівні через діяльність певних інститутів [3].

Фінансову систему держави можна розглядати у кількох аспектах. Зокрема, фінансова система – це сукупність фінансових інститутів, кожний з яких сприяє утворенню та використанню відповідних централізованих та децентралізованих фондів коштів для здійснення фінансової діяльності держави, тобто діяльності з приводу мобілізації, розподілу та використання централізованих та децентралізованих фондів коштів для виконання завдань і функцій держави та органів місцевого самоврядування.

З іншого боку (в організаційному аспекті), фінансову систему можна розглядати як сукупність органів державної влади та місцевого самоврядування, які здійснюють у межах своєї компетенції керівництво фінансовою діяльністю держави та підприємств, установ, організацій, що беруть у ній участь [4].

Якщо характеризувати фінансову систему з позицій економіки, то вона буде значно ширшою і включатиме державні фінанси (бюджет держави, фонди цільового призначення, державний кредит, фінанси державних підприємств), фінанси суб'єктів господарювання, міжнародні фінанси (валютний ринок, фінанси міжнародних організацій, міжнародні фінансові інституції) та фінансовий ринок (ринок грошей, ринок капіталів, кредитний ринок та ринок цінних паперів). Державні фінанси, відіграючи винятково важливу роль в економіці, не можуть розглядатися як єдиний або найголовніший інструмент економічної політики. Сам стан державних фінансів та формування доходної і видаткової частин бюджету залежать від багатьох чинників, хоч недооцінювати його вплив на економіку країни також не слід.

Фінансова система України складається з таких основних ланок: державний бюджет та місцеві фінанси, фінанси державних підприємств, установ та організацій, спеціальні цільові фонди та кредит.

Ще однією ланкою фінансової системи є кредит – державний (і муніципальний) та банківський. І хоч основні риси кредиту (відплатність, строковість, поворотність, забезпеченість) є однаковими для цих двох форм,

ототожнювати їх у жодному разі не можна. У відносинах державного кредиту (як зовнішнього, так і внутрішнього) позичальником виступає безпосередньо держава. Наявний борг має погашатися у встановлені державою терміни. Отримані кошти спрямовуються на покриття дефіциту державного бюджету, на фінансування поточних видатків держави. Політика у галузі державних фінансів не може не враховувати специфіки відповідного етапу соціально-економічного розвитку країни, тобто реформа державних фінансів повинна мати певну концептуальну спрямованість.

Підводячи підсумок, варто сказати, що в умовах світових глобалізаційних процесів наша країна постійно співпрацює та взаємодіє з іншими країнами та результативність залежить від того, наскільки міцною є позиція нашої держави, наскільки стійкою є вона у фінансовому плані [3]. Фінансова система – це перший крок, який забезпечить нам цю стійкість та надійність. Саме тому її удосконалення, впровадження чогось нового є дуже важливим для країни, адже від того, наскільки чітко все організовано залежатиме і кінцевий результат, який перш за все полягає у визнанні України як надійного партнера у співпраці та зайняття нею належного місця на світовій арені.

Список використаних джерел

1. Висоцький І. Необхідність реформування системи державного фінансового контролю в Україні / І. Висоцький // Ринок цінних паперів України. — 2013. — №1—2. — С.21—27.
2. Макогон В. Напрями розбудови системи місцевих фінансів / В. Макогон // Ринок цінних паперів України. — 2013. — №3—4. — С.47—53.
3. Олексюк О.І. Особливості та пріоритети результативного розвитку національної економіки у глобальному середовищі / О.І. Олексюк // Агросвіт. — 2009. — №8. — С.30—36.
4. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України та зарубіжних країн : навч. посіб. — 2-ге вид., перероб. і доп. / Ю.В. Пасічник. — К. : Знання-Прес, 2003. — 523 с.
5. Яременко О. Тенденції посткризового розвитку фінансових інститутів / О. Яременко // Економіка України. — 2010. — №4. — С.88—95.

Беляя М.Ю., студент Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського

Науковий керівник: викладач Сафонова О.Д.

ОСОБЛИВОСТІ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

В тяжких умовах виходу країни з фінансової кризи та щорічного погіршення економічної ситуації, одним з найоптимальніших шляхів покращення життя суспільства в майбутньому являється страхування. Таке страхування стосується усіх сфер життя громадян, зокрема і охорони здоров'я. Механізм медичного страхування в Україні перебуває лише на стадії формування. Державний бюджет, з якого в даний час фінансується медична галузь, неспроможний покрити навіть половину її потреб.

Позитивним явищем останніх років є посилення уваги вітчизняних фахівців до аналізу означених проблем, зокрема О. Виноградова, Е. Писанця, М. Поліщука, В. Рудого, О. Сергєєвої, О. Сидорчука, Л. Сизоненко, В. Черненко, В. Базилевич, Н. Демідов, В. Пашков, але дані праці не достатнього повно висвітлюють ситуацію, що склалася в Україні.

Основні проблеми розвитку медичного страхування в Україні, визначення перспектив його розвитку будуть розглянуті нижче.

Медичне страхування - форма соціального захисту інтересів населення в галузі охорони здоров'я, який виражається в гарантії оплати медичної допомоги при виникненні страхового випадку за рахунок накопичених страховиком коштів [1]. Воно поділяється за формами на обов'язкове і добровільне медичне страхування. У реформуванні системи медичної допомоги України вирішальну роль відіграє перехід саме до обов'язкового медичного страхування.

Сьогодні впровадження даного виду страхування, попри всі його переваги, на Україні гальмується. Це відбувається через те, що не існує однорідного підходу щодо створення законопроекту про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування.

Основними моментами, що стримують його впровадження є:

- відсутність відповідної нормативної бази, медичних стандартів та фінансових стимулів для лікарів;
- неналежне фінансування медичного сектора, нераціональне використання фінансових ресурсів;
- працівники системи охорони здоров'я мають недостатньо навичок для управління системою державного соціального страхування.

Проблемним є те, що на першому етапі введення системи державного страхування попит на послуги зростає, а сфера охорони здоров'я є нестабільною та непередбаченою, тому це може одразу призвести до інфляції цін на медичні послуги, а доступ до них зменшиться. На заваді впровадження даного виду

страхування постає ще й високий рівень безробіття в Україні, адже страхові відрахування будуть здійснюватись із стабільної заробітної плати громадян. Вирішення проблем в області медичного страхування сприятиме створенню в Україні комплексної, ефективної, загальнодоступної і справедливої системи медичного страхування.

Отже, перспективна система медичного страхування повинна включати, насамперед, планування мінімальних коштів в бюджеті, через які забезпечується надання безоплатної медичної доплати для всіх категорій населення. Наступним кроком має стати введення обов'язкового медичного страхування за рахунок коштів суб'єктів підприємницької діяльності, а також фізичних осіб. Ці міри повинні стати підґрунтям для впровадження добровільне медичне страхування, що передбачає придбання людиною страхового полісу за рахунок власних коштів

Впровадження в життя всіх вище перелічених заходів дасть змогу створити умови для задоволення потреб населення в одержання висококваліфікованої медичної допомоги. Це у свою чергу зменшить навантаження на державний та місцеві бюджети, відбудеться усунення тіньової медицини в системі медичного обслуговування, що допоможе уникнути необґрунтованих витрат на надання зайвих медичних послуг з метою одержання додаткового прибутку, підвищить фінансовий стан працівників медичних установ.

Список використаних джерел

1.Медицинское страхование [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://ru.wikipedia.org/wiki/Медицинское_страхование (25.02.2011).

2.Овсеєнко О.В. Форми медичного страхування та його організаційні основи [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vddfa/2009_2/Evseenko.pdf

Гамуга О.Б., студент Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського

Науковий керівник: викладач Сафонова О.Д.

ЧИ ПОТРІБНИЙ РИНКУ СТРАХОВИЙ БРОКЕР?

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг веде державний реєстр страхових і перестрахових брокерів. Станом на 01 січня 2012 р. було зареєстровано 60 брокерів. Для порівняння можна зазначити, що у 2010 р. було зареєстровано 58 брокерів, а у 2011 р. – 61 брокер, тобто кількість брокерів спочатку зросла, а потім зменшилася [1].

Нагадаємо, страхові брокери – це посередники на страховому ринку, які здійснюють діяльність на цьому ринку від свого ім. на підставі доручення страхувальника або страховика. Брокером може бути і фізична особа, і юридична особа, тобто брокерська контора. Крім цього великі корпорації можуть мати свого брокера, так званий «кептивний брокер».

Найвідоміші в усьому світі брокери, акредитовані розміщувати страхові ризики в Ллойді, - це так звані брокери Ллойда. Процедура розміщення ризиків у Ллойді не є унікальною, але вона найстаріша.

Зараз страхові компанії переймаються таким питанням, а чи взагалі потрібен страховий брокер? Чому переймаються? Все дуже просто. Страховий брокер знає все про страховий ринок, тобто репутація кожної страхової компанії, особливості і умови страхування в кожній компанії, їхню платоспроможність та фінансову стійкість, використовуючи у своїй діяльності економічні і рейтингові показники. Брокер постійно вивчає ситуацію на ринку, де ставки і розміри страхового покриття коливаються, а з розвитком страхової індустрії з'являються нові страхові продукти. Окрім знань ринкової інформації, брокеру потрібні, наприклад, відомості про зміни в законодавстві, що можуть мати вплив на бізнес клієнта. Великі брокери витрачають значні кошти на дослідження та прогнози. Вони не чекають запитань від свого клієнта, а намагаються попередити їх. Отже, страховий брокер допоможе обрати своєму клієнту – страхувальнику ту страхову компанію, яка в разі настання страхового випадку відшкодує всі його збитки, згідно договору страхування, і саме той страховий поліс, який йому потрібен і найбільше підходить.

У багатьох випадках одержати страховий поліс дешевше через страхового посередника, ніж прямо через страхову компанію, тому що брокер: веде облік статистики збитковості по кожному страховику і може відстоювати інтереси нового клієнта при тарифікації його ризику; може з використанням інтернет-технологій організувати ціноутворення ризику серед страховиків і одержати найкращі умови для клієнта [2, с. 315-320].

Наприклад, на Заході, в США, страхові компанії, не працюють прямо з клієнтами і рекомендують звертатися до страхового брокера. І тільки після укладення страхового договору страхувальник одержує право звертатися з всіма питаннями прямо до свого страховика. Це не бюрократичні перешкоди, а реальна практика.

А навіщо ж великим корпораціям брокери? Корпоративним клієнтам страховий брокер, як професіонал, допоможе вміло організувати і провести тендери, об'єктивно і грамотно оцінити пропозиції страховиків і дати рекомендації для розміщення їхніх ризиків в страхових компаніях. Від такої співпраця виграють на ринку всі: і клієнти, і страховики.

Звісно ж брокер за свою роботу отримує комісійну винагороду. Така винагорода іноді називається брокеражем і відраховується з премії, що

належить страховій компанії, в якій брокер розмістив ризик клієнта. Розмір винагороди регулюється ринком.

У Нідерландах, наприклад, заборонено зменшувати розмір комісії (визначається у відсотках від премії або страхової суми) нижче рівня, який встановлено шляхом консультацій між страховиками й асоціацією страхових брокерів. Страховикам не дозволяється також сплачувати посередникам винагороду в будь-якій іншій формі, а посередникам - отримувати будь-які винагороди від клієнта [3, с. 258-261].

Отже, підсумовуючи все вище сказане можна зробити висновки:

по-перше, страховий брокер самостійно визначає об'єкт страхування та страхові ризики, які необхідно застрахувати клієнту;

по-друге, проводить порівняльний аналіз послуг і фінансового стану страховиків;

по-третє, підбирає клієнту кращого, на свою думку, страховика;

по-четверте, оформляє договір страхування;

по-п'яте, здійснює контроль за своєчасним надходженням внесків;

по-шосте, і це мабуть найголовніше, у разі настання страхового випадку страхувальнику виплатять суму, яка вказана у договорі страхування.

Список використаних джерел

1. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Офіційний сайт / [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua>.

2. Базилевич В.Д. Страхова справа : підруч. / В.Д. Базилевич. — К. : Товариство «Знання», 2008. — 512 с.

3. Страхування : підручник / Керівник авт. колективу і наук. ред. С.С. Осадець. — Вид. 2-ге, перероб. і доп. — К. : КНЕУ, 2010. — 630 с.

Єрмізіна Т.О., студент Миколаївського міжрегіонального інституту розвитку людини ВНЗ «Університету «Україна»

Науковий керівник: к.е.н., доцент Крамаренко І.С.

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Під впливом змін організаційно-правових форм господарювання, постійних змін у кон'юнктурі ринку, інфляційних процесів, державних важелів і методів регулювання економіки змінюється склад, структура і ефективність використання капіталу підприємств.

Рівень фінансової стійкості будь-якого підприємства залежить від величини та структури його капіталу. Саме капітал, у розрізі джерел його

формування, дає можливість попередньої оцінки щодо забезпеченості підприємств власними коштами за їх відношенням до позикових.

Ефективність використання власного капіталу залежить від багатьох факторів, які можна розділити на зовнішні, що роблять вплив поза залежністю від інтересів підприємства, і внутрішні, на які підприємство може і повинно активно впливати. До зовнішніх факторів можна віднести такі, як загальноекономічна ситуація, податкове законодавство, умови одержання кредитів і процентні ставки по них, можливість цільового фінансування, участь у програмах, що фінансуються з бюджету. Ці й інші фактори визначають рамки, у яких підприємство може маніпулювати внутрішніми факторами раціонального руху власного капіталу.

На сучасному етапі, зважаючи на останні події в економіці, до основних зовнішніх факторів, що впливають на стан і використання власних фінансових ресурсів, можна віднести такі, як криза неплатежів, високий рівень податків, високі ставки банківського кредиту та ін. Згідно даних Державного комітету статистики, протягом 2008-2012 рр. власний капітал підприємств України збільшився майже 1,5 рази (рис. 1) [1].

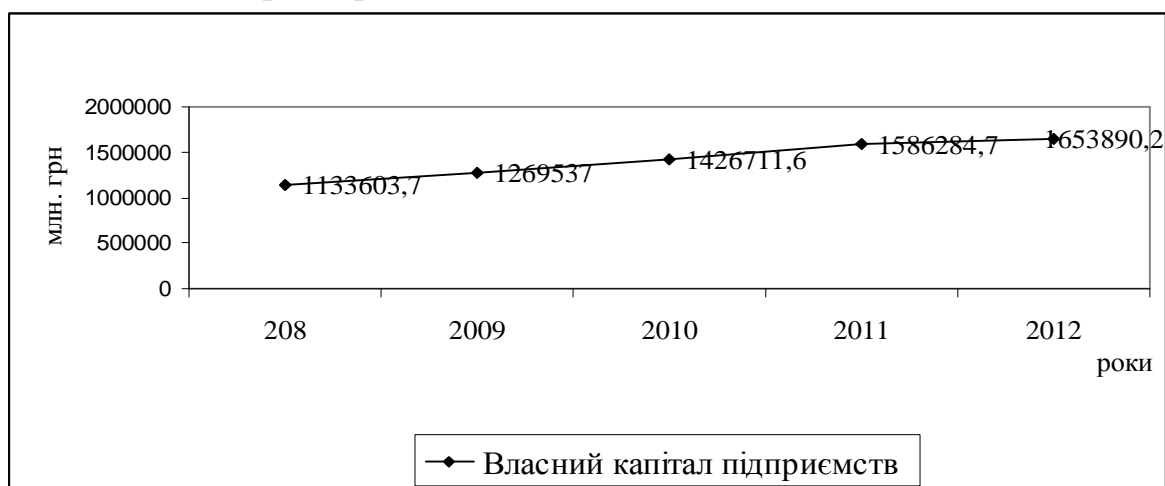


Рисунок - 1 Власний капітал підприємств України протягом 2008-2012 рр., млн грн

Джерело: дані [1]

Власний капітал підприємств України у 2008 р. склав 1133603,7 млн грн, у 2009 р. 1269537,7 млн грн, у 2010 р. 1426711,6 млн грн та в 2011 р. 1586284,7 млн грн та в 2012 р. 1653890,2 млн грн. Власний капітал у 2012 р. збільшився порівняно з 2011 р. на 67605,5 млн грн та з 2010 р. на 227178,6 млн грн відповідно.

Найбільшу питому вагу в структурі власного капіталу підприємств займає статутний капітал. Так, в 2011 р. він склав 53,8%, в 2010 р. 53,8%, в 2009 р. 58,5%. Найбільші зміни в структурі власного капіталу за видами економічної діяльності відбулися в галузі будівництва. Так, станом на кінець 2011 р.

власний капітал становив 25888,3 млн грн, що менше на 1483,6 млн грн за 2010 р. та на 3666,5 млн грн за 2009 р. Значне збільшення власного капіталу відбулося у підприємств, що займаються фінансовою діяльністю. У 2011 р. він збільшився на 114328,5 млн грн у порівнянні з 2009 р. і становить 196528,9 млн грн [1].

Одним із напрямків досягнення мети максимізації ринкової вартості підприємства шляхом нарощування його капіталізованої вартості є управління капіталом підприємства, який використовується для формування його активів. Так, діяльність будь-якого підприємства можливо лише за умови наявності джерел його фінансування, які відрізняються одне від одного за своєю економічною суттю, способами й принципами виникнення, строками мобілізації, тривалістю існування, привабливістю з точки зору того чи іншого учасника ринку та деякими іншими особливостями. Тому дослідження ефективності використання капіталу на підприємствах, а також задачі оптимізації джерел його формування викликають необхідність досконалого вивчення процесу його формування, який відображається в динаміці складу і структури капіталу цього підприємства.

Необхідність і доцільність проведення структурного аналізу капіталу пов'язано, по-перше, ще й з тим, що відносні показники фінансової звітності (на відміну від абсолютних показників, які внаслідок інфляції є викривленими і, тому, утруднюють порівняння в динаміці) певною мірою згладжують негативний вплив інфляційних процесів; і, по-друге, використання відносних показників дозволяє порівнювати показники фінансової звітності підприємств, які відрізняються одне від одного за розміром використання ресурсів і іншими об'ємними показниками діяльності [2].

Отже, наявність достатніх власних фінансових ресурсів – необхідна умова успішного функціонування будь-якої підприємницької структури незалежно від сфери діяльності, галузевої спрямованості та організаційно-правового статусу.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України: [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Кірсанова Т.О. Система управління власним капіталом підприємства / Т.О. Кірсанова, Н.О. Коляда // Вісник СумДУ, Серія економіка. — 2010. — №1. — С.58—63.

Зуб О.М., диспетчер обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету

Науковий керівник: д.е.н., професор Вишневська О.М.

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Однією із найважливіших складових економічної безпеки є фінансова безпека. Фінансова безпека має тісний зв'язок із темпами економічного розвитку країни і її регіонів. Нехтування станом фінансової безпеки може призвести до катастрофічних наслідків: занепаду галузей, банкрутства підприємств і, зрештою, підриву системи життєзабезпечення держави з подальшою втратою її суверенітету.

Досліджували фінансову безпеку вітчизняні та зарубіжні науковці, такі як: В. М. Геєць, В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько, О. І. Барановський, В.П. Мартинюк, О. М. Марченко, М. М. Єрмошенко та ін.

О. Барановський вважає, що фінансова безпека - це важлива складова частина економічної безпеки держави, що базується на незалежності, ефективності і конкурентоспроможності фінансово-кредитної сфери України, яка відображається через систему критеріїв і показників її стану, що характеризують збалансованість фінансів, достатню ліквідність активів і наявність необхідних грошових і золотовалютних резервів, ступінь захищеності фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин, стан фінансових потоків в економіці, що характеризується збалансованістю і наявністю апробованих механізмів регулювання і саморегулювання [1].

Фінансова безпека – це стан фінансової сфери держави, який характеризується збалансованістю і якістю системної сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних чинників (загроз), здатністю цієї сфери забезпечувати захист національних фінансових інтересів, достатні обсяги фінансових ресурсів для всіх суб'єктів господарювання і населення і в цілому – ефективне функціонування національної економічної системи і соціальний розвиток [2].

На основі опрацьованих нами літературних джерел виявлено, що фінансова безпека є однією з найважливіших характеристик економічної системи, яка визначає її здатність функціонувати в режимі розширеного відтворення, забезпечувати фінансовими ресурсами національне господарство і стимулювати економічний розвиток.

Фінансова безпека проявляється, як захищеність фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин; певний рівень незалежності, стабільності і стійкості фінансової системи країни в умовах впливу на неї зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих факторів, що складають загрозу фінансовій

безпеці; здатність фінансової системи держави забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та стале економічне зростання.

Основними загрозами фінансовій безпеці держави є такі [3]: недосконалість бюджетної політики і нецільове використання коштів бюджету; значні розміри державного державою боргу, проблемні аспекти щодо обслуговування; різкі зміни рівня цін та курсу національної валюти; невисокий рівень капіталізації банківської системи, невеликі обсяги довгострокового банківського кредитування та значний рівень відсоткових ставок по кредитах; обмежені можливості банківських установ до акумулювання коштів і довгострокового кредитування.

Фінансову безпеку будь-якої держави визначають такі фактори, як рівень фінансової незалежності (при цьому велике значення має розмір зовнішньої фінансової допомоги з боку міжнародних фінансових інституцій, економічних угруповань, урядів окремих країн, обсяг іноземних інвестицій у національну економіку); характер фінансово-кредитної політики (як внутрішньої, так і зовнішньої), яку проводить держава; рівень законодавчого забезпечення функціонування фінансової сфери, рівень розвитку бізнес-середовища.

До пріоритетних напрямів зміцнення фінансової безпеки України слід відносити: реформування бюджетної системи; удосконалення монетарної та валютної політики; регулювання фондового ринку; регулювання корпоративних відносин; регулювання страхового ринку.

Отже, забезпечення належного рівня фінансової безпеки є гарантією незалежності держави, умовою стабільності та ефективної життєдіяльності суспільства, досягненням успіху у зовнішньоекономічній діяльності. Тому лише створення потужної системи фінансової безпеки на усіх рівнях управління надасть можливість уникнути негативних наслідків, забезпечити конкурентоспроможність галузей, захистити вітчизняну фінансову сферу, ефективно взаємодіяти з міжнародними фінансовими та економічними структурами, захищати національні інтереси країни.

Список використаних джерел

1. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні – методологія оцінки та механізми забезпечення. Автореф. дис. д-ра екон. Наук НАН України/ [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.disslib.org/upravlinnja-ekonomichnoju-bezpekoju-pidpruyemnytstva>.
2. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави / М. М. Єрмошенко. — К., 2001. — 350 с.
3. Сухоруков А. І. Фінансова безпека держави / А. І. Сухоруков. — К. : Вища школа, 2007. — 300 с.

Кочетова О.І., магістрант Миколаївського міжрегіонального інституту розвитку людини ВНЗ «Університету «Україна»

Науковий керівник: к.е.н., доцент Крамаренко І.С.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Євроінтеграційні процеси, що відбуваються в нашій державі, вимагають від підприємств нового рівня конкурентоспроможності. Досягти цей рівень можливо лише за рахунок раціонального і економічно-обґрунтованого підходу до планування своєї діяльності, визначенням фінансової і виробничої політики, аналізу оцінки отриманих результатів та пошуку способів їх поліпшення.

У зарубіжній і вітчизняній економічній літературі питання оцінки й управління прибутком підприємства постійно знаходиться в центрі уваги науковців і практиків. Питання управління формуванням і розподілом прибутку підприємства та удосконалення механізму управління ним в різних аспектах досліджували: М.Д. Білик, І.О. Бланк, І.С. Благун, О.А. Зінченко, В.М. Мішин, А.М. Поддерьогін, О.В. Хістева та ін.

Головною метою нашого дослідження є визначення сучасного стану управління фінансовими результатами підприємств.

Процес управління прибутком розглядають як систему принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням такого стану фінансових ресурсів, їх формуванням і розподілом, яка дозволила б підприємству розвиватися на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності, а також забезпечення і підтримки фінансової рівноваги підприємства [1, с. 140].

Розглянемо фінансові результати діяльності підприємств України протягом 2011-2013 рр. (табл. 1).

Таблиця 1 Фінансові результати діяльності підприємств України

Результати	Січень-червень 2011 р.	Січень-червень 2012 р.	Січень-червень 2013 р.
1. Прибуток до оподаткування, млн грн	41612,8	28766,7	7639,0
2. Чистий (збиток) прибуток, млн грн	15897,5	2938,8	(-5781,1)
3. Рентабельність від операційної діяльності, %	5,2	3,9	3,3

Джерело: складено за даними [2]

Отже, як бачимо з табл. 1, фінансові результати протягом досліджуваного періоду зменшуються і погіршуються, що є негативним в діяльності підприємств. Прибуток до оподаткування підприємств за січень - червень

2013 р. становив 7638,0 млн грн, що менше на 33973,8 млн грн за аналогічний період 2011 р.

В 2013 р. підприємства отримали збиток на суму 5781,1 млн грн, що майже і 4 раз менше за аналогічний період 2011 р. Рентабельність від операційної діяльності зменшилась з 5,2% в 2011 р. до 3,3% в 2013 р.

Ключовим елементом організації і реалізації моделі управління прибутком суб'єкта господарювання є визначення стратегії управління. У цілому стратегія є узагальнюючою сукупністю окремих, взаємозв'язаних дій, реалізація яких є необхідною для досягнення встановлених довгострокових цілей шляхом координації і розподілу ресурсів. Відповідно, стратегія дозволяє визначити особливості і ключові параметри формування і реалізації моделі управління прибутком на конкретному підприємстві виходячи із специфіки його фінансово-господарської діяльності.

Механізм розподілу прибутку має бути побудований так, щоб цілком сприяти підвищенню ефективності виробництва, стимулювати розвиток нових форм господарювання. Багато вчених вважають головним напрямом, що забезпечує успіх та досягнення цілей управління підприємством в умовах ринкової економіки управління якості прибутку. Процес її управління здійснюється шляхом реалізації функцій: планування, прогнозування, аналізу, організації, мотивації і контролю. «Управління якістю - це цілеспрямований процес скоординованого впливу на об'єкти управління для встановлення, забезпечення і підтримки необхідного його рівня якості, що забезпечує вимоги споживачів та суспільства в цілому» [3, с. 14].

Отже, дослідження сучасного стану управління фінансовими результатами діяльності підприємств України показало на негативну тенденцію зменшення показників прибутку до оподаткування, чистого прибутку (збитку) та рентабельності від операційної діяльності. Для ефективного управління фінансовими результатами підприємств потрібно створити дієвий механізм управління якістю прибутку, що сприятиме розробці та реалізації високоефективної конкурентоспроможної стратегії розвитку підприємства.

Список використаних джерел

1. Дрофа А. А. Проблемные аспекты управления прибылью предприятия / А. Дрофа, О. Лютая // Бизнесинформ. — 2010. — №12. — С. 140.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України.— [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Мишин В.М. Управление качеством: учебник [для студентов вузов, обучающихся по специальности «Менеджмент организации»] / В. М. Мишин. — [2-е изд. перераб. и доп.]. — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. — 463 с.

Мужеляк О.М., студент Миколаївського національного аграрного університету

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

В Україні, за даними Федерації органічного руху України, на кінець 2012 р. нараховується 160 фермерських господарств, які виробляють органічну сільськогосподарську продукцію, а їхня площа перевищує 272 тис. га (0,7% земель сільськогосподарського призначення). За цими показниками Україна посідає 21-ше місце у світі. Частка сертифікованих органічних площ серед загального об'єму сільськогосподарських угідь України становить майже 0,7%. При цьому Україна займає перше місце в східноєвропейському регіоні щодо сертифікованої площі органічної ріллі, спеціалізуючись переважно на виробництві зернових, зернобобових та олійних культур; 90% виробленої вітчизняної органічної продукції йде на експорт; продаж продукції всередині країни забезпечує виробникам рентабельність із одного гектара на 70%, тоді як реалізація до Європи – 200% [3].

На думку окремих виробників, відмова від хімізації сільськогосподарського виробництва призведе до зниження врожайності культур на 30–40 %. Однак, як зазначає М. К. Шикула, це можливо, коли землеробство залишається традиційним [4]. Провідними вітчизняними вченими науково обґрунтовані технології з відмовою від хімізації, але із застосуванням органічного землеробства, що дозволяють не тільки утримати врожайність на попередньому рівні, а й значно підвищити її.

У напрямі поширення органічної продукції на півдні України реалізуються інноваційно-інвестиційні проекти Миколаївським національним аграрним університетом, на базі якого з кінця 2010 р. почав діяти Науковий інститут інноваційних технологій та змісту аграрної освіти. Під керівництвом високкваліфікованих спеціалістів було розроблено 21 інноваційно-інвестиційних проектів, 2 з яких пов'язані із поширенням органічного руху на півдні України.

Окрім того, у Навчально – науковому практичному центрі 358,3 га сільськогосподарських земель сертифіковано як органічні.

Доцільно відзначити, що органічний рух поширюється на всій території України, однак з об'єктивних причин потребує державної підтримки (нормативно-законодавчої, фінансової, консультаційної тощо).

03.09.2013 р. Верховною радою України був прийнятий Закон «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини», яким визначаються правові, економічні, соціальні та організаційні основи ведення органічного сільського господарства, вимоги щодо вирощування,

виробництва, переробки, сертифікації, етикетування, перевезення, зберігання й реалізації органічної продукції та сировини [2].

Зокрема у ст. 33 Закону говориться про державну підтримку суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність у сфері виробництва та обігу органічної продукції (сировини), надається відповідно до Закону України "Про державну підтримку сільського господарства України" [2].

Державною цільовою програмою розвитку українського села на період до 2015 р. заплановано довести обсяг частки органічної продукції у загальному обсязі валової продукції сільського господарства до 10 % [1].

Органічна продукція на сьогодні користується підвищеним попитом в усьому світі, а кількість її виробників та сільськогосподарських угідь, зайнятих під її виробництвом, щорічно зростають. У зв'язку з цим Україна також має перспективи розвитку органічного виробництва як для власних потреб, так і для експорту.

Як засвідчила вітчизняна практика, застосування системи екологічного землеробства дає можливість одержувати стабільну, біокліматично, енергетично й економічно обґрунтовану продуктивність ріллі, підвищувати якість продукції рослинництва, зберігаючи та відтворюючи родючість ґрунту. Однак, не зважаючи на зазначене, не всі вітчизняні виробники можуть за рахунок власних потужностей (як виробничих, так і фінансових) здійснити перехід від традиційного виробництва до органічного.

Список використаних джерел

1. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року від 19.09.2007 р. № 1158 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

2. Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» № 425-VII від 03.09.2013 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/425-18/print1375954409849836>.

3. Чайка Т.О. Ефективність органічного сільського господарства в Україні / Т.О. Чайка // Вісник Полтавської державної аграрної академії. — Полтава, 2011. — №4. — 160—164.

4. Шидула М. К. Концепція біологічного землеробства на чорноземних ґрунтах / М. К. Шидула // Вісник ХНАУ. — 2004. — № 1. — С. 237.

Живилова Ю.С., Олейникова А.О., студенти Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Страховання виконує важливу роль в усьому світі як в країнах з високим, так і з дуже низьким рівнем економічного розвитку. Загалом, можна сказати, що чим вищим є економічний розвиток країни, тим більшу роль грає страхування як засіб економічної безпеки. Тобто страхування відіграє важливу економічну і соціальну роль як для окремих осіб, так і для суспільства, адже дає можливість застрахувати себе від негативних фінансових наслідків, а також заощаджувати гроші зручним способом.

Метою даної статті є дослідження основних проблем розвитку страхування в Україні, а також пошук альтернативних шляхів їх вирішення.

Важливий внесок для розуміння особливостей функціонування страхового ринку України внесли вітчизняні вчені: М.М. Александрова, В.Д. Базилевич, Н.М. Внукова, Л.М. Горбач, О.Д. Заруба, С.С. Осадець, О.О. Терещенко та ін. Проблеми функціонування та розвитку страхового ринку висвітлено і в закордонних наукових працях наступних вчених: Є.Ф. Брігхем, А.І. Гінзбург, М.А. Зайцева, В.В. Ковальова, Л. Рейтман, В.А. Сухова, Т.А. Федорова, Д.Д. Хемптон, Р.Т. Юлдашева та ін.

Формування страхового ринку в Україні має стихійний характер, і в багатьох випадках захист прав та інтересів страхувальників не забезпечений належно.

Таким чином, основними проблемами сучасного страхового ринку України є:

- суттєве зменшення попиту на страхування з боку потенційних страхувальників;
- відсутність нових договорів і можливості подальшого виконання своїх зобов'язань за укладеними;
- вітчизняні страховики зіткнулися із низкою проблем щодо недостатності ліквідних активів, що необхідні насамперед для виконання своїх зобов'язань перед страхувальниками;
- неможливість повернення коштів з депозитних рахунків банків внаслідок різкого зниження ліквідності банківської системи; зниження дохідності та ліквідності цінних паперів в активах страховиків;
- зростання виплат страхових сум/відшкодувань та підвищення збитковості процесів страхування;

- використання на страховому ринку різноманітних тіньових схем, маніпулювання грошовими потоками, використання страхування з метою уникнення від оподаткування.

Таким чином, негативний вплив сучасної фінансово-економічної кризи на вітчизняний страховий ринок виявив потребу у розробці конкретних антикризових заходів. На думку спеціалістів [3], до антикризових заходів на вітчизняному страховому ринку належать: підвищення інституційної здатності регулятора, зокрема, надання йому додаткових повноважень, встановлення спеціального механізму фінансування, підвищення прозорості діяльності як регулятора, так і страховиків, пом'якшення адміністративного тиску на ринок, відміна дискримінаційних вимог до перестраховування у перестраховиків-нерезидентів тощо.

З метою пом'якшення впливу сучасної фінансово-економічної кризи та підвищення ефективності діяльності вітчизняного страхового ринку необхідно:

- внести зміни у нормативно-правове та законодавче забезпечення страхової діяльності в галузі підвищення вимог до ліцензійних умов, поетапного запровадження нових вимог до капіталу та активів страховика, критеріїв на-дійності інвестиційних інструментів страховика;

- страховикам необхідно орієнтуватись на розширення спектру пропозицій страхових продуктів, намагатись оптимізувати страховий портфель, величину власного утримання, видатки, приймати адекватні управлінські рішення;

- удосконалити систему обов'язкового страхування та методику врегулювання страхових випадків;

- підвищити ефективність використання рейтингових оцінок у регуляторних вимогах і наглядовій практиці, запровадити відповідальність рейтингових агентств за достовірність таких оцінок;

- підвищити та активізувати роль Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України та професійних об'єднань у механізмі державного регулювання страхової діяльності.

Потребує вдосконалення нормативно-правове забезпечення процесів перестраховування, що особливо актуально в умовах значної тінізації вітчизняного страхового ринку.

Отже, ефективний розвиток вітчизняного страхового ринку можливий лише за умови вдосконалення нормативно-правового та законодавчого забезпечення процесів страхування та перестраховування, підвищення ролі Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України та професійних об'єднань, які відіграють значну роль у механізмі державного регулювання страхової діяльності і повинні не тільки розробити, а й ефективно впровадити антикризові заходи на страховому ринку.

Список використаних джерел

1. Альошин В. Тенденції глобалізації вимагають від ринку адекватних дій / В. Альошин // Финансовые услуги. — 2011. — №1—2. — С. 5—7.
2. Завада А. Страховой рынок Украины и антикризисные мероприятия / А. Завада // Insurance Top. — 2011. — №1.— С. 9.
3. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http:// www.dfp.gov.ua](http://www.dfp.gov.ua).
4. Фурман В.М. Страховий ринок України: проблеми становлення та стратегія розвитку: Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.04.01 – фінанси, грошовий обіг і кредит. — ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України”, Київ, 2006.
5. Шелудько Н.М. Фінансові кризи на ринках, що розвиваються: теоретичні й емпіричні аспекти аналізу / Н.М. Шелудько, А.І. Шкляр // Фінанси України. — 2011. — №2. — С. 3—21.

Ординська В.О., студент Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського

Науковий керівник: викладач Сафонова О.Д.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДОБРОВІЛЬНОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Сучасний стан державної охорони здоров'я в нашій країні характеризується низьким рівнем фінансування, зношеною матеріально-технічною базою і як результат - невисокою якістю медичного обслуговування. Як реакція на стан, що склався, виникло добровільне медичне страхування (ДМС). Водночас, жодна з розвинених країн не може фінансувати систему охорони здоров'я тільки з одного джерела, тому використовують усі відомі джерела в різних пропорціях: загальні податкові надходження (бюджет), кошти обов'язкового медичного страхування, кошти ДМС, прямі платежі населення.

Незважаючи на те, що медичне страхування вже перестало бути ексклюзивною послугою, поліси ДМС, як і раніше, залишаються досить дорогим задоволенням. Вартість найдешевших продуктів економ-класу становить близько 300 у. о. на людину на рік, за умови, що до нього увійде повний набір потрібних послуг: лікування в стаціонарі, невідкладна допомога, поліклінічне обслуговування і забезпечення медикаментами на всіх етапах лікування. Тим, хто хоче заощадити ще більше, надають можливість вибрати один із численних скорочених варіантів — тільки невідкладну допомогу або стаціонар. Дорогі програми класу «еліт» коштують приблизно втричі дорожче

— близько 1 тис у. о. За ці гроші страхувальник одержує повний комплекс послуг, що передбачає і додаткові програми [1, с. 360].

На сьогодні в Україні на ринку добровільного медичного страхування реально працює близько 30 страхових компаній. Найпоширеніші страхові продукти на випадок настання страхової події гарантують виплату страхових сум безпосередньо медичним установам, при ньому забезпечується вибір медичної установи й лікувального персоналу, контроль і експертиза якості лікування, що забезпечує почуття захищеності застрахованим особам. На сьогодні середній рівень виплат при добровільному медичному страхуванні становить понад 60% [1, с. 358].

Разом з тим, економічні умови розвитку ринку добровільного медичного страхування коригуються із розвитком економіки, зміною рівня життя громадян, появою на ринку добровільного медичного страхування нових гравців і тому потребують адекватної оцінки та теоретичного осмислення сучасних основних проблем та перспектив поширення даного виду страхування, що головним чином визначені реаліями вітчизняних економічних умов.

Так, за показниками вітчизняного страхового ринку добровільного медичного страхування за період 2010-2012 рр. простежується приріст валових страхових премій з 511495,5 тис. грн у 2010 р., 690522,1 тис. грн у 2011 р., до 972594,8 тис. грн у 2012 р. Проте, така тенденція зростання страхових платежів по ДМС одночасно простежується на ряду із зростанням валових страхових виплат: з 289208,0 тис. грн у 2010 р., 393812,9 тис. грн у 2011 р., до 540782,9 тис. грн у 2012 р. [2].

Особливої уваги заслуговує процедура врегулювання страхових випадків. Оскільки ДМС характеризується високою ймовірністю фальсифікації страхового випадку, необхідно здійснювати експертизу страхового випадку за формалізованими етапами, які включають: попередній аналіз страхового випадку, медичну експертизу та експертизу виплат. Для проведення зазначених експертиз слід залучати відповідних фахівців.

Особливу увагу необхідно приділяти виявленню і запобіганню випадків страхового шахрайства, ідентифікації страхового шахрайства в ДМС, визначенню можливих його видів на кожному етапі проходження страхової угоди та способів його виявлення і викриття [1, с. 363].

Експерти пропонують надалі розвивати страхову медицину двома шляхами: використовуючи існуючий страховий ринок, або ж створюючи державний фонд. Останній варіант передбачає, що з зарплати відраховуватиметься певний відсоток коштів (за оцінками експертів, не менше 2%), за який організовуватиметься безкоштовна екстрена допомога всім громадянам.

В Україні з бюджету на охорону здоров'я виділяється щороку до 3,5-4,5% ВВП. Якщо приплюсувати до них гроші від населення, яке воно дає лікарям, то за рік набігає 7,5% ВВП, що дорівнює витратам провідних країн світу. Але такі суми, на жаль, не ефективно використовуються в країні, що в кінцевому результаті відбивається на її громадянах [3].

Необхідним вважається проведення ряду заходів організаційного характеру, у тому числі, прийняття нормативно-правових актів, які б забезпечили вирішення таких важливих проблем як:

1. Створення умов розвитку добровільного медичного страхування в якості ефективного доповнення до обов'язкового соціального медичного страхування.

2. Законодавче врегулювання питання щодо можливості юридичними особами (роботодавцями) включення витрат на сплату страхових платежів за договорами добровільного медичного страхування своїх працівників до складу собівартості продукції.

3. Підвищення надійності страхових організацій, що працюватимуть у системі добровільного медичного страхування (встановити вимоги до їхнього

4. Забезпечення контролю за використанням єдиних стандартів усіма медичними установами, що працюють у системі добровільного медичного страхування, незалежно від їхньої відомчої підпорядкованості та організаційно-правової форми.

Список використаних джерел

1. Калітченко (Богомаз) Н.В. Проблеми маркетингових досліджень на ринку послуг з добровільного медичного страхування / Н.В. Калітченко (Богомаз) // Стратегія економічного розвитку України : наук. зб. — 2011. — Вип. 7. — С. 358—363.

2. Офіційний сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України: Урядовий портал [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>.

Сивак В.Ю., магістрант Миколаївського міжрегіонального інституту розвитку людини ВНЗ «Університету «Україна»

Науковий керівник: к.е.н., доцент Крамаренко І.С.

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ З ВИКОРИСТАННЯМ МОДЕЛЕЙ ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА

Дослідження фінансового стану підприємств України сьогодні є досить актуальним. Оцінка фінансового стану підприємства є результатом взаємодії

всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Від результатів оцінки фінансового стану підприємства залежить його інвестиційна привабливість та фінансово-кредитне забезпечення. Тому одним із заходів внутрішнього регулювання діяльності підприємств може бути застосування основних елементів прогнозування банкрутства - його моделей та системи показників.

За даними Державного комітету статистики України за січень-червень 2013 р. фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування підприємств склав збиток у розмірі 5781,1 млн грн, що майже в 3 рази менше за попередній рік (таблиця1). Підприємства, які отримали чистий прибуток в 2013 р., за такими видами економічної діяльності: промисловість – 3410,8 млн грн, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 1642,3 млн грн, інформація та телекомунікація – 2627,7 млн грн. Найбільшими збитковими підприємства за видами економічної діяльності є оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 3375,4 млн грн, фінансова та страхова діяльність – 6850,2 млн грн. Отже, у збиткових підприємств виникає ймовірність невиконання боргових зобов'язань перед кредиторами після настання встановленого терміну їх сплати, у тому числі із заробітної плати, страхових внесках та податкових платежах. Для подолання цих негативних явищ необхідно застосовувати моделі прогнозування банкрутства підприємства.

Методологічні підходи до прогнозування банкрутства підприємств, розповсюджені у закордонній практиці, можна поділити на два напрямки: розрахунок індексу платоспроможності та використання системи формалізованих та неформалізованих критеріїв.

Формалізовані методи це класичні методи аналізу фінансово-господарської діяльності. Неформалізовані методи ґрунтуються на описі аналітичних процедур на логічному рівні, а не на жорстких аналітичних взаємозв'язках та залежностях

Розрахунок індексу кредитоспроможності виконується за допомогою:

– моделі західних аналітиків: Z-рахунок Е. Альтмана, Р. Ліса, Спрінгейта, Конана і Гольдера, Таффлера і Тішоу, показники У. Бівера, Фулмера, універсальної дискримінантної функції;

– методи та моделі вітчизняних аналітиків: R-модель прогнозу ризику банкрутства (Іркутська державна економічна академія); метод рейтингової оцінки фінансового стану Р. Сайфуліна і Г. Кадикова.

Таблиця 1 - Динаміка прибутковості підприємств за видами економічної діяльності

Вид діяльності	Січень-червень 2012 р.					Січень-червень 2013 р.				
	Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, грн	Підприємства, які отримали прибуток		Підприємства, які отримали збиток		Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, грн	Підприємства, які отримали прибуток		Підприємства, які отримали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, грн	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, грн		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, грн	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, грн
Усього	2938,8	56,8	604424,0	43,2	57485,2	-5781,1	57,0	67968,6	43,0	73749,7
Сільське, лісове та рибне	-67,7	88,1	103,7	11,9	171,4	2,4	89,7	157,4	10,3	155,0
промисловість	2158,8	53,9	33662,1	46,1	31503,3	3410,8	54,5	35070,5	45,5	31659,7
будівництво	-37,9	50,8	1427,5	49,2	1465,4	-484,7	51,0	1954,9	49,0	2439,6
оптова та роздрібна торгівля; ремонт	2146,8	62,0	11070,5	38,0	8923,7	-3375,4	63,0	12892,6	38,0	16268,0
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	3148,3	50,6	5691,3	49,4	2543,0	1642,3	51,3	4669,2	48,7	3026,9
інформація та телекомунікації	1701,4	55,8	3796,4	44,2	2095,0	2627,7	58,0	4643,1	42,0	2015,4
фінансова та страхова діяльність	-2781,3	68,8	2279,2	31,4	5060,5	-6850,2	59,5	4766,5	40,5	11616,7
Інші	-	-	2393,3	-	3532,9	-2754	-	3814,4	-	6568,4

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України

Отже, для оцінки фінансового стану підприємств України необхідно використовувати моделі і методи прогнозування банкрутства, за допомогою яких суб'єкт господарювання зможе уникнути кризових явищ.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України: [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Сочинська В.М., Сочинська І.М., студенти Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського

Науковий керівник: викладач Сафонова О.Д.

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ МАЙНОВОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Майнове страхування є важливим та обов'язковим елементом кожної економічної та соціальної системи суспільства. Значення страхування зумовлене тим, що майно служить обов'язковим елементом господарської діяльності юридичних осіб і життєдіяльності людей, тому забезпечення страхового захисту майна є пріоритетним в системі страхових відносин [1].

На сьогодні перед вітчизняними страховиками постає складне завдання стосовно нарощення обсягу та якості наданих послуг, збільшення страхових виплат населенню та юридичним особам, підвищення фінансової надійності та ліквідності своїх активів.

Значний внесок в розробку теоретичних основ майнового страхування зробили західні вчені – А. Манес, Д. Бланд, Дж. Діксон, В. Гейльман, В. Гаврийський, Д. Фарни. Питання страхування майна досліджувались у роботах вітчизняних науковців: В. Базилевича, К. Базилевич, К. Воблого, О. Вовчак, Н. Внукової, О. Заруби, М. Клапківа, В. Малько, С. Осадця, А. Таркуцяка, Я. Шумелди. Але таке важливе питання як формування ефективного ринку страхування майна потребує подальшого дослідження.

Успіх діяльності кожного підприємства залежить від стану його майна. Невідворотні фінансові втрати можуть порушити добре збалансований бюджет підприємства. Без здійснення страхування відновлення підприємства є доволі проблематичним. Незважаючи на тенденцію зростання майнового страхування як у світі, так і в Україні, вітчизняний ринок ще не достатньо охоплений страхуванням, і тому тарифи залишаються високими у порівнянні зі світовими. Проблеми, що склалися перед страховими компаніями майнового страхування, пов'язані, головним чином, з тарифною політикою, управлінням резервами та інвестуванням, потребують першочергового вирішення. Майнове страхування у державах з ринковою економікою відіграє ключову роль, що пояснюється тим, що дана галузь страхування сприяє відновленню майнових інтересів у разі впливу різного роду негативних подій та зміцнює фінанси держави.

Негативний вплив таких подій, як пожежі, повені, аварії призводить до погіршення рівня життя населення, зниження продуктивності праці людей на виробництві та порушенню устанавленого домашнього побуту, що потребує економічної допомоги громадянам та відшкодування заподіяних збитків.

На думку багатьох вітчизняних дослідників, головною проблемою, що перешкоджає збільшенню валових страхових премій, є саме недовіра населення до страхових компаній. Головними причинами цього є наступні: низький рівень якості страхових послуг, незначний обсяг страхових виплат, недосконалість нормативно-правової бази, неврахування інтересів населення при здійсненні страхування, непорядність деяких страхувальників. Не менш важливою проблемою є низький рівень доходів населення.

Вибір страхових компаній, у яких юридична особа може застрахувати своє майно, достатньо великий. Страховики для нарощення страхових премій пропонують приблизно однакові умови страхування та страхові пакети, але щодо здійснення виплат їх політика по відношенню до клієнтів суттєво відрізняється. Характерним для багатьох крупних страхових компаній є “прохолодне” відношення до інтересів середніх та дрібних страхувальників, де обсяги страхових виплат суттєво занижуються [2].

Тенденція зміни основних показників діяльності ринку страхування майна за останні чотири квартали 2012-2013 рр. свідчить про наявність якісних зрушень на цьому ринку. Так, у порівнянні першого півріччя 2013 р. з першим півріччям 2012 р. спостерігаємо збільшення добровільного майнового страхування (темпи приросту 58,2%).

Для розвитку майнового страхування слугують такі чинники, як піднесення промислового виробництва, збільшення обсягу кредитування банками юридичних осіб та поява у підприємств – страхувальників достатньої кількості коштів для придбання страхового захисту.

Список використаних джерел

1. Рубан С.О. Актуарна складова функціонування страхового та перестрахового ринків / С.О. Рубан, О.В. Сергієнко // Страховий і перестраховий ринки в епоху глобалізації : монографія / О.В. Козьменко, Т.А. Васильєва та ін. — Суми : Університетська книга, 2011. — С. 70—78.

2. Рубан С.О. Особливості побудови тарифікаційної системи у майновому страхуванні / С.О. Рубан, О.Г. Кузьменко // Проблемы развития финансовой системы Украины в условиях глобализации : сб. трудов XIV Международной научно-практической конференции аспирантов и студентов (21-23 марта 2012 г.) / Таврический национальный университет им. В. И. Вернадского. — Симферополь : «Центр Стабилизации», 2012. — С. 174.

3. Рубан С.О. Тенденції розвитку майнового страхування в Україні [Електронний ресурс] / С.О. Рубан. — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VUABS/2011_2/31_04_06.pdf

Худомака О.В., магістрант Миколаївського міжрегіонального інституту розвитку людини ВНЗ «Університету Україна»

Науковий керівник: к.е.н., доцент Крамаренко І.С.

ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Сьогодні проблема управління дебіторською заборгованістю постала особливо гостро, що пов'язано із проблемами несвоєчасних платежів, повернення боргів у неповному обсязі, виникнення сумнівних боргів у наслідок світової економічної кризи. Одним з найважливіших показників, які характеризують фінансовий стан підприємства, є стан розрахунків з дебіторами.

Дебіторська заборгованість також є одним з негативних явищ в економіці будь-якої країни. Велика сума заборгованостей, які існують між українськими підприємствами призводить до сумнівно відомої кризи неплатежів. Криза неплатежів призводить до гальмування розвитку ринків, на яких працюють дані підприємства (внаслідок недоотримання грошових коштів, які б підприємства могли вкласти у свій подальший розвиток), платіжна криза являє собою одне з найбільших негативних явищ у національній економіці в цілому. Взагалі питання дебіторської заборгованості є дуже важливими і актуальним для функціонування будь-якого підприємства, особливо в сучасних кризових та посткризових умовах ведення бізнесу.

Згідно даних Державної статистики України загальний обсяг оборотних активів підприємств складає в 2012 р. – 2506632,2 млн грн, в 2011 р. 2584162,5 млн грн, в 2010 р. 2229892,3 млн грн (табл. 1). Оборотні активи в 2012 р. зменшились на 77530,3 млн грн у порівнянні з 2011 р. та на 276739,9 млн грн. збільшились за 2010 р. [1].

Найбільшу питому вагу в 2012 р. займає дебіторська заборгованість 1426657,0 млн грн або 56,9% від загальної суми оборотних активів підприємств. Оборотні активи в запасах товарно-матеріальних цінностей в 2012 р. складають 620888,3 млн грн. або 24,8%, поточні фінансові інвестиції 211992,9 млн грн або 8,5%, грошові кошти та їх еквіваленти 166553,7 млн грн або 6,6%, інші оборотні активи 80540,3 млн грн або 3,2%.

Протягом 2010-2012 рр. найбільші зміни в структурі оборотних активів відбувалися в структурі поточних фінансових інвестицій, їх обсяг збільшився з 168691,8 млн грн в 2010 р. до 211992,9 млн грн в 2012 р. та грошових коштах, їх обсяг збільшився з 126039,8 млн грн в 2010 р. до 166553,7 млн грн в 2012 р.

Отже, в оборотних активах підприємств України всі складові питомої ваги мають тенденцію до збільшення, окрім дебіторської заборгованості. Сума дебіторської заборгованості протягом досліджуваного періоду в порівнянні з

2011 р. зменшилась на 73324,5 млн грн, а в порівнянні з 2010 р. збільшилась на 51846,6 млн грн.

Торгівельні підприємства займають 35% в загальній структурі дебіторської заборгованості за видами економічної діяльності в 2011 р. (зменшення відбулось на 3% від попереднього періоду), далі йдуть промислові – 30% (збільшення на 1%), організації, діяльність яких направлена на операції з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та наданням послуг підприємцям – 15% (зменшення на 1%), підприємства, що займаються фінансовою діяльністю – 7% (збільшення на 1%), будівельні організації та сільськогосподарські по 4% відповідно.

Таблиця 1 - Структура оборотних активів підприємств України, 2010-2012 рр.

Оборотні активи	2010 рік		2011 рік		2012 рік	
	млн грн	Питома вага, %	млн грн	Питома вага, %	млн грн	Питома вага, %
Оборотні активи в запасах товарно-матеріальних цінностей	497195,3	22,3	628276,1	24,3	620888,3	24,8
Дебіторська заборгованість	1374810,4	61,7	1499971,5	58,04	1426657,0	56,9
Поточні фінансові інвестиції	168691,8	7,6	211411,4	8,2	211992,9	8,5
Грошові кошти	126039,8	5,6	158270,1	6,1	166553,7	6,6
Інші оборотні активи	63155,0	2,8	86233,4	3,36	80540,3	3,2
Всього	2229892,3	100	2584162,5	100	2506632,2	100

Джерело: складено та розраховано за даними [1]

Аналізуючи динаміку дебіторської заборгованості, на думку автора, важливим є врахування впливу дії зовнішніх чинників кризового стану економіки, які призводять до втрачання вартості заборгованості, тобто відбувається перерозподіл вартості між кредиторами і боржниками, та до "проїдання" оборотного капіталу. Негативний вплив такого явища фінансової системи посилюється ще й тим, що підприємства та вся економіка країни не зуміли вчасно пристосуватися до кризи та розробити й використати у практичній діяльності адекватні інструменти боротьби з інфляцією, падінням вартості національної валюти, згортанням ринків збуту та скороченням підприємницької активності. Саме тому проблема потребує подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Секція 2. Проблеми розвитку фінансової системи та напрями їх подолання з урахуванням міжнародного досвіду

Нефьодова А., студент Миколаївського національного університету ім. В.О.Сухомлинського

Науковий керівник: к.е.н., доцент Корнєва Н.О.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОСОБЛИВОСТЕЙ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Законодавством більшості розвинених країн малий бізнес визначений як особливий суб'єкт державного регулювання. Специфіка малого бізнесу визначила особливості його оподаткування, що орієнтовано на довгострокові цілі економічного розвитку й прив'язано до реально складних економічних пропорцій всередині даного сектора.

Податкова система у кожній країні є однією зі стрижневих основ економічної системи, яка, з одного боку, забезпечує фінансову базу держави, а з іншого – головним знаряддям реалізації її економічної доктрини. При цьому формування дохідної частини бюджету є важливим видом діяльності держави, податки виступають не тільки головним джерелом формування державного бюджету, але й важливим джерелом радикальних змін, виконуючи роль фінансового регулятора виробництва та важливого засобу забезпечення соціальної сфери.

Зростаюча роль малих підприємств заставила більшість країн ЄС визнати необхідність розробки спеціальної податкової політики, яка заслуговує особливої уваги для вітчизняної моделі оподаткування малого підприємництва. Мале підприємництво – дуже тонкий та чутливий сектор економіки, який є найуразливішим для таких несприятливих чинників, як фінансові труднощі, циклічні коливання, інфляція, податковий тиск тощо. Особливого значення варто надавати формуванню малого підприємництва з огляду на його специфічну та фундаментальну роль у ринковій економіці. У сталій ринковій економіці, частка малого підприємництва у ВВП країн з розвинутою ринковою економікою становить: Великобританії – 50-54%, Німеччини – 50-53%, Італії – 57-60%, Франції – 55-62%, США – 50-52%, Японії – 52-55% [1].

Однією з найпоширеніших форм стимулювання розвитку сектора малого підприємництва в розвинутих країнах є створення для них преференцій в

оподаткуванні шляхом введення спеціальних податкових правил (Франція) або застосування загальних правил з окремими пільгами для малих підприємств (США, Великобританія). Тому доцільно розглянути міжнародну практику застосування спрощених (спеціальних) режимів оподаткування малого підприємництва та необхідність її адаптації й застосування в Україні.

У Франції застосовуються спеціальні (спрощені) податкові режими для малих та середніх підприємств залежно від величини їхнього обороту. Такі підприємства не подають декларації про податок на додану вартість, проте виплачують прибуткові податки, рівень яких залежить від сфери діяльності (торговельні операції, послуги тощо). При спрощеному податковому режимі застосовується спрощена форма звітності – малі підприємства подають до податкових органів основні дані про свій баланс, основні фонди, розмір інвестицій та фінансові результати діяльності. Підприємства, що надають послуги, можуть зменшити свій оподатковуваний дохід, якщо пройдуть перевірку в офіційного аудитора.

У Великобританії малі підприємства розраховують і декларують доходи на загальних підставах, хоча з певними винятками. Підприємства, річний дохід яких менший ніж 15 тис. фунтів стерлінгів, заповнюють просту податкову декларацію без детальних даних про свою діяльність, активи чи зобов'язання.

У країні застосовується прогресивна шкала оподаткування прибутку. Ефект від застосування ставок корпоративного податку (податку з юридичних осіб) полягає в оподаткуванні маленьких компаній з прибутком до 10 тис. фунтів за низькою ставкою (10%), забезпечивши відповідні пільги для 270 тис. підприємств. Компанії, які заробляють до 300 тис. фунтів обкладаються за ставкою 20%, а коли їх прибуток досягне 1,5 млн фунтів, застосовується ставка 30%.

Для малих підприємств законодавством передбачена податкова знижка на амортизацію будівель та устаткування, яка дає змогу вирахувати з бази оподаткування до 40%, також застосовуються податкові пільги на інвестиції в інформаційні технології, засоби зв'язку та науково-дослідницьку діяльність. Малі підприємства, в яких річний оборот не перевищує 52 тис. фунтів, не зобов'язані реєструватися платниками ПДВ. Стандартна ставка ПДВ становить 17,5%. Підприємства звільняються від обов'язкового аудиту, якщо їх оборот не перевищує 1 млн фунтів, а валюта балансу не перевищує 1,4 млн фунтів [2].

У Сполучених Штатах Америки відсутні особливі податкові режими для малих підприємств. Усі підприємства зобов'язані вести бухгалтерський облік в повному обсязі, для розрахунку прибутку з метою оподаткування. Однак для малих підприємств передбачені спеціальні положення, що спрощують процедуру обліку та звітності оподаткованого прибутку за прогресивною шкалою:

– оподатковуваний прибуток до 50 тис. дол. – 15%;

- від 50 тис. дол. до 75 тис. дол. – 25%;
- від 75 тис. дол. до 10 млн дол. – 34%;
- понад 10 млн дол. – 35%.

У США малі підприємства, що мають невеликі обсяги прибутків, можуть застосовувати касовий метод обліку, замість обліку методом нарахування, крім того їм дозволяють вилучати з оподаткування інвестиції в капітальні активи, якщо їх обсяги за рік не перевищують 24 тис. дол.

У податковій практиці розвинених країн набагато частіше застосовується спрощене оподаткування. Поставлене оподаткування в чистому вигляді використовується рідше, хоча в багатьох країнах оцінка податкової бази, за аналогією з іншими платниками податків, застосовується в тих випадках, коли податкова адміністрація має сумніви стосовно правильності обчислення податкових зобов'язань.

Проведений аналіз закордонного досвіду оподаткування малого бізнесу дозволяє зробити висновок, що законодавством більшості розвинених країн малий бізнес визначений як особливий суб'єкт державного регулювання. Для цілей оподаткування незмінними залишаються натуральні і якісні показники; фінансові показники (прибуток, обсяг реалізації), які змінюються стосовно різних податків. Специфіка малого бізнесу визначила специфіку його оподаткування. У зв'язку із цим, у процесі реформування податкових систем західних країн одержали розвиток дві групи пільг:

- пільги, спрямовані на підтримку конкурентоспроможності малих підприємств, підвищення їх інвестиційної й інноваційної активності;
- пільги, що дозволяють спростити податкове адміністрування цієї групи платників податків.

Основною тенденцією розвитку оподаткування малого бізнесу в економічно розвинених країнах можна вважати прагнення до його максимальної раціоналізації, спрощення, відходу від складних і трудомістких для розробки й впровадження податкових схем.

Список використаних джерел

1. Чубарева Л. І. Малий бізнес : теорія, механізми підтримки становлення та розвитку : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.01 / Л.І. Чубарева ; Донец. нац. ун-т. — Донецьк, 2008. — 20 с.
2. Основні положення законодавства Європейського Союзу щодо визначення та оподаткування малих та середніх підприємств [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1008.6440.0>.

Соболева І.В., Камишанська А.В., студенти Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського
Науковий керівник: викладач Сафонова О.Д.

ПРОБЛЕМИ СТРАХУВАННЯ МАЙНА ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

У сучасних умовах проблема захисту населення від втрат, зумовлених знищенням і пошкодженням їх особистого майна внаслідок стихійних лих, пожеж, аварій та інших небезпек є надзвичайно актуальною. Провідне місце в системі страхового захисту населення займає страхування такого майна, яке з одного боку, дає можливість відшкодувати збитки внаслідок непередбачуваних подій, а з іншого — підтримати економічну безпеку держави за рахунок резервів страхових організацій без залучення бюджетних коштів.

Усі види страхування майна громадян належать до загальних (ризикових) видів страхування. Страхування майна громадян - це складний механізм, організація і розвиток якого визначаються умовами окремих видів страхування, які різняться між собою проведенням певних організаційних та інших заходів, а також зацікавленістю потенційних страхувальників у страховому захисті, розмірах страхового забезпечення, тарифних ставок.

Серед науковців, які працювали над вивченням даного питання, є західні вчені – А. Манес, Д. Бланд, Дж. Діксон, Д. Фарни. Фундаментальним питанням теорії та практики страхування майна присвячені праці російських вчених Є. Дюжикова, В. Ідельсона, Є. Коломіна, В. Коньшина, Л. Мотильова, Л. Рейтман, Т. Верькіної, В. Шахова. Незважаючи на значні зусилля вчених, які зробили внесок в розроблення теоретичних основ майнового страхування міра опрацювання даної теми виявилася недостатньою. Питання страхування майна досліджувались у роботах вітчизняних науковців В. Базилевича, К. Воблого, Н. Внукової, В. Грушка, О. Заруби, М. Клапківа, В. Малько, С. Осадця.

Ринок страхування майна в Україні бере початок ще з середини XVIII ст. В Україні механізм страхування майна громадян активно діяв до ринкових реформ, але у 90-х роках XX ст. в Україні починає будуватися власна модель ринкової економіки. Саме на початок 90-х років припадає створення поряд із Держстрахом перших альтернативних страхових організацій, що привело до зародження і розвитку страхового ринку України. Функціонування великої кількості страхових компаній не сприяло збільшенню рівня розвитку страхування майна громадян. Попит населення на такі послуги залишається низьким.

Для цілей страхування власність, і зокрема, майно громадян поділяють на кілька груп, а саме: нерухоме майно (будинки, квартири з обладнанням та

оздобленням, споруди); транспортні засоби (автотранспортні, повітряного та водного транспорту), домашнє майно й тварини.

Вітчизняне страхове законодавство [1] не передбачає поділу видів страхування майна громадян за об'єктами страхування. В основі такого поділу лежать ризики, притаманні відповідним об'єктам. Так, Закон України «Про страхування» чітко визначив види страхування транспортних засобів, зокрема: страхування наземного транспорту; страхування повітряного транспорту; страхування водного транспорту. Страхування інших видів майна громадян згідно Закону України «Про страхування», не конкретизує перелік видів страхування, які може здійснювати страховик. Правила страхування за видами є єдині для всіх страхувальників як фізичних, так і юридичних осіб.

Проблема конкуренції на ринку майнового страхування в Україні змушує страхові компанії знижувати ціни на страхові поліси, так тарифи на страхування майна громадян знизилися у 2011 р. на 40% [2]. Це пов'язано з тим, що компанії намагаються переманити страхувальників один в одного. Головним аргументом часто служить не якість страхового покриття, а вартість страхівки. Число страхових компаній буде скорочуватися, а поява нових гравців, у тому числі західних компаній, на ринку страхування малоімовірна через низьку привабливість страхової сфери для інвесторів в 2013 р. [3].

Ще однією проблемою є те, що українці страхуються тільки в крайніх випадках. Наприклад, купуючи авто або квартиру в кредит. Але в цьому випадку, як правило, обирається найдешевший варіант поліса, який (як виявляється вже постфактум) не покриває більшості ризиків. Влітку 2012 року громадяни України страхували квартири та будинки на час відпустки, такий договір обходився набагато дорожче, ніж річний експрес-поліс і укладався на термін від 14 днів до трьох-шести місяців і більше, застрахувавши весь традиційний набір ризиків: від пожежі і затоплення водою до стихійних лих і протиправних дій третіх осіб [4]. На сучасному етапі розвитку саме майновому страхуванню належить лідерство за темпами росту страхових платежів. Даний вид страхування є одним із найбільш перспективних. Одним з головних чинників, що заважають цьому виду страхування розвиватися повною мірою, є низька платоспроможність населення [4].

Вирішенню проблем страхування майна громадян України може допомогти застосування іноземної практики, наприклад при страхуванні майна громадян за кордоном кожна з груп страхується за окремими правилами. Відповідно існують самостійні види страхування, наприклад, страхування будівель, страхування домашнього майна, страхування тварин тощо. Шлях розвитку українського майнового страхування, а також ринку страхування в цілому залежить передусім від правильно розробленої правової і податкової законодавчої бази, і також наближення її до міжнародних стандартів.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про внесення змін в Закон України «Про страхування» / [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
2. Державна служба статистики України / Сайт у мережі Інтернет [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
3. Інтернет-журнал по страхуванню «Фориншурер» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://forinsurer.com/public/11/08/08/4140>.
4. Примхи природи: хто заплатить за літню спеку, зливу і град [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://news.finance.ua/ua/~2/60/all/2013/08/06/247>.

Секція 3. Особливості фінансово-облікового забезпечення функціонування сільськогосподарських підприємств

Лугова О.І., асистент Миколаївського національного аграрного університету

ОБЛІК БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ СВИНАРСТВА ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ГАЛУЗІ

Модернізація і інтенсивний шлях розвитку свинарства обумовлюють необхідність удосконалення системи управління даною галуззю, надання їй стратегічної спрямованості шляхом покращення якості і розвитку інформаційної бази сучасного менеджменту. Удосконалення системи управління повинно бути орієнтованим на формування ефективних внутрішньогосподарських сегментів діяльності свинарських підприємств, розвиток в них систем стимулювання і мотивації праці.

Зростання рівня рентабельності даної галузі може бути досягнуто шляхом: використання кращих високопродуктивних порід свиней; підвищення технічного рівня і комплексної механізації виробництва; впровадження передових технологій вирощування і відгодівлі свиней; покращення якості виробничих ресурсів; зміцнення кормової бази свинарства; застосування прогресивних форм організації виробництва, праці та її оплати та ін. При цьому модернізації повинен підлягати не тільки ресурсний потенціал, але і система організації виробництва і управління господарюючих суб'єктів галузі свинарства.

Відсутність ефективного виробничого планування, обліку і контролю у сучасному свинарстві – одна із причин слабкої організації управління ефективністю використання біоресурсів даної стратегічної галузі.

З метою удосконалення системи управління ефективністю використання біологічних ресурсів у свинарстві необхідно розробити методику оцінки, обліку

і контролю біологічних активів у системі управління свинарством, а саме:

1) методів оцінки свиней за видами і групами, а також приросту їх живої маси за справедливою вартістю;

2) методів обліку і контролю біологічних активів і аналізу ефективності їх біологічних перетворень;

3) заходів і методів формування і управління поточними і очікуваними доходами, витратами і фінансовими результатами від біологічних перетворень і реалізації біологічних активів;

4) дослідження впливу оцінки біологічних активів свинарства за справедливою вартістю на кінцеві результати діяльності підприємства, розробка і прийняття управлінських рішень на цій основі.

З метою удосконалення управління біологічними активами доцільно класифікувати зазначені об'єкти менеджменту у підприємствах галузі свинарства (табл. 1).

Таблиця 1 Класифікація біологічних активів галузі свинарства

Ознака	Групи біологічних активів
За призначенням	Біологічні активи сфери виробництва(основне стадо)
	Біологічні активи призначені для споживання (тварини на відгодівлі)
	Тварини на вирощуванні (всі інші групи)
За рівнем готовності до використання	Незрілі (поросята до 2-х місяців і від 2-х до 4-х місяців, ремонтний молодняк)
	Зрілі (кнурі-плідники, основні свиноматки, кнурі і свиноматки, що перевіряються)
За економічним змістом	Оборотні (поросята і свині на відгодівлі)
	Необоротні (основне стадо)
За групами	Основне стадо (кнурі-плідники, основні свиноматки)
	Тварини, що перевіряються (ремонтний молодняк, кнурі і матки ремонтні)
За напрямом продуктивності	Сальні (миргородська, українська степова ряба, велика чорна)
	М'ясо-сальні (велика біла, гемпшир, українська степова біла)
	Беконні (українська м'ясна, ландрас, дюррок, червона білопояса, темворс)
Для цілей бухгалтерського обліку	Довгострокові біологічні активи
	Поточні біологічні активи

Джерело: сформовано з використанням [1, 2]

Зазначена класифікація біологічних активів свинарства дозволяє належним чином організувати їх оцінку, планування, облік, контроль і зібрати релевантну інформацію про процеси і результати біологічних перетворень для аналізу економічного потенціалу свинарства, доходів і витрат, розробки конкретних управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності підприємств

Використання справедливої вартості для оцінки біологічних активів дозволяє об'єктивно оцінювати ефективність свинарства, фінансовий та

майновий стан у системі управління підприємством. Систематичний моніторинг результатів біологічних перетворень у свинарстві дозволяє приймати ефективні управлінські рішення щодо зміни справедливої вартості біоресурсів за рахунок їх кількості, ціни і якості, а також планувати і прогнозувати склад, структуру біологічних активів, очікувані від їх використання доходи і фінансові результати. Ці дані можна використовувати також при розробці стратегії і стратегічного плану стійкого розвитку підприємств галузі свинарства.

Список використаних джерел:

1. Рибалко В. Розводимо свиней [Електронний ресурс] / В. Рибалко // Агробізнес сьогодні. — 2010. — №19–20. — Режим доступу : <http://www.agro-business.com.ua>.

2. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2006 р. № 1315. — Режим доступу : <http://buhgalter911.com>.

Мельник О.І., аспірант, асистент Миколаївського національного університету

Науковий керівник: д.е.н., професор Сіренко Н.М.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Досвід розвинених країн свідчить, що розвиток підприємств на сьогодні повинен здійснюватися за умови постійного впровадження перспективних технологій та інноваційних проєктів. Ефективна інноваційна діяльність є запорукою їх конкурентоспроможності і прибутковості. Важливою умовою результативної інноваційної діяльності є належний рівень її фінансового забезпечення.

Фінансування інноваційної діяльності приводить до зростання ВВП в співвідношенні 1 до 3, фінансування інформаційно-комунікаційних технологій – в співвідношенні 1 до 2. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності передбачає реалізацію заходів із залучення необхідного обсягу фінансових ресурсів для фінансування нововведень підприємства. При цьому традиційно виділяють три форми фінансового забезпечення: самофінансування, кредитування, зовнішнє фінансування [1].

Серед визначальних факторів сприяння інноваційній діяльності є належний рівень фінансування витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт. Так, однією з п'яти ключових цілей європейської стратегії до 2020 р. залишається досягнення частки витрат на виконання наукових

досліджень і розробок у ВВП (інтенсивність R&D) 3% серед країн Європейської співдружності (ЄС-27). У 2011 р. інтенсивність R&D в ЄС-27 досягла 2,03%. Серед держав ЄС-27 лише у Фінляндії (3,78%), Швеції (3,37%) і Данії (3,09%) інтенсивність R&D перевищила мету Стратегії. У 2012 р. інтенсивність R&D України становила 0,75%, що відповідає рівню Хорватії, але є вищою рівня Словаччини, Мальти, Латвії, Болгарії, Кіпру та Румунії 2011 р. [2].

За джерелами фінансування витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт у 2012 р. розподіл коштів здійснювався за рахунок: 1) коштів бюджету (45,2%); 2) коштів замовників України (23,3%); 3) коштів іноземних замовників (19,4%); 4) власних коштів (10,6%); 5) коштів фондів спеціального призначення (0,2%); 6) коштів інших джерел (1,3%). Порівняно з 2011 р. обсяг фінансування цих витрат за рахунок державного бюджету збільшився на 10,1% і становив 4709,1 млн грн, його частка в загальному обсязі фінансування збільшилась на 4,4 в.п.; обсяг власних коштів – на 20,2% (1121,3 млн грн і 1,8 в.п.); обсяг коштів організацій підприємницького сектора зменшився на 2,6%, коштів іноземних джерел – на 25,5% (2091,9 млн грн і 2045,0 млн грн, їх частка в загальному обсязі фінансування зменшилась на 0,4 в.п. та 6,5 в.п. відповідно) [2].

Фінансування витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт у сільському господарстві, мисливстві та лісовому господарстві здійснювалося передусім за рахунок коштів бюджету (77,0%), власних коштів (15,9%) та коштів замовників (6,3%) й інших джерел (0,8%). При цьому фінансування витрат в галузі сільськогосподарських наук має тенденцію до збільшення – з 283986,3 тис. грн у 2005 р. до 647005,3 тис. грн у 2012 р.

Незначний обсяг залучених власних фінансових ресурсів зумовлюється тим, що значна кількість підприємств працює збитковою. Крім того, діяльність більшості підприємств характеризується нестачею власних фінансових ресурсів навіть для забезпечення поточної діяльності. Саме тому виникає потреба у зовнішньому фінансуванні (державний і місцевий бюджети, кошти інвесторів) та кредитуванні.

Як зазначає І. Єпіфанова, частка банківського сектора в фінансуванні інновацій є занадто низькою і його необхідно активізувати. Адже, досвід розвинених країн свідчить, що фінансування інноваційного бізнесу можуть здійснювати спеціалізовані банки або ж універсальні банки, які створили спеціалізовані відділи чи департаменти інноваційного фінансування [2].

Частка іноземних інвесторів у фінансуванні інноваційної діяльності зменшується у зв'язку з погіршенням інвестиційного клімату України, недосконалістю законодавства, політичною нестабільністю та ін. В результаті такого фінансування комерціалізація більшості наукових розробок здійснюється за кордоном.

Надзвичайно важливим для підтримки інноваційної діяльності є венчурне фінансування, яке в Україні не отримало належного розвитку. При практичній

відсутності венчурного капіталу вітчизняного походження, венчурні фонди переважно зарубіжного капіталу не зацікавлені у розвитку конкурентоспроможних технологій і свої інвестиції спрямовують на акції великих підприємств енергетичної, машинобудівної, будівельної та переробної промисловості, а не у сферу високих технологій [3].

Таким чином, з метою активізації інноваційної діяльності вітчизняних підприємств та організацій необхідно забезпечити комплекс заходів по нарощуванню власних фінансових ресурсів та здійснювати подальші дослідження щодо оптимального співвідношення різних форм фінансового забезпечення.

Список використаних джерел

1. Єпіфанова І.Ю. Аналіз фінансового забезпечення інноваційної діяльності вітчизняних підприємств у сучасних умовах / І.Ю. Єпіфанова // [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12433/1/13_65-70_Vis_722_menegment.pdf/. — Назва з екрану.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] : офіційний сайт. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>. — Назва з екрану.
3. Предеїн А.М. Сучасний стан та шляхи розвитку національної інноваційної системи України / А.М. Предеїн // [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://udpu1805.mybb3.net/viewtopic.php?t=5/>. — Назва з екрану.

Чебан Ю.Ю., к.е.н., асистент Миколаївського національного аграрного університету

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИТРАТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

У процесі господарсько-фінансової діяльності кожне підприємство має здійснювати витрати. Проблема традиційно полягає у тому, що підприємство всіма доступними для цього методами і способами намагається їх мінімізувати.

У таких умовах працівники облікових служб зобов'язані постійно забезпечувати реальну економію витрат і контролювати ті напрямки витрат, які перебувають під особливим як внутрішнім, так і зовнішнім контролем.

На нашу думку, доцільною є розробка бухгалтерською службою підприємства Положення про склад та класифікацію витрат, калькулювання та облік собівартості продукції, товарів, робіт, послуг (далі за текстом - Положення). Розробка Положення має забезпечити єдність у складі і класифікації витрат, застосування методики їхнього планування та обліку і визначення собівартості продукції, товарів, робіт та послуг з урахуванням чинної законодавчо-нормативної бази і особливостей обліку та контролю на підприємстві.

Основні пункти Положення можуть бути наступними.

Собівартість продукції (товарів), робіт та послуг – це витрати, пов'язані з виробництвом продукції, придбанням товарів, виконанням робіт та наданням послуг.

Планування собівартості продукції (товарів), робіт та послуг передбачає найбільш ефективно використання матеріально-технічних і грошових ресурсів та забезпечення дії противитратного механізму відповідно до технологічних умов та вимог охорони навколишнього середовища.

Метою обліку витрат та визначення собівартості продукції (товарів), робіт та послуг є документоване, своєчасне, повне і достовірне відображення фактичних витрат на виробництво продукції та придбання товарів для забезпечення контролю за використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Калькулювання собівартості одиниці продукції (товарів), робіт та послуг здійснюється для визначення ефективності запланованих і фактично здійснених технічних, технологічних, організаційних і економічних заходів, спрямованих на розвиток і вдосконалення виробництва та для обґрунтування облікової та цінової політики товариства.

На нашу думку, до Положення, як внутрішнього облікового документу підприємства, для більш достовірного обліку і ефективного управління витратами мають бути включені додатки (рис. 1).



Рисунок 1 - Запропоновані додатки до Положення про склад та класифікацію витрат, калькулювання та облік собівартості продукції, товарів, робіт, послуг

Джерело: побудовано автором

Об'єкт витрат – це продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат.

Товарна продукція – продукція, придбана або вироблена власними силами товариства з метою подальшої реалізації, якість якої відповідає умовам контракту на продаж.

Витрати, проведені в іноземній валюті, перераховуються у грошову одиницю України за курсом Національного банку на момент здійснення операцій.

Окрім загальних положень документ має відображати особливості обліку витрат і забезпечення облікового процесу на підприємстві.

Отже, для ефективного управління витратами на підприємстві виникає об'єктивна необхідність визначення їхньої величини і структури, ефективного обліку, аналізу, прогнозування і планування, що можна частково забезпечити з використанням Положення про склад та класифікацію витрат, калькулювання та облік собівартості продукції, товарів, робіт, послуг.

Колеснік Я.В., асистент Дніпропетровського державного аграрного університету

Науковий керівник: к.е.н., доцент Катан Л.І.

ВЕНЧУРНЕ ФІНАНСУВАННЯ – ОДНА З АЛЬТЕРНАТИВНИХ ФОРМ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ФІНАНСУВАННЯ РОЗШИРЕНОГО ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

На сьогоднішній день гостро постає питання пошуку альтернативних форм інвестиційного фінансування відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств. Поряд зі стандартними формами, такими як: кредитування, лізинг, самофінансування (за рахунок формування амортизаційного фонду), сформувалась специфічна форма інвестиційного фінансування – венчурна.

Венчурне фінансування передбачає залучення коштів у статутний капітал підприємства інвесторів, які спочатку ставлять за мету продати свою частку в підприємстві після того, як її вартість в ході реалізації інвестиційного проекту зросте. Доходи, пов'язані з подальшим функціонуванням створеного підприємства, будуть отримувати ті особи, які придбають у венчурного інвестора його частку.

«Венчурний капітал» (від англ. venture - ризик) означає ризиковий капітал, що інвестується в нові сфери діяльності, пов'язані з великим ризиком. Венчурне фінансування дозволяє залучити кошти для здійснення початкових стадій реалізації інвестиційних проектів інноваційного характеру (модернізація обладнання та освоєння нових технологічних процесів), що характеризуються

підвищеними ризиками, але разом з тим можливостями істотного зростання вартості підприємств, створених з метою реалізації даних проектів [1].

Венчурні інвестори, як правило, прагнуть безпосередньо брати участь в управлінні підприємством, прийнятті стратегічних рішень, так як вони безпосередньо зацікавлені в ефективному використанні вкладених коштів. Інвестори контролюють фінансовий стан підприємства, активно сприяють розвитку його діяльності, використовуючи свої ділові контакти та досвід в області менеджменту і фінансів.

Обсяги венчурного фінансування в країнах з розвиваючою економікою динамічно зростають. Венчурний капітал набуває вирішальну роль у розвитку економіки. Це пов'язано з тим, що саме завдяки венчурним підприємствам вдалося реалізувати значну кількість розробок у новітніх галузях, забезпечити швидке переоснащення та реструктуризацію виробництва на сучасній науково-технічній основі [2].

Однією з актуальних проблем для бізнесу була і завжди буде проблема створення ефективної організаційно-правової системи консолідації, управління активами, а також їх захисту від неправомірних зазіхань третіх осіб. Серед існуючих багатьох механізмів актуальними для комплексного вирішення проблеми власників бізнесу є венчурні інститути спільного інвестування.

Потенційні інвестори, які вносять певну суму грошових коштів у фонд, не можуть «розмивати» долю основного власника у фонді. Вхід для «небажаних» інвесторів з самого початку зачинено.

Практичні результати роботи венчурних інвестиційних фондів свідчать про можливість їх використання як для вирішення задач інвестиційного характеру, так і для інших непрофільних задач.

Одним з видів інституту спільного інвестування є пайовий венчурний інвестиційний фонд (далі ПІФ) – це сукупність активів, які належать інвесторам на праві спільної часткової власності. ПІФ створюється компанією з управління активами для проведення операцій з нерухомістю, цінними паперами, банківськими депозитами і ін.

ПІФ не є юридичною особою і фактично вдає із себе безприбуткову організацію. Доходи отримані ПІФом від інвестиційної діяльності і його пасивні доходи, не оподатковуються податком на прибуток.

Податки з інвесторів ПІФу будуть стягуватися тільки при отриманні ними доходів у вигляді дивідендів фонду або ж у разі виходу ними з фонду - при продажу цінних паперів фонду (інвестиційних сертифікатів).

Венчурний ПІФ може видавати кредити (позики) структурам, у статутному фонді яких він має частку. При видачі позики пайових інвестиційних фондів сума відсотків за вказаною борговим зобов'язанням відноситься до складу валових витрат підприємства. ПІФ здійснює емісію

інвестиційних сертифікатів. ПФ створюється на певний строк і має мінімальні вимоги до структури активів.

На нашу думку, головними перевагами даної форми інвестиційного фінансування є: залучення інвестора для фінансування, надання коштів сільськогосподарському підприємству, яке є об'єктом фінансування, без застави; захист проти рейдерського захвату; швидкість прийняття рішень; економія на оподаткуванні, тобто сплачені відсотки за надану позику відносяться на валові витрати, тим самим зменшує базу оподаткування; для інвестора – безпека недоотримання коштів, так як він є співвласником ПФу, який володіє корпоративними правами підприємства.

Список використаних джерел

1. Джерела венчурного капіталу. Українська асоціація інвестиційного бізнесу [Електроний ресурс]. — Режим доступу: http://www.uaib.com.ua/files/articles/204/15_4.pdf.
2. Нежиборець В.В. Венчурне інвестування: стан, проблеми, закордонний досвід / В.В. Нежиборець // Теорія і практика інтелектуальної власності. — 2008. — № 4. — С. 56—60.

Власова Т.В., студент Миколаївського національного аграрного університету

Науковий керівник: асистент Максименко А.Г.

ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Проблема фінансового управління сільськогосподарських підприємств є складною і багатогранною, оскільки підприємству необхідно забезпечувати разом із платоспроможністю і дохідність. Тому при їх формуванні і використанні підприємства повинні виконувати різні завдання з огляду на існуючі суперечності між платоспроможністю і дохідністю: з одного боку, збільшувати обсяг фінансових ресурсів для забезпечення постійної платоспроможності підприємства, а з іншого – забезпечувати ефективність виробництва продукції і її конкурентоздатність шляхом їх раціонального використання. Таким чином від ефективності фінансового управління залежить фінансовий стан підприємства і його становище на ринку.

Фінансове управління – це сукупність прийомів, методів і способів, які використовують підприємства для підвищення дохідності та мінімізації ризику неплатоспроможності [2].

У практичному плані фінансове управління – це сукупність форм і методів цілеспрямованого впливу суб'єктів управління на формування та використання фінансових ресурсів [1].

Система формування політики фінансового управління сільськогосподарських підприємств включає в себе наступні складові: податкова політика, облікова політика, інвестиційна, кредитна, амортизаційна, дивідендна, політика управління активами, витратами, дебіторською та кредиторською заборгованістю. Кожен із вказаних елементів впливає як на процес формування, так і на процес використання фінансів підприємства [2].

Управління процесами формування та використання фінансових ресурсів в ринкових умовах виступає домінуючим чинником ефективного виробництва та економічного розвитку сільськогосподарських підприємств. Воно включає вирішення ряду питань, пов'язаних з вибором форм і методів фінансування, пошуком його джерел та їх оцінкою, обґрунтування доцільності й ефективності заходів тощо. При цьому мають враховуватись не тільки стан та динаміка зовнішнього фінансового оточення, а й особливості діяльності підприємства. Використовувані в практиці управління методи, прийоми та інструменти повинні найповніше враховувати специфіку тієї чи іншої галузі. Все це вимагає відповідного теоретичного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій, реалізація яких дозволяє забезпечувати виробничу й інвестиційну діяльність підприємства своєчасними за термінами надходження та достатніми за обсягами фінансовими ресурсів з мінімально можливими витратами на їх залучення та прийнятними рівнями ризиків.

Аналіз практики фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств свідчить про те, що з переходом на новий ринковий механізм господарювання, більшість з них не створили ефективну систему фінансового менеджменту, основою якого є управління формуванням, розміщенням та використанням фінансових ресурсів.

Управління фінансовими ресурсами будь-якого підприємства здійснюється шляхом розробки та втілення фінансової політики, що повинна бути розроблена як довготермінова, в якій розставлені цілі і пріоритети для кожного рівня управління і етапу розвитку сільськогосподарського виробництва. Фінансова політика є складовою частиною економічної політики, а тому покликана розв'язувати задачі пошуку, концентрації, акумулювання фінансових ресурсів та їх розподілу відповідно до напрямків розвитку підприємства, що не суперечать загальній економічній політиці. Єдина фінансова політика підприємства розробляється на рівні вищого керівництва, в ній визначаються джерела фінансових ресурсів та їх розподіл в межах даного підприємства. Базою для розробки ефективної фінансової політики є відповідна зовнішня та внутрішня інформація [3].

Найбільш ефективний спосіб фінансового управління на сільськогосподарському підприємстві передбачає такі заходи [1]:

1. Планування надходжень коштів і першочергових платежів, планування бюджетів підрозділів підприємства, що дозволяє обґрунтовано розділяти кошти, проводити аналіз виконання бюджетів.

2. Ведення платіжних календарів-планів, щоденний розподіл фінансових ресурсів, що надійшли, відповідно до заздалегідь визначених пріоритетів.

3. Освоєння комплексного фінансового планування, складання планів руху грошових коштів, фінансових ресурсів за підрозділами підприємства чи окремими проектами, планів прибутків і збитків, планового балансу тощо.

4. Планування надходжень та платежів, прийняття рішень щодо розподілу коштів бнаи основі об'єктивного погляду керівництва і персоналу, можливості зменшення втрат при визначенні пріоритетності платежів.

Тісний взаємозв'язок складових політики фінансового управління потребує від керівництва дотримання комплексного підходу при вирішенні задач управління фінансами. Таким чином підприємствам необхідна ретельно розроблена політика, а управлінському персоналу слід вчитися розробляти та приймати рішення щодо управління фінансовими ресурсами.

Список використаних джерел

1. Дем'яненко М. Я. Стратегія розвитку агропромислового комплексу України. Проект [Текст] / М. Я. Дем'яненко // Економіка України. — 2005. — №7. — С. 112—116.

2. Лайко П. А. Фінанси АПК : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П. А. Лайко, Ю. І. Ляшенко. К. : ДІА, 2000. — 225 с.

3. Чаплигіна О. В. Вдосконалення політики управління фінансовими ресурсами сільськогосподарськими підприємствами / О.В. Чаплигіна, С.А. Лоєвська // Економічний простір. — №22/2. — 2009. — С. 44—47.

Вишенська Л.М., студент Миколаївського національного аграрного університету

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розрахунки між аграрними підприємствами й організаціями – найважливіші складові їх господарської діяльності. Розрахунки, маючи постійно діючий характер, потребують певних управлінських рішень на основі опрацювання різноманітної економічної інформації, провідна роль у загальній сукупності якої належить обліковій інформації.

Аграрні підприємства у процесі діяльності ведуть розрахунки з покупцями, замовниками, постачальниками, дебіторами, кредиторами, підзвітними особами та бюджетом. Розрахунки з дебіторами є важливою складовою частиною цих розрахунків, оскільки мають суттєвий вплив на фінансову діяльність підприємства.

На сьогодні в умовах кризи неплатежів, коли дебіторська заборгованість підприємств один одному досягає величезних сум, проведення правильного обліку та контролю заборгованості різних дебіторів має велике значення, оскільки недбале ставлення до дебіторської заборгованості призводить до уповільнення розрахунків та погіршення фінансового стану аграрних підприємств.

На дебіторську заборгованість за товари, роботи та послуги в структурі оборотних активів сільськогосподарських підприємств припадає значна частка, незважаючи на повний контроль з боку держави та ругулювання її законодавчими актами. Так, як дебіторська заборгованість для будь-якого аграрного підприємства є інструментом кредитування дебітора за отримані ним товари, надані роботи чи послуги на безвідсотковій основі. Більшість підприємств практично не мають можливості нормально функціонувати у зв'язку з наявністю великих сум дебіторської заборгованості, яка відволікає кошти з обороту [1].

Основним нормативно-правовим документом, який регламентує відображення дебіторської заборгованості в бухгалтерському обліку є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Згідно з ним дебіторська заборгованість визначається як сума заборгованостей дебіторів підприємству на певну дату [3].

Для накопичення інформації про облік з дебіторами та відображення операцій у Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань, господарських операцій підприємств і організацій передбачені рахунки класу 3 «Кошти, розрахунки та інші активи». Ці рахунки об'єднуються у відповідні статті, які відображаються у Балансі в активній частині, а саме в статтях «Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги» (код рядка 1125), «Дебіторська заборгованість за розрахунками» (коди рядків 1130, 1135, 1136) та «Інша поточна дебіторська заборгованість» (код рядка 1155).

Проблема обліку дебіторської заборгованості полягає в тому, щоб не допустити прострочення термінів платежу та доведення заборгованості до стану безнадійної. Збільшення дебіторської заборгованості означає вилучення засобів з обороту та призводить до додаткових витрат аграрного підприємства [2].

Отже, можна визначити наступні проблеми бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості:

- існуючий стан обліку розрахунків з дебіторами на рівні задоволення різних користувачів інформацією про її стан;
- зміст бухгалтерських записів, що визначається в процесі визнання і оцінювання дебіторської заборгованості;
- відсутність наукових і практичних розробок, можливих форм бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, що забезпечило б надання якісної бухгалтерської інформації про розрахунки з дебіторами різним користувачам.

Зазначені проблеми вказують на необхідність пошуку специфічних методів обліку дебіторської заборгованості, спрямованих на отримання інформації комплексного характеру, достатньої для прийняття рішень.

З метою ефективного обліку дебіторської заборгованості доцільно вести облік покупців за рівнем платоспроможності, використовуючи при цьому інформацію про виконання платежів, а також загальну інформацію, що характеризують контрагентів. Необхідно також: постійно здійснювати аналіз сум розрахунків з дебіторами; контролювати стан розрахунків із покупцями шляхом деталізації бухгалтерської інформації та її оцінки; розробити заходи з обмеження терміну розрахунків за поставками.

Отже, правильно організований бухгалтерський облік дебіторської заборгованості повинен мати таку систему рахунків, яка б достатньою мірою відображала і характеризувала всю господарську діяльність з конкретизацією. В свою чергу, правильний аналіз дебіторської заборгованості допоможе мінімізувати розмір простроченої заборгованості.

Список використаних джерел

1. Бровко О.Т. Механізм управління дебіторською заборгованістю / О.Т. Бровко, О.С. Боцвін, Н.В. Шмунь // Економічні науки / Облік та аудит. — 2010. — №7. — С.31—32.
2. Павлюк Т.С. Основні напрями вдосконалення процесу управління дебіторською заборгованістю / Т.С. Павлюк, О.М. Рудницька // Науковий вісник НЛТУ України. — 2011. — Вип. 21.8. — С. 273—278.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» № 237 від 8 жовтня 1999 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG4018.html.

Горбатюк Г.І., студент Миколаївського національного аграрного університету

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Головною метою функціонування будь-якого підприємства є отримання ним позитивного фінансового результату у необхідних розмірах, що можуть задовольнити потреби власників.

Метою даного дослідження є теоретичне обґрунтування фінансових результатів, а також їх аналіз на основі аграрних підприємств Миколаївської області.

Основними завданнями аналізу фінансових результатів діяльності підприємств є [1]:

- оцінка динаміки, обсягів, якості і структури фінансових результатів;
- виявлення факторів впливу;
- встановлення доцільності та ефективності використання прибутку;
- визначення підходів збільшення прибутку та рентабельності, а також розробка практичних рекомендацій.

Фінансові результати оцінюються за різними ступенем деталізації залежно від цілей аналізу, наданої інформації, програмного, технічного та кадрового забезпечення. Завчасно проведений аналіз фінансових результатів сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємств, раціональному використанню основних фондів, матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Отримані ж результати слугують способом підвищення ефективності управлінських рішень.

Таблиця 1 Основні результати діяльності сільськогосподарських підприємств Миколаївської області

Показники	2010 р.	2011 р.	2012 р.	Відхилення	
				2012 р./ 2011 р.	2012 р./ 2010 р.
Чистий прибуток	354,7	253,7	591,9	2,33	1,67
Чистий збиток	916,5	115,7	133,2	1,15	0,15
Чистий дохід:					
- рослинництво	3100	3431,3	4146,4	1,21	1,34
- тваринництво	383,2	446,7	474,8	1,06	1,24

Джерело: дані [2]

Аналізуючи дані табл. 1, слід відзначити збільшення показників дохідності та прибутковості у 2012 р. порівняно з 2011 та 2010 рр. Причому співвідношення підприємств, які отримала чистий прибуток і чистий збиток відповідно 77,5 % та 22,5 %. Отже, порівняно з іншими регіонами, які мають

менш сприятливі умови, Миколаївська область має нереалізований потенціал. Згідно статистичних даних Миколаївська область рівнем прибутку Миколаївська область посідає сьоме місце серед інших областей України [2].

Розглядаючи чистий дохід за продукцією можна відзначити, що більш рентабельним виробництвом є рослинництво, яке складає 4146392,9 тис. грн. Тоді як тваринництво – 474773,4 тис. грн [3].

Таким чином, з метою підвищення прибутковості та збільшення фінансових результатів аграрних підприємств необхідно залучати інвестиції, запроваджувати сучасні технології виробництва, що забезпечить стійкий розвиток галузі.

Список використаних джерел

1. Дорогань Л.О. Основні напрями оцінки фінансових результатів аграрних підприємств / Л.О. Дорогань, А.П. Дорошенко // Фінанси України. — 2011. — № 2. — С. 105–108.
2. Головне управління статистики у Миколаївській області [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.mk.ukrstat.gov.ua>.
3. Череп О.Г. Особливості аналізу фінансового стану підприємств з метою запобігання їх неплатоспроможності / О.Г.Череп, І.Г.Падалко // Економічний простір. — 2011. — №47. — С. 293–298.

Ісмаїлов К.А., магістрант Миколаївського міжрегіонального інституту розвитку людини ВНЗ «Університету «Україна»

Науковий керівник: к.е.н., доцент Крамаренко І.С.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Сучасний розвиток фінансового забезпечення підприємств займає вагомe місце. Недостатня кількість власних ресурсів та складність в залучені зовнішніх джерел фінансування, позбавляє підприємства конкурентоспроможності як на вітчизняному ринку, так і на світовому.

Основними джерела фінансового забезпечення виступають самофінансування підприємства, державна підтримка та кредитування фінансово-кредитними установами або комерційними банками (рис. 1).

Для забезпечення фінансовими ресурсами підприємства використовують три джерела – це власні, бюджетні та запозичені кошти.

Великі процентні ставки по кредитах та складність отримання спонукають підприємства до пошуку нових джерел фінансування. Досвід багатьох країн свідчить, що не завжди збільшення бюджетних витрат пов'язане з покращенням положення підприємств.

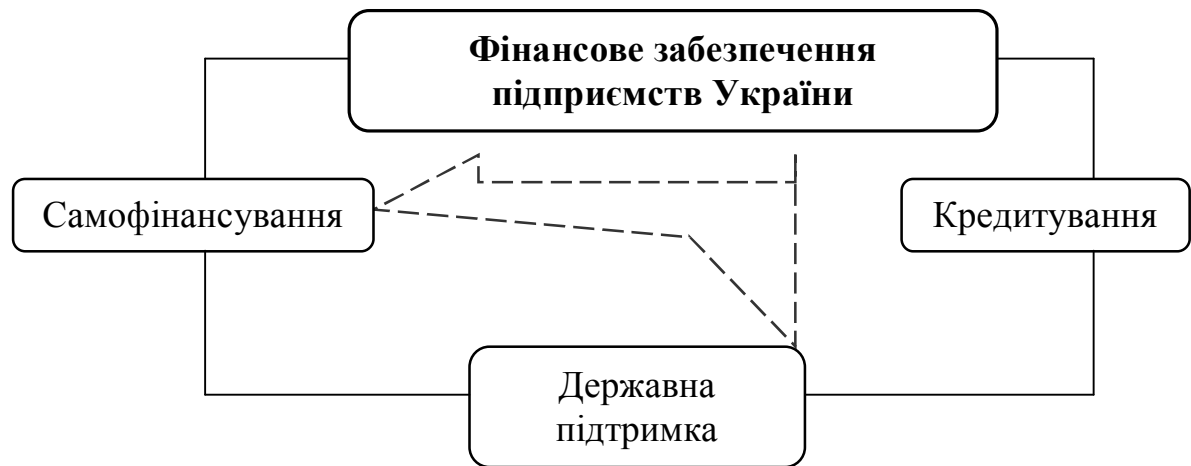


Рисунок 1 - Джерела фінансового забезпечення підприємств України

Не можливо не погодитися з думкою П.А. Стецюка про те, що в умовах ринкової економіки визначальна роль у фінансовому забезпеченні виробничої та інвестиційної діяльності підприємства належить самофінансуванню. Його основою є використання фінансових ресурсів, сформованих за рахунок власних джерел. Щодо визначення складу останніх нині немає чіткої однозначності. Більшість авторів притримуються думки, що ними, в першу чергу, є надходження від реалізації продукції, робіт і послуг та їх складові – прибуток і амортизаційні відрахування. Частина дослідників до складу власних джерел формування фінансових ресурсів включають статутний капітал і кошти, що виплачуються страховими компаніями у вигляді відшкодування втрат від стихійних лих, аварій. На основі узагальнення позицій різних авторів та логічного аналізу визначено, що власні джерела формування фінансових ресурсів мають наступні характерні ознаки: постійний (перманентний) характер існування та використання; порядок їх використання визначається нормативно-законодавчими актами, статутними документами та внутрішніми локальними положеннями й регламентами; відсутність зафіксованої величини плати за користування ними. Виходячи з цих характеристик до складу власних джерел формування фінансових ресурсів слід включити два обов'язкові елементи – прибуток й амортизаційні відрахування [1, с. 15].

До самофінансування відносять прибуток, амортизацію та випуск акцій. У світовій економічній літературі, залежно від способу відображення прибутку в звітності, зокрема в балансі, виокремлюють:

- приховане самофінансування;
- відкрите самофінансування (тезаврація прибутку).

Прихована форма фінансування підприємства пов'язана з використанням прихованого прибутку. Приховування прибутку здійснюється (у розумінні західних фахівців) у результаті формування прихованих резервів. Оскільки приховані резерви проявляються лише при їх ліквідації, приховане

самофінансування здійснюється за рахунок прибутку до оподаткування. Отже, відбувається відстрочка сплати податків і виплати дивідендів.

До суттєвого недоліку прихованого самофінансування слід віднести порушення принципу достовірності при складанні звітності та підвищення рівня асиметрії в інформаційному забезпеченні її зовнішніх користувачів [2, с. 27].

Тезаврація прибутку – це спрямування його на формування власного капіталу підприємства з метою фінансування інвестиційної та операційної діяльності. Фінансування підприємства за рахунок тезаврації прибутку має як переваги, так і недоліки. До основних переваг самофінансування слід віднести такі:

- залучені кошти не потрібно повертати та сплачувати винагороду за користування ними;

- відсутність затрат при мобілізації коштів;

- не потрібно надавати кредитне забезпечення;

- підвищується фінансова незалежність та кредитоспроможність підприємства.

Отже, для підприємств України сьогодні найкращим джерелом може виступати відкрите самофінансування. Перевагами якого є : залучені кошти не потрібно повертати та сплачувати винагороду за користування ними, відсутність затрат при мобілізації коштів, не потрібно надавати кредитне забезпечення, підвищується фінансова незалежність та кредитоспроможність підприємства.

Список використаних джерел

1. Стецюк П.А. Когнітивний контекст класифікації джерел фінансових ресурсів / П.А. Стецюк // Вісник Сумського національного аграрного університету. — 2009. — №2. — С. 15–22.

2. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. — К. : КНЕУ, 2003. — 324 с.

Капуш О.В., студент Дніпропетровського державного аграрного університету

Науковий керівник: к.е.н., доцент Добровольська О.В.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Капітал є загальною економічною категорією, яка займає центральне місце в економічних відносинах. З огляду на відносну новизну категорії капіталу в наукових дослідженнях та практиці доцільно використовувати спеціальне поняття «виробничий капітал у сільському господарстві» як вартість

матеріальних, людських, інтелектуальних, інформаційних та інших ресурсів, що перебувають у володінні, користуванні і розпорядженні (крім людського капіталу) суб'єктів господарювання, формуються на основі землі та біологічних активів і використовуються у процесі виробництва сільськогосподарської продукції з метою отримання доходу та інших вигод, а при вибутті з виробничої сфери набувають інших форм капіталу [2].

Ефективність використання виробничого капіталу в сільському господарстві доцільно визначати за основними і додатковими показниками для різних учасників виробничого процесу: власників капіталу, менеджменту та держави. Загальним критерієм є відношення отриманого ефекту до вартості виробничого капіталу.

У якості основного показника ефективності використання виробничого капіталу слід застосовувати норму прибутку на функціонуючий капітал, до системи додаткових показників ефективності використання виробничого капіталу включати розмір отриманого ефекту та валової продукції на 1 га сільськогосподарських угідь, 100 грн основного капіталу, 100 грн основного і оборотного капіталу, 100 грн виробничого капіталу [3].

Особливості формування виробничого капіталу в сільському господарстві визначаються трансформацією економічних відносин та галузевими особливостями. У формуванні такого капіталу частково бере участь держава через заходи підтримки товаровиробників.

Динаміка обсягів основного капіталу в сільському господарстві країни характеризується тенденціями зменшення, а останніми роками – поступового нарощування, а оборотного – сталим зростанням. Показники концентрації капіталу у динаміці знижуються. Це відбувається за рахунок зменшення кількості працівників, зайнятих у сільському господарстві. Земля у складі виробничого капіталу займає 86%, її частка у динаміці знижується.

Ефективність використання виробничого капіталу в сільському господарстві низька (норма прибутку – 2,3%), але у динаміці поступово підвищується. Рівень показника норми прибутку для менеджменту найнижчий, а для власника капіталу і держави практично збігається, що пов'язано, з одного боку, наявністю пільгового режиму оподаткування сільськогосподарських підприємств, з іншого – недостатнім рівнем державної підтримки. Селяни – власники майнових та земельних паїв, також не в змозі оновлювати та примножувати свою власність [1].

Ефективність використання виробничого капіталу формується під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. За значимістю впливу на показник норми прибутку факторіальні показники поділяються на чотири групи. До показників першої групи, що зумовлюють 57,4% варіації норми прибутку, відносяться показники стану і використання основного капіталу, зокрема землі та ділової активності підприємства, другої (12,4%) – показники, що

характеризують рівень забезпеченості виробництва ресурсами, третьої (9,1%) – показники забезпеченості та використання людського капіталу, а четвертої (4,7%) – рівень інвестиційної забезпеченості сільського господарства [5].

Тенденції формування виробничого капіталу в перспективі будуть визначати обсяги та структура виробництва продукції. Сучасна вартість власного і орендованого майна сільськогосподарських підприємств становить лише третину їх нормативної потреби у виробничому капіталі. За оптимальним варіантом прогнозу, що передбачає середньорічні темпи відтворення на рівні 12%, таку нормативну потребу в виробничому капіталі в сільському господарстві можна забезпечити лише в період до 2025 р. За рахунок власних джерел фінансування буде забезпечено 26%, а зовнішніх – 74%, зокрема закордонних – 20% загальної потреби в інвестиціях сільськогосподарських підприємств.

З метою підвищення ефективності використання виробничого капіталу необхідно здійснення комплексу заходів на всіх рівнях управління щодо забезпечення основного капіталу оборотним, підвищення орендної плати за користування земельними та майновими паями, забезпечення підприємств сільськогосподарською технікою, реконструкції та введення у виробництво недіючих потужностей, удосконалення та розширення економічних служб у сільськогосподарських підприємствах. Застосування комплексу заходів дозволить у перспективі досягти зростання ефективності виробничого капіталу в сільському господарстві [4].

Список використаних джерел

1. Амбросов В. Механізм ефективного функціонування агроформувань / В. Амбросов, Т. Маренич // Економіка України. — 2006. — № 6. — С. 60—66.
2. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: підруч. — 2-ге вид., доп. і перероб. / В. Г. Андрійчук. — К. : КНЕУ, 2002. — 624 с.
3. Савицька Г. В. Аналіз господарської діяльності підприємств АПК: навчальний посібник. — 6-е вид., стер. — Мн. : Нове знання, 2006. — 652 с.
4. Шкільов О. В. Економічні реформи в АПК та їх наслідки / О.В. Шкільов // Нова економічна парадигма стратегії національної продовольчої безпеки України у XXI столітті. Матеріали третіх зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників. — К. : ІАЕ, 2001. — С. 135—139.
5. Ярошук О. В. Аналіз формування капіталу підприємства: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04 / О. В. Ярошук; Терноп. акад. нар. госп-ва. — Т., 2004. — 20 с.

Кіш Д.О., студент Миколаївського національного аграрного університету
Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

На сьогодні, кожне підприємство, на перше місце ставить саме результат своєї діяльності – прибуток чи збиток. Лише за даними фінансового обліку можливо достовірно оцінити результат діяльності підприємства. Саме від повноти та достовірності отриманої керівництвом інформації залежить прийняття їх рішень. Тому керівництво підприємства висуває жорсткі вимоги щодо якості організації та ведення обліку фінансових результатів та витрат, що впливають на їх зміни.

Метою дослідження є розгляд та обґрунтування особливостей формування витрат виробництва, що притаманні сільськогосподарським підприємствам.

Витрати виробництва в сільському господарстві включають витрати живої і уречевленої праці, що є витратами засобів та предметів праці. Перші проявляються у вигляді конкретної праці в різних галузях сільського господарства, другі – це витрачені насіння, корми й інші види запасів. Вартість використаних предметів праці повністю переноситься на продукцію виробництва. Витрати засобів праці визначаються в частині амортизації основних засобів у процесі виробництва.

Основні засади класифікації витрат відповідно до законодавства України розкриті в П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати» та П(С)БО 16 «Витрати» і передбачають їх групування відповідно до видів діяльності, за якими були здійснені витрати [2].

Особливістю сільськогосподарських підприємств є використання індивідуального переліку статей витрат, що пропонуються Методичними рекомендаціями, які кожне господарство має право встановлювати самостійно та відсутність поділу загальновиробничих витрат на постійні та змінні. Крім того, в сільському господарстві існує правило: кількість отриманої продукції не прямо залежить від кількості використаної сировини, тому змінні витрати діляться на пропорційні, величина яких визначається обсягом одержаної продукції, та непропорційні, величина яких залежить від обсягу виконаних робіт чи поголів'я тварин.

Дослідження групування витрат на сільськогосподарських підприємствах вказує на відсутність чіткого поділу витрат на прямі та непрямі. І зовсім не проводиться дослідження поведінки витрат.

Відповідно до вимог управлінського обліку для виділення окремих груп витрат в сільськогосподарських підприємствах потрібно враховувати значні особливості виробничих процесів зокрема [1]: нерівномірність проведення витрат протягом звітної періоду; можливість отримання інформації про фактичну собівартість продукції лише один раз в кінці року, коли будуть зібрані понесені за весь виробничий період витрати та розподілені між усіма видами виробленої продукції; витрачання на годівлю тварин корму власного виробництва та зеленого корму, який у літній період значно дешевший; застосування відповідних систем стимулювання працівників.

Сезонний характер виробництва сільськогосподарської продукції зумовлює те, що час проведення затрат не збігається з часом надходження виручки від реалізації продукції, він може відбуватися протягом різних звітних періодів (фінансових років). Тому не можливо повною мірою забезпечувати своєчасний контроль за використанням ресурсів, запобігати негативним факторам в діяльності підприємства, формувати цілісну і достовірну інформацію, необхідну для оперативного управління та для використання фінансовими, податковими, статистичними органами і банківськими установами.

Суттєвою специфікою при формуванні витрат у сільському господарстві є його самовідтворювання. Значна частина виробленої продукції не реалізується, а залишається в господарстві з метою відтворення молодняка худоби, насіння, добрив, кормів тощо. Тому зазначена частина виробленої продукції не входить до складу товарної продукції і не набуває грошової форми, оскільки є внутрішньогосподарським оборотом, який у загальному обсязі сільськогосподарського виробництва складає істотну частку [3].

Для аграрного виробництва ефективність формування виробничих витрат має свої особливості. Так не завжди ціна на продукцію перевищує виробничі витрати аграрних підприємств, тому необхідне втручання держави, спрямоване на підтримку аграрного виробника. Наприклад, соціальне забезпечення та субсидії, дотації для покриття різниці між закупівельною та продажною цінами, програми, спрямовані на підвищення попиту на продукцію і гарантування цін на неї тощо.

Витрати були і залишаються важливою економічною категорією, яка характеризує ефективність використання ресурсів і визначає рентабельність діяльності суб'єктів господарювання. У сучасних умовах господарювання формуються різні види витрат виробництва, кожен з яких дає певну інформацію про ефективність сільськогосподарського виробництва. Формування витрат в сільськогосподарських підприємствах та контроль за їх здійсненням має вагомий значення в умовах ринкових відносин.

Список використаних джерел

1. Бурко К.В. Сучасний стан та перспективи вивчення поведінки витрат з метою управління діяльністю сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / К.В. Бурко. — Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua>.
2. Собченко А.М. Удосконалення систем методів обліку витрат та калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції [Електронний ресурс] / А.М. Собченко. — Режим доступу : http://sevntu.com.ua/jspui/bitstream/123456789/5485/1/130_38.pdf.
3. Чернецька О.В. Методичні підходи до визначення ефективності витрат сільськогосподарських підприємств в управлінському обліку [Електронний ресурс] / О.В. Чернецька. — Режим доступу : <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file/Збірник/2011-1/Чернецька.pdf>.

Коваль А.Ю., студент Миколаївського національного аграрного університету

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

СУТНІСТЬ ТА ТЕХНОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Внутрішнім чинником успішної фінансово-господарської діяльності підприємств є зменшення витрат виробництва. Це зумовлено тим, що від рівня витрат операційних витрат та системи управління ними на підприємстві залежить ефективність функціонування та конкурентоспроможність підприємства. Отже, управління витратами на сьогоднішній день – це процес цілеспрямованого формування витрат за їх видами, місцями та носіями та постійного контролю рівня витрачання ресурсів і стимулювання економії.

Метою створення системи управління витратами є набір елементів (складових), за допомогою яких здійснюється збирання та оброблення даних про витрати, а також надання інформації для прийняття управлінських рішень саме в той момент, коли вона може бути використана найефективніше.

Управління витратами на підприємстві передбачає виконання всіх функцій управління, тобто функції повинні реалізовуватись через елементи управлінського процесу: прогнозування, планування, нормування, організація, калькулювання, мотивація та стимулювання, облік, аналіз, регулювання та контроль витрат. Виконання всіх функцій управління по всіх елементах – це взаємодія керуючої підсистеми (суб'єкт управління) на керовану підсистему (об'єкт управління).

Суб'єктами управління витратами є керівники, менеджери, спеціалісти, бухгалтери підприємства, які беруть участь у виконанні окремих функцій або елементів управління витратами.

Об'єктами управління є витрати на виробництво, реалізацію продукції (робіт).

Розглянемо механізми управління витратами підприємства. Механізми управління витратами передбачають застосування певних методів та інструментів, за допомогою яких вивчають витрати, досліджують їхню поведінку, щоб управляти ними. Вибір методів полягає у застосуванні різноманітних способів і прийомів, за допомогою яких можна вивчити та отримати точну інформацію про витрати і на її підставі прийняти правильні управлінські рішення. Прийняття управлінських рішень впливає на величину фінансового результату підприємства, і тому завершальним етапом є оцінка прийнятого рішення на відповідність поставленим завданням. Якщо результат оцінки свідчить, що реалізація певних рішень і заходів має недоцільний і не вигідний характер, виникає необхідність вибору іншого методу аналізу, який забезпечить вигоду та окупність витрат підприємства.

Основними принципами управління витратами є [1]:

- застосування системного підходу до управління витратами;
- взаємозв'язок окремих елементів підсистем із завданнями системи загалом;
- відповідність системи обліку завданням управління витратами;
- аналіз і виявлення альтернативних шляхів досягнення мети;
- повнота і аналітичність інформації щодо рівня витрат;
- застосування ефективних методів зниження витрат;
- стимулювання і мотивація працівників до зниження витрат;
- оцінка і контроль результатів діяльності підрозділів;
- забезпечення та реалізація останніх досягнень економіки, математики та практики для подальшого удосконалення.

В структуру механізму управління витратами входять такі складові: функції управління, методи управління, системи управління, інструментарій впливу, техніка управління. Крім того, механізм управління має дві важливі компоненти: зовнішню компоненту і внутрішню.

До головних методів управління витратами слід віднести:

- нормативний метод
- бюджетний метод;
- метод АВС-аналізу;
- факторний метод.

До систем управління витратами належать:

- система «директ-костинг»;
- система «стандарт-костинг»;

- змішані варіанти обліку витрат;
- система оперативного маневрування ресурсами тощо.

Ефективність функціонування підприємства залежить від економічно грамотного використання усіх видів ресурсів, що зумовлює необхідність переходу до єдиної системи управління витратами. Питання зниження витрат виробництва на підприємствах є важливим, оскільки витрати є внутрішнім чинником функціонування підприємства, а від величини виробництва залежить рівень ефективності функціонування господарювання будь-якої структури. Динаміка витрат характеризує споживання усіх видів ресурсів, які використовує підприємство для досягнення своїх цілей. У процесі управління витратами здійснюється вибір між альтернативними варіантами управлінських рішень щодо номенклатури товарів та послуг, виробництва та реалізації продукції [3].

У механізмі управління витратами підприємства центральне місце належить техніці управління, яка має прив'язуватися до мети, місця і часу. На рис. 1 відображена схема, яка визначає види технік управління витратами залежно від часового інтервалу.



Рисунок 1 - Технологія управління витратами

Як бачимо із рис. 1, вибір техніки управління витратами зумовлений певним періодом, протягом якого спостерігатиметься ефект. Із віддаленістю періоду ускладнюватимуться технічні процедури управління витратами. Для

короткотривалого періоду техніка управління витратами спрямована на зниження витрат. Для середньо тривалого періоду ефективнішим є максимізація віддачі при фіксованому рівні витрат. Для довготривалого періоду домінуючим в стратегії управління витратами має стати підвищення продуктивності, тобто зниження майбутніх витрат (інвестиції в продуктивність). Отже, чинник часу присутній в усіх випадках, оскільки він є необхідним у функції витрат.

Крім чиннику часу в управлінні витратами також має місце чинник вартості. При короткостроковому періоді середні витрати дорівнюють сумі середніх постійних і середніх змінних витрат, при цьому підприємство оптимізує свою діяльність, випускаючи продукцію в обсязі, який відповідає мінімальним витратам на одиницю продукції. У довготривалому періоді всі чинники стають змінними. Тобто, якщо підприємство виходить за рамки короткотривалого періоду, то воно повинно орієнтуватися на стратегічні системи управління вартістю, адекватні до певного моменту часу.

Загалом визначення ключових чинників вартості вимагає індивідуального підходу до аналізу кожного операційного процесу. Полегшити дане завдання може бути «дерево» чинників вартості або бізнес-план ключових чинників вартості.

Якщо вибрати відповідний інструмент керування, то кожен із чинників може бути керованим. Для підсилення ефекту можливе поєднання системи управління вартістю із факторним управлінням часу [2].

Отже, управління витратами – це вміння економити ресурси і максимізувати віддачу від них. Удосконалення системи управління витратами націлене на постійний пошук і виявлення резервів економії ресурсів, нормування їх витрат, планування, облік та аналіз витрат за їх видами, стимулювання ресурсозбереження і зниження витрат з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. Тому подальший розвиток ринкових відносин робить неможливим та неперспективним існування підприємства на ринку без акцентування на пряму стратегії на тотальному управлінні витратами.

Технологія управління витратами також визначається метою управління і спрямовується як на зниження рівня витрат, так і на підвищення їх віддачі. Вміле використання менеджерами альтернативних технік управління витратами залежно від часового діапазону і цілей дасть можливість вибрати найкращі моделі оптимізації витрат і підвищувати ділову активність підприємства в динамічному ринковому сьогодні.

Список використаних джерел

1. Ясінська А.І. Сутність управління витратами на вітчизняних підприємствах / А.І. Ясінська // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». — 2007. — №594. — С. 357—360

2. Петрович Й.М. Технологія управління витратами / Й.М. Петрович, Г.М. Захарчин // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». — 2004. — №507. — С.5—12

3. Скоропад І.С. Механізм управління витратами підприємства / І.С. Скоропад, Б.Р. Балюк // Науковий вісник НЛТУ України. — 2010. — С. 229—232.

Коваль О.А., аспірант Дніпропетровського державного аграрного університету

Науковий керівник: к.е.н., доцент Масюк Ю.В.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Фінансовий стан підприємства знаходиться в прямій залежності від ефективності їх діяльності. Незадовільний фінансовий стан призводить до зниження припливу зовнішніх фінансових надходжень, що відображається на обсягах випуску продукції, тобто на величині фінансових ресурсів, які виробляються. Однак вміле маневрування фінансовими ресурсами, що знаходяться в розпорядженні, та ефективне їх використання дає можливість підприємству покращити фінансовий стан. Саме серед проблем управління фінансовими ресурсами оцінювання ефективності їх використання є однією з найважливіших. Воно необхідне як у процесі формування фінансових ресурсів, так і їх використання, особливо в сучасних умовах господарювання [1, с. 83].

Фінансове забезпечення підприємств сільськогосподарських підприємств залежить від специфіки функціонування цієї галузі, яка визначається:

- сезонністю виробництва;
- тривалим періодом відтворення основних засобів;
- безперервністю виробничих процесів;
- використанням у якості засобів та предметів праці живих організмів;
- залежністю результатів діяльності підприємств від природно кліматичних умов;
- необхідністю кредитного забезпечення операційної діяльності для подальшого розвитку сільськогосподарських підприємств.

У нинішніх умовах фінансове забезпечення діяльності підприємств здійснюється переважно в трьох формах: самофінансування, тобто використання власних ресурсів для розвитку; кредитування на основі мобілізації та перерозподілу тимчасово вільних коштів; бюджетне фінансування на безповоротній основі за рахунок коштів державного і місцевого бюджетів [2, с. 87].

Джерелом самофінансування є власні кошти, серед яких основну роль відіграють нерозподілений прибуток і амортизаційні відрахування. Оскільки більшість сільськогосподарських підприємств низькорентабельні або збиткові, вони втрачають важливу складову власного капіталу – прибуток. Амортизація забезпечує лише просте відтворення основних засобів, а в умовах зростаючої інфляції вона не може повною мірою виконати й цієї функції [3, с. 1].

Отже, фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств - це система джерел і форм фінансування розвитку діяльності підприємства, що дають змогу ефективно використовувати фінансові ресурси та сприяють покращенню фінансового стану підприємств.

Список використаних джерел

1. Зленко О.В. Забезпеченість фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств та ефективність їх використання / О.В. Зленко. — К. : ВППОЛ, 2011. — №10/12. — С.83—86.

2. Правдюк О.Л. Особливості фінансової політики для аграрних підприємств / О.Л.Правдюк // Економіка АПК. — 2009. — №2. — С.84—87.

3. Левченко Н.М. Світова практика державного регулювання іпотеки земель сільськогосподарського призначення / Н.М. Левченко // Теорія та практика державного управління. — 2010. — Вип. 3 (30). — С. 1—9.

Колесник О.С., студент Миколаївського міжрегіонального інституту у розвитку людини ВНЗ «Університету Україна»

Науковий керівник: к.е.н., доцент Крамаренко І.С.

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ПЕРСПЕКТИВИ

Сьогодні інвестиції є найбільш привабливим джерелом матеріально-технічного та фінансового забезпечення підприємств. Проте питання залучення їх підприємствами України є досить актуальним. Нестабільність політичної ситуації і законодавчої бази, низька інвестиційна привабливість українських підприємств для іноземних інвесторів – головними чинниками незначних обсягів інвестицій в економіку держави.

Саме тому дослідження можливостей подальшого залучення інвестицій в економіку України та їх ефективного використання, а також розробка відповідного механізму реалізації цих можливостей є невідкладними завданнями, які вимагають негайного вирішення.

Капітальні інвестиції за січень-червень 2013 р. становили 103330,3 млн грн, що на 92109 млн грн менше за аналогічний період 2012 р. [1].

Якщо розглядати структуру інвестиційних ресурсів за видами економічної діяльності (табл. 1), бачимо що найбільша частка припадає на промисловість. Хоча спостерігається позитивна тенденція – частка інвестицій вкладених в сільське господарство зросла від 4,5% в 2004 р. до 7,7% в 2011 р., а частка вкладених інвестицій у промисловість зменшилися з 37,2% в 2004 р. до 36,2%.

Таблиця 1 Інвестиції в основний капітал за видами економічної діяльності

Показники	2004 р.		2007 р.		2011 р.	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Інвестиції – всього	75714	100	188486	100,0	238174,6	100,0
в тому числі за галузями економіки						
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	3380,6	4,5	9519,1	5,0	18182,6	7,7
Рибальство, рибництво	38,53	0,01	35,7	0,01	37,1	0,00
Промисловість	28190,7	37,2	64341,4	34,1	86312,8	36,2
Будівництво	4674,6	6,2	9106,6	4,8	8541,1	3,6
Торгівля	5322,4	7,02	17778,5	9,4	17264,1	7,3
Інші види діяльності	34107,2	45,07	87704,7	46,69	107836,9	45,2

Джерело: складено та розраховано за даними [2, с. 204]

Слід зазначити, що в цілому інвестиції в підвищення продуктивності, покращення управління аграрним бізнесом та нарощення загального виробничого потенціалу є прибутковими.

Протягом останніх років сільське господарство мало річну дохідність капіталовкладень в середньому понад 25%, що є найвищим показником серед усіх провідних галузей економіки України. Але за обсягом інвестицій цей сектор далеко не перший. Незначний приплив іноземних інвестицій у сільське господарство, попри вищі за середні показники дохідності, вказує на існування глибинних гальмуючих чинників в цій сфері. Зокрема, за період 2009-2011 рр. частка прямих іноземних інвестицій, що припадала на сільськогосподарське виробництво коливалася в межах 2,3-1,9%, в харчову промисловість – 4,7-4,2 відсотки [3]. Ці негативні чинники мають структурний характер й стримують як іноземних, так і внутрішніх інвесторів від інвестицій у цю, здавалося б, потенційно привабливу галузь.

В українській економіці попит на інвестиції значно перевищує їх пропозицію, що в ринкових умовах призводить до їх високої вартості. Так, позичкові інвестиції (банківський, комерційний кредити, лізинг) сьогодні переважно не вигідні для підприємств, оскільки у більшості випадків вони короткострокові й надзвичайно дорогі. Виходячи з обмеженості внутрішніх ресурсів, найбільш привабливим джерелом ресурсного забезпечення суб'єктів

господарювання можуть бути іноземні інвестиції. Проте відсутність життєздатних виробничих механізмів поряд з низьким рівнем ліквідності більшої частини підприємств України створюють значні перешкоди для цього [4].

Отже, аналіз інвестиційної діяльності підприємств України доводить, що їх рівень не відповідає міжнародним інвестиційним можливостям. Для підвищення рівня інвестиційної привабливості підприємств України необхідно: удосконалити законодавчо-нормативну базу, збільшити рівень прямих державних інвестицій, ввести режим пільгового оподаткування та активізувати дію всіх важелів економічного регулювання інвестиційної діяльності.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України: [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Статистичний щорічник України за 2011 рік / Державний комітет статистики України; за редакцією О.Г.Осауленка. — К. : Август Трейд, 2012. — 559 с.
3. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України: [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.minagro.gov.ua>.
4. Назарова Л.В. Розвиток інвестиційних процесів в АПК України: стан, проблеми, перспективи / Л.В. Назарова // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. — 2011. — №1. — С.71—75

Кужельна А.С., студент Миколаївського національного аграрного університету

Науковий керівник: асистент Максименко А.Г.

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Фінансовий контроль є важливим фактором успішного рішення задач впровадження та розвитку ринкових відносин. Він сприяє додержанню та закріпленню законності, правопорядку, державної, договірної та виконавчої дисципліни. Добре організований та системно-функціонуючий контроль формує у працівників усіх ланок управління високий професіоналізм, компетентність, оперативність прийняття рішень та їх виконання, що гарантує ймовірність позитивно результативної фінансово-господарської діяльності підприємства.

Механізм фінансового контролю сільськогосподарських підприємств по своїй сутності відноситься до організаційно-економічних механізмів. Ми дотримуємося точки зору, що під механізмом фінансового контролю сільськогосподарських підприємств слід розуміти сукупність методів та

процедур, затверджених керівництвом для забезпечення функціонування діяльності підприємства [1].

Механізм фінансового контролю включає окрім елементів системи, елементи інфраструктури. Сукупність елементів фінансового контролю на сільськогосподарських підприємствах включає в себе [3]:

- цілі та завдання внутрішнього фінансового контролю;
- суб'єкти фінансового контролю (власників, керівників, фінансових менеджерів, головних бухгалтерів);
- об'єкти фінансового контролю: параметри фінансових операцій та фінансових відносин;
- нормативно-правове забезпечення, що включає: загальне фінансове законодавство, внутрішнє правове забезпечення підприємства (наказ про облікову політику, інші накази та розпорядження, форми договорів);
- методичне забезпечення, що включає в себе наступні методики: визначення податкової бази та розрахунку податків, розрахунку вартості підприємства, оцінки фінансової стійкості підприємства, розрахунку показників, що характеризують фінансовий стан підприємства;
- інформаційне забезпечення, яке включає: результати фінансового моніторингу, результати аудиторських перевірок, інформацію про середньогалузеві фінансові нормативи рентабельності сільськогосподарської продукції, ціни на сільськогосподарську продукцію, ставки банківських кредитів для аграріїв;
- управлінський регламент, що визначає форми та методи фінансового контролю, які застосовуються на сільськогосподарських підприємствах, а також правила прийняття рішень по всім основним питанням, що пов'язані з фінансовим контролем.

Фінансовий контроль у сільськогосподарському підприємстві здійснюється переважно керівником підприємства, тому варто звернути увагу на управлінський регламент фінансового контролю на сільськогосподарському підприємстві.

Важливість цього блоку механізму визначається тим, що управлінський регламент визначає не лише процедуру проведення фінансового контролю на підприємстві, але і процес прийняття управлінських рішень за результатами контролю. В основі формування управлінського регламенту лежить описання процедури фінансового контролю на сільськогосподарському підприємстві. Отже, внутрішній фінансовий контроль є інструментом, який застосовується керівництвом для цілковитої впевненості в тому, що його діяльність здійснюється чесно, законно, ресурси належно захищені від втрат і використовуються економно й ефективно, а інформація щодо результатів діяльності достовірна [2].

Необхідність і внутрішньогосподарському контролю зумовлюється ще й тим, що вище управління підприємства безпосередньо не займається контролем повсякденної діяльності. Зважаючи на це, йому необхідна інформація про діяльність нижчих рівнів управління і достовірність звітів керівників структурних підрозділів. Це завдання не може виконати ні державний, ні належний аудиторський контроль, оскільки вони носять періодичний характер. І лише налагоджена система внутрішнього контролю охоплює всю господарську діяльність підприємства, впливає на виявлення і мобілізацію резервів виробництва, забезпечує збереження і раціональне використання ресурсів підприємств та попереджує виникнення зловживань.

Фінансовий контроль сільськогосподарських підприємств з боку держави є невід'ємною складовою всього механізму контролю. На сьогоднішній день фінансовий контроль сільськогосподарських підприємств зі сторони держави значно ослаблений і обмежується лише контролем за сплатою податків, використанням бюджетних коштів, що виділяються сільськогосподарським товаровиробникам та контролю діяльності підприємств за завданнями правоохоронних органів [4].

Отже, при управлінні сільськогосподарським підприємством важливо враховувати особливості фінансового контролю в даній галузі щоб уникнути небажаних фінансових наслідків недосконалого контролю.

Список використаних джерел

1. Бланк И. А. Основы финансового менеджента / И. А. Бланк. — К. : Эльга; Ника-Центр, 2007. — Т.1 — 624 с.
2. Гудзь О. Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: монографія / О. Є. Гудзь. — К. : ННЦ ІАЕ, 2007. — 578 с.
3. Гуцаленко Л. В. Стан та перспективи розвитку внутрішнього контролю на підприємстві АПК / Л. В. Гуцаленко, Н. Г. Зdirko // Облік і фінанси АПК. — 2007. — № 11-12. — С. 83-86.
4. Стефанюк І. Б. Державне управління і фінансовий контроль в умовах ринку / І. Б. Стефанюк // Фінанси України. — 2004. — № 8. — С. 76—81.

Мкртчян Д.А., магістрант Дніпропетровського державного аграрного університету

Науковий керівник: к.е.н., доцент Масюк Ю.В.

СТРАХУВАННЯ РИЗИКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сільське господарство країни – ключова і життєво важлива галузь суспільного виробництва та водночас – одна з найбільш ризикованих галузей

економіки, оскільки відтворювальний процес пов'язаний з природно-кліматичними й біологічними чинниками. Тому з найбільш гострих проблем в АПК є захист урожаю сільськогосподарських культур, за допомогою якого певною мірою можна стабілізувати економіку самих господарств, агропромисловий комплекс та економіку держави в цілому [2].

Страховий ринок у сфері страхування аграрного сектору майже не працює. В сільському господарстві застраховано лише близько 3 % ризиків, хоча у розвинених країнах цей показник досягає 90-95 % [1].

Регіональні особливості суттєво впливають на розміщення виробництва продукції. Кожний регіон країни характеризується спеціалізацією і пропорційністю розвитку ділової активності населення. Територіальні й соціально-економічні параметри спеціалізації регіонів країни відображають роль кожної області в розвитку сільського господарства останніми роками. Щодо регіонального розвитку сільського господарства, Київська, Дніпропетровська, Харківська, Донецька і Вінницька області залишаються головними виробниками сільськогосподарської продукції.

Вони виробляють найбільшу частку зернових культур – 5,4-6,3% валового виробництва в Україні. Найбільший обсяг виробництва продукції тваринництва належить Київській, Львівській і Одеській областям.

Таблиця 1 Найбільш характерні сільськогосподарські ризики для регіонів України

Регіон	Найбільш характерні ризики
Західний	Приморозки, град, часті зливи
Центральний	Вимерзання, посухи, град
Харківський	Град, вимерзання, посухи й пожежі
Придніпровський	Зливи, посуха та пов'язані з нею пожежі
Донецький	Сильні зливи, іноді з градом, загроза сильної посухи та локальних пожеж
Причорноморський	Посуха й пожежа, небезпечними також є зливи з градом

Джерело: дані [3]

Сільськогосподарські ризики на відміну від інших подій характеризуються тим, що мають системний характер. Стихійні явища, які впливають, наприклад, на врожайність сільгоспкультур, мають поширення на значній території і призводять до втрат у більшості господарств. Це веде до того, страхові компанії, які формують страховий портфель, не мають достатньої мотивації страхувати сільські господарства однієї місцевості у значній кількості, бо таким чином не виконується принцип диверсифікації ризиків. Сільське господарство не характеризується високою рентабельністю, що в свою чергу вимагає максимально зменшувати витрати. Страхування буде додатковим тягарем для сільгоспвиробника. Тому захист від таких ризиків майже

неможливий без втручання держави на ринок сільськогосподарського страхування.

Аналіз систем страхування агроризиків різних країн дозволяє стверджувати, що тільки в тих країнах, в яких держава надавала фінансову підтримку шляхом субсидіювання частини страхових платежів, адміністративних витрат, система аграрного страхування дійсно працює ефективно. Метою держави має бути допомога страховим компаніям та сільгоспвиробникам в таких формах:

- інфраструктурні інвестиції;
- субсидіювання страхових платежів;
- фінансування адміністративних витрат;
- участь у фінансуванні фондів. пулів, спрямованих на ліквідацію катастроф та природних лих.

В той же час досить суттєвим має бути вклад держави в інформування сільгоспвиробників про форми допомоги та про можливості, які вони зможуть отримати, скориставшись цією допомогою [1].

Список використаних джерел

1. Пластун В.Л., Страхування ризиків сільськогосподарських підприємств / В.Л. Пластун // Вісник Сумського національного аграрного університету. — 2010. — №12/1 (33). — С. 58—62.

2. Герасименко Н.А., Ризики в сільському господарстві з урахуванням регіонального аспекту / Н.А. Герасименко // Економіка АПК. — 2009. — №9. — С.62—65.

3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] : офіційний сайт. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>. — Назва з екрану.

Мостова М.О., магістрант Дніпропетровського державного аграрного університету

Науковий керівник: професор Міщеряков А.А.

УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Для ефективного функціонування підприємству необхідно достатній рівень забезпеченості оборотними засобами. Оборотний капітал має велику частку в загальній валюті балансу. Це наймобільніша частина капіталу, від стану і раціонального використання якого багато в чому залежать результати господарської діяльності і фінансовий стан підприємства. Управління оборотним капіталом полягає у визначенні складу та підтримки оптимального

рівня поточних активів з метою досягнення компромісу між рентабельністю та ліквідністю компанії.

Управління оборотними коштами повинно чітко регулювати їх кількість, оборотність та ефективність використання. При раціональному управлінні оборотними коштами повинен забезпечуватись оптимальний рівень ефективності їх використання, тобто економія ресурсів, що призведе до подальшого розвитку підприємства. При найбільш економічному використанні оборотних коштів, при ресурсах, що вивільняються, необхідно зміцнити фінансовий стан підприємств і об'єднань, підвищити матеріальну зацікавленість робітників та службовців у підвищення ефективності виробництва [1].

Функціонування оборотних коштів розпочинається з моменту їх формування і розміщення. Раціональне розміщення як складова управління оборотним капіталом має певні особливості не лише в різних галузях, а навіть і на різних підприємствах однієї галузі. Визначальними тут є такі чинники: вид господарської діяльності, обсяг виробництва; рівень технології та організації виробництва; термін виробничого циклу; система постачання необхідних товарно-матеріальних цінностей і реалізації продукції. Розробка шляхів поліпшення управління оборотним активами має включати [2]:

1. Аналіз оборотних активів за попередній період.
2. Оптимізацію складу оборотних активів.
3. Прискорення оборотності оборотних активів.
4. Забезпечення підвищення рентабельності оборотних активів.
5. Забезпечення мінімізації втрат оборотних активів в процесі їх використання.
6. Формування принципів фінансування окремих видів оборотних активів.
7. Формування оптимальної структури джерел фінансування оборотних активів.

З позиції повсякденної діяльності однією з найважливіших фінансово-господарських характеристик підприємства є його ліквідність. Втрата ліквідності може призвести не лише до додаткових витрат, а й до періодичних зупинок виробництва.

Якщо грошові кошти, дебіторська заборгованість і виробничо-матеріальні запаси підтримуються на досить низьких рівнях, то імовірність неплатоспроможності чи нестачі коштів для здійснення рентабельної діяльності підприємства висока. Із зростанням величини власних оборотних активів ризик втрати ліквідності зменшується [3].

Отже, підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок, що:

1) політика управління оборотними активами повинна забезпечувати пошук компромісу між ризиком втрати ліквідності та ефективності роботи підприємства;

2) у процесі управління підприємством важливо правильно визначити потребу в оборотних коштах. Їх величина повинна бути мінімальною, але достатньою для забезпечення безперебійного фінансування планових витрат на виробництво і реалізацію продукції, здійснення розрахунків у встановлений термін. Завищення оборотних коштів веде до зайвого їх відволікання в запаси, до заморожування фінансових ресурсів. Заниження оборотних коштів може призвести до перебоїв у виробництві і реалізації продукції, до несвоєчасного виконання підприємством своїх зобов'язань;

3) необхідно розглянути варіанти переходу на новітні технології виробництва продукції, що прискорить виробничий цикл, зменшить собівартість продукції та підвищить її якість.

Тільки оптимальна забезпеченість оборотним капіталом призведе до ритмічності та злагодженості роботи підприємства.

Список використаних джерел

1. Бодрецький М.В. Методичний підхід аналізу структури оборотного капіталу підприємств / М.В. Бодрецький // Вісник економіки транспорту і промисловості. — 2010. — № 32. — С. 171—176.

2. Кустріч Л.О. Підвищення рівня управління оборотним капіталом / Л.О. Кустріч // Вісник Хмельницького національного університету. — 2010. — №3. — С.103—106.

3. Могилевская О.Ю. Эффективное управление оборотным капиталом предприятия / О.Ю. Могилевская // Економіка та держава. — 2008. — № 7. — С. 43—46.

Омеленчук К.О., студент Миколаївського національного аграрного університету

Науковий керівник: к.е.н., доцент Чайка Т.О.

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У зв'язку з переходом України до ринкових відносин та значними економічними перетвореннями відбувається перебудова господарського механізму, що обумовлює необхідність змін методів і форм економічного контролю.

На сьогодні в країні існують як державні, так і недержавні контролюючі органи, які здатні забезпечити потрібною інформацією всіх її користувачів.

Однак однією з найпоширеніших форм економічного контролю є аудит, який дозволяє вирішити важливі та актуальні питання господарської діяльності.

Відповідно з теорії та практики аудиторської діяльності питання аудиту фінансових результатів виробничої і комерційної діяльності суб'єктів господарювання, особливо в аграрній сфері, вирішені не в повній мірі. Зокрема, не досить повно досліджено суть аудиту як економічної категорії, правові засади його організації та функціонування, питання цінової політики, методичні підходи до оцінки ризиків і документального оформлення виконаних робіт, страхування тощо. Тому накопичені знання потребують обґрунтованого переосмислення, а практичне втілення набутого досвіду — пошуку шляхів та підходів для вирішення даного питання.

На думку Р.А Сагайдак: «аудиторська перевірка фінансових результатів є однією з найскладніших у практиці аудиторських перевірок. Це обумовлено тим, що цей вид аудиторських перевірок узагальнює всі сторони фінансово-господарської діяльності підприємства» [5].

У свою чергу В.П. Мазур, стверджує метою даної обговорюваної теми є аналіз особливостей формування інформації про фінансові результати підприємств аграрної сфери та розробка методичних підходів щодо аудиту фінансових результатів. Для досягнення поставленої мети планується дослідження за наступними напрямками [3]:

- визначення особливостей процесу аудиту фінансових результатів аграрних підприємств, що пов'язані з прийняттям П(С)БО 30 «Біологічні активи»;

- визначення впливу облікової політики підприємства на механізм формування фінансових результатів та їхній процес аудиту;

- розробка методичних підходів до проведення аудиту фінансових результатів аграрних підприємств.

Зважаючи на складність категорії «фінансові результати» (на її формування впливають особливості визнання та оцінки доходів і витрат) доцільно виокремити наступні етапи аудиту фінансових результатів сільськогосподарських підприємств:

1. Аудиту фінансових результатів вивчає облікову політику щодо обліку доходів та фінансових результатів, умови визнання доходів від звичайної діяльності; повноту розкриття інформації про доходи у фінансовій звітності та примітках до фінансових звітів; наявність окремого обліку доходів від різних видів діяльності; правильність та своєчасність відображення доходів у первинних документах та облікових регістрах [2].

2. Тестування системи бухгалтерського обліку та системи внутрішнього контролю, дослідження обліку витрат за видами культур, худоби, віковими групами тварин, виробничими підрозділами; аналітичного обліку руху продукції на всіх стадіях внутрішньогосподарського обороту; визначення

коригування планової собівартості сільськогосподарської продукції в кінці року після розрахунку фактичної собівартості; проводиться оцінка суттєвих відхилень.

3. Визначення доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) полягає у встановленні правильності розрахунку частки доходу (виручки) від реалізації сільськогосподарської продукції відповідно до вимог Методичних рекомендацій з визначення частки доходу (виручки) від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки в загальному обсязі валового доходу підприємства, затверджених наказом Міністерства аграрної політики України № 419 від 29 грудня 2002 р. [1].

4. Визначається собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). Шляхом перевірки первинних документів які фіксують збирання врожаю й оприбуткування готової продукції рослинництва, що впливає на правильність калькулювання собівартості усієї продукції та її одиниці.

Отже можна зазначити, що здійснення аудиту фінансових результатів сільськогосподарських підприємств є актуальною темою, оскільки в цій галузі є багато особливостей, які без детального вивчення важко врахувати, а саме методика визначення фінансового результату, визнання фінансового результату від первісного визначення сільськогосподарської продукції з подальшим уточненням на дату балансу та реалізації. Складність методики аудиту та суб'єктивність при її проведенні, змушують аудитора застосовувати додаткові аудиторські процедур.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації до визначення питомої ваги доходу (виручки) від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки в загальному обсязі валового доходу підприємства: Наказ Міністерства аграрної політики України № 419 від 29.12.2002 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

2. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: Видання 2006 року: Пер. з англ. — К. : СТАТУС. — 2010. — 1152 с.

3. Мазур В.П. Методичні аспекти аудиту фінансових результатів діяльності аграрних підприємств // В.П. Мазур / Облік та фінанси АПК. — 2010. — №3. — С.110—113.

4. Сагайдак Р.А. Аудит фінансових результатів сільськогосподарських підприємств: суть та основні аспекти організації // Р.А. Сагайдак, Т.М. Чернявська. — Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.

Секція 4. Тенденції розвитку банківської системи України

Демчук Н.І., к.е.н., доцент Дніпропетровського державного аграрного університету

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО ІНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

Інституціоналізм - напрям сучасної економічної думки, об'єктами дослідження якого є певні інститути (корпорація, держава, банки), а також правові, психологічні та морально-етичні аспекти. Ці інститути, на думку представників інституціоналізму, - рушійні сили розвитку суспільства. Теоретики інституціоналізму критикували вади традиційної економічної школи за відрив від соціальних проблем, виступали за соціологізацію економічної науки. Теоретики-інституціоналісти враховують такі нові явища сучасного суспільства, як планування і прогнозування, розширення внутрішнього ринку за допомогою орієнтації на масове споживання.

Особливості інституціоналізму в українській економічній думці пояснюються специфічними умовами її розвитку. Напрямок цього розвитку задавався колоніальним станом українських. У тому зв'язку економічна теорія інституціоналізму зазнавала відповідних трансформацій, та служила засобом економічної оборони населення.

Незважаючи на ці конкретні завдання, українська економічна думка містить цінності інституціоналізму загального призначення. У тому зв'язку достатньо зіслатись на праці представників Київської школи в політекономії, в яких доволі чітко окреслені поняття, якими оперує інституціоналізм. Ще рельєфніше сформульовано положення інституціоналізму в науковій спадщині всесвітньовідомого українського вченого М. Туган-Барановського, який до з'ясування економічних процесів щедро залучав соціологію, психологію, культуру, історію тощо, тобто ті компоненти, що знаходяться в теоретичному арсеналі інституціоналізму.

До визначних економістів-банкїрів належить Сергій Бородаєвський, який працював у відділі дрібного кредиту державного банку і одночасно секретарем Санкт-Петербурзького Відділу Московського Комітету для сільських кооперативів, а відтак – старшим ревізором в Управлінні дрібного кредиту, був членом центрального комітету цієї установи. В книзі «Збірник про дрібний кредит», розглядалися суть, закони, організація і діловодство ощадно-позичкових і кредитних товариств. Вона витримала шість видань тиражем 30 тисяч примірників. Опинившись після поразки українських визвольних змагань в еміграції, С. Бородаєвський читав лекції в Міжнародній Академії в Брюсселі та в Сорбонні (1921-1922 рр.), в 1923 р. був обраний професором Української

Господарської Академії в Подєбрадах і Українського Технічно-Господарського інституту, професором Українського Вільного Університету в Празі.

Учені-економісти Німецької школи інституціоналізму протиставляли свої ідеї абстрактним економічним теоріям ліберального індивідуалізму, марксистського детермінізму і деяким висновкам психолого-математичної школи. Вони шукали позитивних фактів розвитку суспільно-економічних стосунків. Український учений Б.Мартос був обізнаний з америкаською інституційною економічною школою, яка вважала, що кожній нації притаманні історично сформовані суспільно-економічні інституції й традиції, з якими потрібно рахуватися, модернізуючи господарську систему.

Ю. Павликовському імпонували теорії «Кембріджської школи». Він не раз посилався на А. Маршалла (1842-1924 рр.), який високо цінував реальну наукову допомогу суспільному прогресові. На теоретичні засади цих наукових шкіл Ю. Павликовський спирався у своїй практичній діяльності, спрямованій на відбудову й активізацію господарського життя на західноукраїнських землях.

Важливою умовою підприємництва у фінансово-кредитній сфері є відповідальність за прийняті рішення й пов'язаний з цим ризик, а також орієнтація на досягнення комерційного успіху, отримання якнайбільшого прибутку.

Банкірам слід мати особливу увагу, передбачати ризики і уникати їх, діяти не в залежності від певних процесів, а самому визначати ці процеси.

Формування банківських інститутів відбувається за допомогою інститутів державної влади у вигляді державних кодексів, законів, підзаконних актів. Необхідно також враховувати те, що процес інституціоналізації має характеризуватися позитивним ефектом заміни неформальних інститутів стабільними, формальними, які будуть забезпечувати зниження рівня невизначеності взаємодії економічних суб'єктів. Це дозволить позитивно й цілеспрямовано впливати на такі інституціональні складові макроекономічної політики, як рівень корупції, виконання урядом контрактних зобов'язань, влада закону, загроза дефолту.

Владечак Т.В., студент Миколаївського національного аграрного університету

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Історично Україна має потужний агропромисловий комплекс, який завжди забезпечував близько 90 % її продовольчих ресурсів. Агропромисловий комплекс (АПК) є органічним поєднанням сільського господарства і галузей промисловості, транспорту, торгівлі тощо, які обслуговують сільське господарство, постачають ресурси і доводять його продукцію до споживача.

Актуальність і недостатнє дослідження проблем особливостей кредитування аграрного виробництва за сучасних умов господарювання визначили вибір теми дослідження. Метою дослідження є проблеми банківського кредитування аграріїв за ринкових умов господарювання із врахуванням специфічних і притаманних лише галузі особливостей процесу виробництва.

Безперервність процесу аграрного виробництва, як пріоритетної галузі національної економіки, великою мірою залежить від зовнішніх запозичень – банківських кредитів. Підвищення ролі банківського кредитування, вдосконалення його форм і методів, ефективності діяльності фінансово-кредитних інституцій, що здійснюють кредитування аграріїв є пріоритетними напрямками дослідження процесу кредитування галузі [1].

За сучасних ринкових умов недостатньо розглядати роль кредиту лише через призму його функцій. Не заперечуючи існуючі теоретичні уявлення щодо існуючих трактувань ролі кредиту, слід відмітити, що кредит слід розглядати, як об'єктивний процес, пов'язаний з дією економічних процесів за участі в процесі виробництва капіталу підприємств і суб'єктивної оцінки дії кредиту на кінцевий результат.

Особливу роль в забезпеченні доступу суб'єктів господарювання аграрної галузі до кредитних ресурсів відіграють форми прямої і непрямой державної підтримки. Система сільськогосподарського кредитування в Україні, за сучасних умов господарювання характеризується поєднанням ринкового і пільгового механізмів кредитування. Пільговий механізм кредитування аграріїв здійснюється за спеціальними програмами, спрямованими на підвищення ефективності аграрного виробництва, зростання його обсягів за умови безперервності процесу виробництва та забезпечення продовольчої безпеки країни. Саме специфіка аграрного виробництва робить аграріїв неконкурентоспроможними на кредитному ринку й обумовлює необхідність їх державної підтримки [2].

Банківські кредити сільськогосподарським підприємствам на поточні потреби, зокрема включають кредити на покриття сезонних витрат (заготівлю кормів, добрив, робочу силу та пальне, купівлю тварин).

Головна передумова динамічного розвитку банківського кредитування агросфери – забезпечення повернення кредиту за умови дотримання прав кредиторів та позичальників. Неповорнення кредитів аграріями нині зумовлене різними причинами, основні з яких, як зазначалося, висока ризикованість ведення господарської діяльності в галузі, стійкий, накопичений упродовж багатьох років дефіцит фінансових ресурсів у переважної більшості сільськогосподарських товаровиробників, несвоєчасне отримання ними банківських кредитів і, відповідно, їх неефективне використання та брак коштів для розрахунків за цими кредитами, значний вплив суб'єктивних чинників на процес прийняття рішення про видачу кредитів тощо. У зв'язку з цим доцільно запропонувати ввести страхування ризиків неповорнення кредитів банкам сільськогосподарськими виробниками [3].

На даний момент в Україні вже сформувався комплекс законодавства щодо кредитування сільського господарства в контексті реформування та переходу від дотаційної до ринкової системи фінансування агропромислового комплексу. Зокрема законодавство визначило такі форми кредитування, як бюджетне та приватне, яке здійснюється із застосуванням таких інструментів: компенсація відсотків за коротко- і довгостроковими кредитами фінансових установ, взаємне кредитування (кредитні спілки), заставні операції зі складськими свідоцтвами, іпотечне кредитування.

Однак головними проблемами, які пов'язані з кредитуванням сільськогосподарських виробників, досі залишаються: низька кредитоспроможність сільськогосподарських підприємств; слабкість банківської системи України; нерозвиненість небанківських інститутів кредитування (зокрема, кредитних спілок).

Список використаних джерел

1. Гудзь О. Є. Фінансова діагностика в сільськогосподарських підприємствах / О. Є. Гудзь // Облік і фінанси АПК. — 2008. — № 1. — С. 28—33.
2. Воронкова А. А. Проблеми банківського кредитування сільськогосподарських товаровиробників в Україні / А. А. Воронкова, Л. В. Куцина // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. — 2008. — № 2 (5). — С. 33—37.
3. Кредитування і контроль [Текст] : навч. посіб. / В. Я. Вовк, О. В. Хмеленко. — К. : Знання, 2008. — 463 с.

Присяжнюк А.М., магістрант ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»

Науковий керівник: к.е.н., доцент Дробязко С.І.

АНАЛІЗ НАПРЯМКІВ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Ефективність діяльності економіки кожної країни, насамперед, залежить від стабільності банківської системи. Саме банківська система є фінансовим посередником між реальним сектором економіки та населенням країни, що задовольняє потреби у розподілі фінансових ресурсів, приватизацію державного майна, стимулювання конкурентних відносин.

Банківська система грає визначну роль в ринковій економіці України. Специфіка банківської системи проявляється в її функціях, а саме, створення грошей та регулювання грошової маси, трансформаційна функція та стабілізаційна функція, тобто забезпечення сталості банківської діяльності та грошового ринку.

Стабільність банківської системи необхідна для нормального функціонування народного господарства. Тому актуальним є розгляд основних тенденцій розвитку банківської системи, що дасть можливість оцінити сучасний стан та можливі рекомендації щодо її розвитку.

Дослідження даної теми розкрито у статтях таких вчених, як: М.О. Бублик [1], О.О. Болдирєв, Л.Л. Гриценко, Е.Ю. Оноприєнко, О.Б. Деревська, Ю.В. Колобов, І.М. Хандюк та ін.

Метою дослідження є аналіз напрямків розвитку банківської системи України та основні рекомендації щодо її розвитку.

У загальному значенні під банківською системою розуміють законодавчо визначену структуровану сукупність різних видів банків та банківських інститутів, за допомогою яких здійснюється мобілізація коштів і надаються різноманітні послуги щодо приймання вкладів і надання кредитів.

Сучасна банківська система України, як і у більшості країн світу, має два рівні. На першому – НБУ та його організаційна структура, на другому рівні - комерційні банки різних видів і форм власності, спеціалізації та сфер діяльності з відповідною мережею установ. Перший рівень банківської системи України представлений НБУ, який відповідає за підтримання стабільності національної грошової одиниці та функціонування банківської системи НБУ. До другого рівня банківської системи України належать комерційні банки, вони акумулюють значну частину кредитних ресурсів і надають своїм клієнтам повний комплекс фінансових послуг, включаючи кредитування, залучення депозитів, розрахункове обслуговування, займаються випуском і розміщенням цінних паперів та ін. [2].

Сучасна банківська система України як система ринкового типу розвивається і має великі перспективи в майбутньому. За даними Національного банку України, банківська система України в 2012 р. демонструвала позитивні тенденції у своєму розвитку, а саме: збільшення обсягу загальних активів банку; зростання активних операцій банків переважно у національній валюті; поступове нарощування обсягу кредитування реального сектору економіки; покращення якостей кредитних операцій банків; підвищення рівня ліквідності банків за рахунок росту обсягу коштів банків на кореспондентському рахунку в Національному банку України (на 12%); зміцнення довіри до банківської системи шляхом зростання обсягів коштів, залучених банками від населення; зростання розміру капіталу банківської системи; змінення структури балансу Національного банку України [3].

Відносно початку 2013 р. частка іноземного капіталу в банківській системі України зменшилась з 39,5 до 34,2%. Продовжилась тенденція до консолідації банківського капіталу. Протягом перших шести місяців 2013 р. значних структурних зрушень в розподілі активів банківської системи України не відбулось. При цьому активи банківської системи продовжили своє зростання, і за результатами січня-червня 2013 р. їх розмір збільшився на 5,9% та дорівнював 1194,2 млрд грн. Протягом 2013 р. продовжилось зростання окремих складових кредитно-інвестиційного портфелю, зростання розміру власного капіталу банківської системи України [4].

Основні рекомендації щодо стабілізації банківської системи, наступні: зменшення ризиків діяльності банків, що є учасниками фінансових груп; покращення законодавчих умов роботи банків з проблемними активами; упровадження нових підходів до формування банками резервів за активними операціями; удосконалення підходів до розрахунку регулятивного капіталу та нормативів ліквідності банків; спрощення порядку реорганізації банків за рішенням їхніх власників; забезпечення рівних умов для повернення банками наданих їм у період кризи стабілізаційних кредитів; приєднання України до другого етапу Віденської ініціативи.

Список використаних джерел

1. Бублик М. О. Тенденції розвитку банківської системи України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Uproz/2012_10/u1210bub.pdf.
2. Костюченко О. А. Банківське право України : підручник / О. А. Костюченко. — 4-те вид. — К. : Атіка, 2011. — 370 с.
3. Тенденції розвитку банківської системи України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://ufin.com.ua/analit_mat/gkr/206.htm.
4. Банківська система України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://rurik.com.ua/our-research/branch-reviews/1187>.

Секція 5. Перспективи розвитку податкової системи України

Сирцева С.В., асистент Миколаївського національного аграрного університету

Науковий керівник: д.е.н., професор Сіренко Н.М.

РОЛЬ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

В якості найважливішого інструментарію економічного механізму, що може бути використаний з метою активізації інноваційних процесів в аграрній економіці, виступає система оподаткування. Її основні принципи, перелік податків та обов'язкових платежів, порядок їх встановлення, введення, зміни та припинення, а також відносини, що виникають у процесі виконання податкового зобов'язання, права та обов'язки платників податків закріплені Податковим кодексом України (ПКУ).

Аналіз даного законодавчого акту дозволяє стверджувати, що в Україні механізм пільгового стимулювання діє лише по відношенню до суб'єктів, що зайняті створенням і реалізацією інноваційного продукту. У той же час недостатньо вирішеним є питання оподаткування підприємств, що освоюють інновації, особливо в аграрному секторі економіки. Крім того, на сьогоднішній день вітчизняні аграрні підприємства функціонують в єдиному податковому середовищі, що не враховує рівень їх залучення в інноваційний процес. Мають місце лише варіанти вибору податкового режиму.

Податкові пільги, що діють в Україні для аграрних підприємств, регламентуються Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки сільськогосподарських товаровиробників» від 22.12.2011 р. №4268-VI [1], у період до 01.01.2015 р. податок на додану вартість юридичними особами, які зареєстровані платниками податку на додану вартість, при здійсненні ними операцій з постачання власної виробленої продукції (молока, молочної сировини, молочних продуктів, м'яса, м'ясопродуктів, іншої продукції переробки тварин (шкур, субпродуктів, м'ясо-кісткового борошна), виготовленої з поставлених молока або м'яса в живій вазі сільськогосподарськими товаровиробниками, і фізичними особами, які самостійно вирощують, розводять, відгодовують продукцію тваринництва, справляється з урахуванням відповідних особливостей. Зокрема, позитивна різниця між сумою податкових зобов'язань такого переробного підприємства за звітний (податковий) період та сумою податкового кредиту звітного (податкового) періоду, визначена у податковій декларації з ПДВ щодо діяльності з постачання продукції, сплачується до спеціального фонду Державного бюджету України та на спеціальний рахунок у таких розмірах: у

2012 р. – до спеціального фонду Державного бюджету України – у розмірі 30%, а на спеціальний рахунок – 70%; у 2013 р. – у співвідношенні 40 до 60%; у 2014 р. – 50 на 50 відсотків.

При цьому переробне підприємство суму ПДВ, перераховану на спеціальний рахунок, використовує виключно для виплати сільськогосподарським товаровиробникам компенсації за продані ними молоко і м'ясо в живій вазі. Виплата компенсацій сільськогосподарським товаровиробникам (юридичним особам – за платіжними дорученнями, фізичним особам – безпосередньо з каси переробного підприємства або згідно з договорами доручення) здійснюється до 20 числа місяця, наступного за звітним періодом.

Акумуляція ПДВ дозволила вітчизняним аграрним підприємствам збільшити обсяг додаткових фінансових ресурсів із 0,7 млрд грн у 2000 р. до 12,1 млрд грн у 2011 р. Проте даний вид податкового субсидювання, включений до заходів державної підтримки, що підлягає поступовому скороченню відповідно до умов СОТ, а отже, не може стати методом стимулювання інноваційної діяльності.

Основною податковою пільгою для аграрних підприємств є фіксований сільськогосподарський податок (ФСП), за рахунок впровадження якого в Україні з 2007 р. на 30% знизився рівень податкового навантаження на діяльність аграрних підприємств. Однак ФСП з 2010 р. перестав покривати найбільшу свою складову (нарахування до Пенсійного фонду) і фактично втратив початкову сутність – «єдиного» платежу аграрних підприємств до державного бюджету.

На момент запровадження ФСП його ставки забезпечували рівень навантаження співставний з існуючими до 1999 р. податковими платежами (податок на прибуток, плата за землю і ін.) та нарахуваннями (Пенсійний фонд і інші). Сьогодні, навіть і з врахуванням поправних коефіцієнтів, суми сплати ФСП є майже незмінними і складають близько 6-8 грн на 1 га сільськогосподарських угідь. Це більш, як у 2 рази, нижче ставок земельного податку, який входить до його складу [2].

Отже, підтримуючи позицію Н. Сіренко, О. Мельник [3], вважаємо, що податкове стимулювання інноваційного розвитку в аграрному секторі економіки має бути поширене на всіх суб'єктів інноваційного процесу, враховувати пріоритетні напрями розвитку держави і галузі, а також мати цільовий характер.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки сільськогосподарських товаровиробників: закон України від 22.12.2011 р. №4268-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу :

<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4268-17>. — Дата останнього доступу : 10.08.2013.

2. Жук В. М. Стан та розвиток спеціальних режимів оподаткування аграрного бізнесу / В. М. Жук // Фінанси України. — 2011. — №7. — С. 33—42.

3. Сіренко Н. Бюджетно-податкове стимулювання інноваційного розвитку аграрного сектора економіки / Н. Сіренко, О. Мельник // Економіст. — 2013. — №4. — С. 28—32.

Максимова С.В., асистент Дніпропетровського державного аграрного університету

ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ В СТЯГНЕННІ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Якщо розглядати податкову систему України в цілому, то податок на додану вартість (ПДВ) заслуговує на найбільшу увагу, оскільки він є основним джерелом наповнення Державного бюджету України і в той же час одним із найбільш корумпованих податків України. ПДВ в Україні став стабільним джерелом доходів Державного бюджету. Це зумовлено тим, що він є податком на споживання, і кінцевий споживач є платником цього податку [1].

Насьогодні ПДВ застосовують понад 135 держав світу. Наявність податку є однією з обов'язкових умов вступу країн до Європейського Союзу. Ставки ПДВ дуже часто коригуються і зазнають змін залежно від макроекономічних умов.

З метою поповнення державного бюджету, ПДВ було введено і в Україні. На початку 90-х років його ставка складала 28%, на сьогоднішній день її зменшено до 20%. Нульова ставка є пільговою та застосовується до товарів, виробництво та реалізацію яких стимулює держава. У Податковому кодексі України зазначено, що ставка ПДВ залишається без змін і у 2011-2013 рр. і буде становити 20%, а також поставка металобрухту, відходів та зернових культур до 1 січня 2014 р. взагалі звільнені від оподаткування. З 1 січня 2014 р. ставка ПДВ становитиме 17% [2].

Функціонування ПДВ в Україні породжує велику кількість проблем для системи державних фінансів. З одного боку, він має переваги разом з іншими типами податку з обороту, а саме: високу фіскальну ефективність, можливість регулювати ціни, стримує кризу надвиробництва і витісняє з ринку слабких виробників, має вбудований механізм взаємної зв'язки платниками податкових зобов'язань і вносить гармонізацію у торгівлю із іншими країнами.

З іншого – це найбільш проблемний податок, а саме: як податок на кінцеве споживання він лягає на населення і бюджетну сферу, ПДВ при досить

високій ставці і високих темпах інфляції може перетворитися в один із факторів, що стримують розвиток виробництва; може стимулювати інфляційні процеси; існує можливість ухилення від сплати податку та зловживання за допомогою різних схем і фіктивних ланцюгів постачання; є масовим регресивним податком на товари і послуги широкого споживання, що є тягарем для бідних верст населення [3].

Актуальною на даний момент є проблеми відшкодування ПДВ спрямована на вирішення двох її сторін: по-перше, доцільно спростити порядок такого відшкодування з метою повернення сплачених сум ПДВ добросовісними платниками (проблеми з відшкодуванням ПДВ, з точки зору платників податків, створюють перешкоди для нормального товарообігу, заважають розвитку економічних відносин, обмежують свободу договору і підприємницької діяльності); по-друге, законодавець повинен забезпечити такий порядок відшкодування ПДВ, який не допустить зловживань у сфері відшкодування податку з боку недобросовісних платників податків, оскільки ситуація, що склалася, з незаконним його відшкодуванням з бюджету завдає відчутного збитку економіці держави.

Водночас, необґрунтоване копіювання зарубіжного законодавства про ПДВ у вітчизняну практику є недопустимим. Сьогодні, виступаючи податком на кінцеве споживання, ПДВ при досить високій ставці і стрімкій інфляції стає одним із факторів, що стримують розвиток виробництва. У зарубіжних країнах ПДВ використовується у фіскальному і регулюючому аспектах як засіб стримування кризи перевиробництва, витіснення з ринку «слабких» товаровиробників і наповнення національної казни.

Дедалі загострюється проблема несвоєчасного відшкодування ПДВ з бюджету, що спонукає до збільшення ухилень від його сплати. Тому, удосконалення дієвих засобів боротьби з такими негативними явищами має відбуватись поступово, з урахуванням національних правових традицій. Рівнятись до промислово розвинених країн і переймати досвід застосування ПДВ, не враховуючи особливостей розвитку не лише податкової системи, а й економіки України, неможливо. Проблему зловживань у сплаті ПДВ необхідно ефективно вирішувати узгодженими діями органів виконавчої влади, на які покладено функції справляння ПДВ [4].

Список використаних джерел

1. Семенко Т.М. Податок на додану вартість у контексті адаптації законодавства України до законодавства ЄС / Т.М. Семенко // Актуальні проблеми економіки. — 2011. — №10 (124). — 222 с.

2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.sta.gov.ua/control/uk/taxqabase/catalog>.

3. Пікінер В. О. Оцінка фіскального потенціалу податку на додану

вартість в Україні / В. О. Пікінер, К. І. Швабій // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). — 2012. — №2(57). — 42 с.

4. Мороз Ю.А. Правові проблеми відшкодування податку на додану вартість / Ю.А. Мороз // Європейські перспективи. — 2011. — №2, ч.2. — С.191—192.

Асмолова Т.В., студент Миколаївського національного аграрного університету

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т.О.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Для нормального функціонування держави в умовах ринкової економіки необхідно налагодити ефективну та потужну фінансову систему та відповідне їй законодавство.

В Україні фінансова система поки що не вирішує складних господарських процесів. Саме тому створення ефективної фінансової системи потребує нових наукових досліджень, аналізу причин і наслідків незадовільної економіки держави.

Мета дослідження полягає у висвітленні сучасних тенденцій та перспектив розвитку фінансової системи України.

Розвиток фінансової системи України невід'ємно пов'язаний з реформуванням національної економіки, забезпеченням її конкурентоспроможності на світовому ринку, але в першу чергу необхідно удосконалити законодавчу базу України. Недоліки законодавства дають можливість населенню приховувати свої прибутки.

Згідно з розрахунками професора Лінцького університету Ф. Шнайдера, якими користуються Світовий банк і Міжнародний валютний фонд, частка тіньової економіки в Україні є найбільшою серед країн Європи, склавши 44,1% в 2011 р. від ВВП. Водночас Міністерство економічного розвитку і торгівлі України дає свою оцінку – 34% від ВВП за 2011 р.

Через найвищий в Європі рівень тінізації ринку український бюджет недоотримує мільярди гривень, необхідні у випадку економічних криз. На думку Ф. Шнайдера є декілька причин українського тіньового "дива", а саме відсутність справжньої ринкової економіки. Високий рівень хабарництва, а не вільна конкуренція, диктують свої умови. Тіньова економіка - це спосіб бізнесу звільнити себе від корупції та тиску влади [1].

За оцінками податківців обсяг тіньового сектора економіки становить як мінімум 350 млрд грн на рік. Цей обсяг, за оцінками фіскальних органів,

розподіляється наступним чином: 170 млрд грн становить зарплата в "конвертах", 100 млрд грн – доходи власників активів – виведення безготівкових коштів у готівкову форму або на іновалютні рахунки в іноземних банках, 35 млрд грн – неофіційні платежі, 45 млрд грн – основні засоби, матеріальні ресурси і послуги тіншового сектора [2].

Тому для зміцнення економічного розвитку, підвищення конкурентоспроможності на світовому ринку, вступу України в ЄС необхідно проводити глобальні зміни в економічній, політичній, соціальній та науковій сферах суспільного життя, зокрема, проведення реформування та удосконалення законодавства, зменшення податкового навантаження, автоматизація виробництва, фінансування науки на належному рівні, так як більшість вчених від'їжджають за кордон щоб реалізувати свої ідеї, а такий інтелектуальний потік негативно впливає на розвиток країни.

В той же час, ефективне функціонування фінансової системи сприяє розбудові політики, важливою складовою якої є фінансова стабілізація.

Досвід останніх років свідчить, що дійсна фінансова стабілізація досягається на основі розвитку національного виробництва як першооснови економіки. Усе це з повною очевидністю обумовлює необхідність зміщення акцентів в економічній політиці. Його суть полягає в тому, щоб у межах поглиблення ринкової трансформації спрямувати ринкові механізми та інститути на відновлення і розвиток національного виробництва на сучасній техніко-технологічній і організаційній основі, здійснення радикальних структурних перетворень у галузевій та територіальній структурі господарства. Таким чином, головним пріоритетом економічної політики на даному етапі є стимулювання виробництва як гаранта національної економічної безпеки.

На даний момент в Україні промисловість є ядром виробництва, вона тісно пов'язана міжгалузевими зв'язками з усіма іншими галузями та в значній мірі впливає на подальшу їхню роботу. На дану виробничу сферу припадає близько 26% ВВП у 2012 р., у промисловості працює близько 18% зайнятого населення України, а найвищу питому вагу в її галузевій структурі займає металургія, машинобудування, електроенергетика, хімічна та харчова промисловості. Статистичні показники свідчать, що рівень промислового виробництва за травень 2013 р. до квітня 2013 р. знизився на 5,6% та становить 94,4% від попереднього місяця, найбільший спад спостерігався у виробництві основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів – 18,9%, а ріст у добування металевих руд – 2,4% [1].

Таким чином, на сьогодні фінансова система України перебуває в незадовільному стані. Така ситуація склалася внаслідок світової економічної кризи, неплатоспроможності населення, тінзації економіки, безробіття, прогалин законодавства. Всі ці чинники та багато інших сприяли погіршенню економічного становища країни. Проте, одним із заходів для покращення

фінансової стабільності держави є стимулювання виробництва як гаранта національної економічної безпеки.

Список використаних джерел

1. Динаміка обсягів виробництва за індексом промислової продукції у 2013 році [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://infolight.org.ua/content/dinamika-obsyagiv-virobnictva-za-indeksom-promislovoyi-produkciyi-u-2013-roci>.

Україна стала лідер в Європі за обсягами тіньової економіки [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.novostimira.com.ua/novyny_34780.html.

Черненко С.В., студент Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського

Науковий керівник: викладач Тихонова А.Б.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

Податки і збори являються основним джерелом доходів держави, а значить – одна з найважливіших фінансових категорій. Податкові платежі одночасно використовуються як джерело одержання доходів бюджету, так і фінансовий інструмент регулювання економіки [1].

Податки в країні становлять податкову систему, як сукупність різних видів податків та інших платежів і зборів, що віднесені до податкових, які справляються в державі.

Українська податкова система є однією з найбільш складних і найменш ефективних не тільки серед країн європейського регіону, але й у глобальному порівнянні. Це регулярно підтверджують міжнародні рейтинги, дослідження вітчизняних економістів, а також оцінки інвесторів, що працюють в Україні.

За даними дослідження, звичайне українське підприємство протягом року робить 147 податкових платежів, що є найгіршим показником у світі – 183 місце. Для порівняння у Росії компанія здійснює 11 платежів, у Польщі – 40, у Чехії – 12, Білорусі – 107, у Грузії – 18, у США – 10, у Франції – 7, у Китаї – 7. Українські підприємства витрачають на ведення податкового обліку 7 млрд. гривень або 0,7% ВВП [2].

Введення в дію з початку 2011 р. Податкового кодексу в Україні, привело до заміни Закону про систему оподаткування та зменшення кількості податків та зборів. Замість 29 загальнодержавних та 14 місцевих обов'язкових платежів Кодексом запроваджено відповідно 18 та 5 платежів [3].

Побудова податкової системи повинна спиратись на наукові основи, котрі передбачають застосування таких вимог, як системність, встановлення визначальної бази цієї системи та формування вихідних принципів.

Вимога системності полягає в тому, що податки повинні бути взаємопов'язані між собою, органічно доповнювати один одного, узгоджуватись та гармонізувати з іншими елементами соціально-економічної мегасистеми країни. У цьому контексті, у першу чергу, необхідно забезпечити відповідність податкової системи особливостям державного устрою та соціально-економічної системи країни, а також її узгодженість з бюджетною системою. Система адміністрування повинна забезпечувати стягнення податків із платників відповідно до податкових законів, необхідно запроваджувати із урахуванням існуючого рівня податкової техніки і технології, організаційно-технічного забезпечення податкових органів. Лише нейтральна податкова система, побудована на принципах горизонтальної і вертикальної справедливості, що запроваджує єдині підходи, методи, методики і правила оподаткування для всіх видів і форм економічної діяльності, буде економічно ефективною [3].

Необхідно забезпечити достатню простоту, ясність, конкретність, однозначність, зрозумілість і доступність норм податкового законодавства для всіх учасників податкового процесу відповідно до існуючого у суспільстві рівня економічних знань. Практика становлення і розвитку податкової системи в Україні свідчить про декларативний характер багатьох з вищевказаних принципів. Наприклад, досить важко назвати соціально справедливим неоподатковуваний мінімум доходів громадян, постійні зміни в чинне законодавство порушують принцип стабільності тощо. Крім того, система принципів є дещо застарілою, оскільки не враховує загальносвітові тенденції щодо розвитку систем оподаткування та не декларує необхідність гармонізації податкової системи України. Теоретики оподаткування довели, що застосування стабільних ставок не лише стабілізує державні доходи, а для підвищення ефективності вітчизняної податкової системи її необхідно базувати на здобутках фінансової науки.

Отже, податкова політика впливає тим чи іншим чином на економічні процеси, незалежно від волі держави. Цей вплив можна назвати пасивним, оскільки головним завданням політики державних доходів є забезпечення достатнього обсягу надходжень до бюджету, вплив насамперед податкової політики на процеси відтворення має другорядне значення. Доти, доки доходи, які отримувала держава, не займали значної питомої ваги в обсязі валового внутрішнього продукту, вплив податкової політики на відтворювальний процес був незначним і не привертав уваги політиків і економістів. Але при подальшому зростанні питомої ваги податків в обсязі ВВП виникає необхідність мобілізувати необхідні кошти найбільш раціональним шляхом, тобто зводячи до мінімуму негативні наслідки для розвитку економіки.

В подальшому дискусії про те, як мінімізувати негативні наслідки оподаткування, переросли у дискусію про те, чи повинна держава використовувати податкову політику як активний регулятор відтворювальних процесів, тобто для досягнення інших цілей крім фіскальних. Обговорення цієї проблеми продовжується і дотепер.

Список використаних джерел

1. Золотько І.А. Податкова система : навч. посіб. / І.А. Золотько. — К.: КНЕУ, 2005. — 299 с.
2. Проблеми податкової системи [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http:// www.icps.com.ua/lichylnyk](http://www.icps.com.ua/lichylnyk).
3. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Онисько С.М. Податкова система / С.М. Онисько. — Л. : Магнолія Плюс, 2006. — 401 с.

Секція 6. Мінародна практика розвитку фінансового ринку

Бабенко І.О., студент ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»

Науковий керівник: к.е.н., доцент Дробязко С.І.

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Міжнародний фінансовий ринок - це ринок вільних, придатних для інвестування за межами свого утворення та походження грошових ресурсів, міграція яких знаходиться під дією попиту та пропозиції, існуючих в окремих країнах та регіонах, а також під контролем держав та міжнародних валютно-фінансових центрів. Ця міграція здійснюється вже більше двох століть в формі експорту та імпорту капіталу із країни в країну.

Вкладниками на міжнародному ринку є підприємства, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, інституційні інвестори, приватні особи, державні фінансові установи. Всі вони при цьому ставлять різні цілі і мають різні можливості залежно від регулювання відповідних національних ринків. Центральні банки та державні фінансові установи розміщують на міжнародному ринку свої валютні резерви. Підприємства використовують тимчасово вільні грошові кошти для отримання доходу.

Позичальниками на міжнародному ринку виступають великі багатонаціональні корпорації, державні та приватні підприємства, центральні й комерційні банки, уряди та державні фінансові установи. При цьому більша частина всіх кредитно-депозитних операцій сконцентрована на

міжбанківському ринку, тобто учасниками таких операцій є винятково банки, а більшу частину позичальників останніми роками становлять резиденти промислово розвинених країн. Це стало наслідком неплатоспроможності країн «третього світу», які становили значну частину позичальників на міжнародному ринку в 80-х рр.[2].

Банки промислово розвинених країн досить давно здійснюють діяльність на міжнародному ринку. Основними операціями міжнародних банків є оптові операції на міжбанківському ринку, операції з фінансування міжнародної торгівлі, фінансування окремих держав [3].

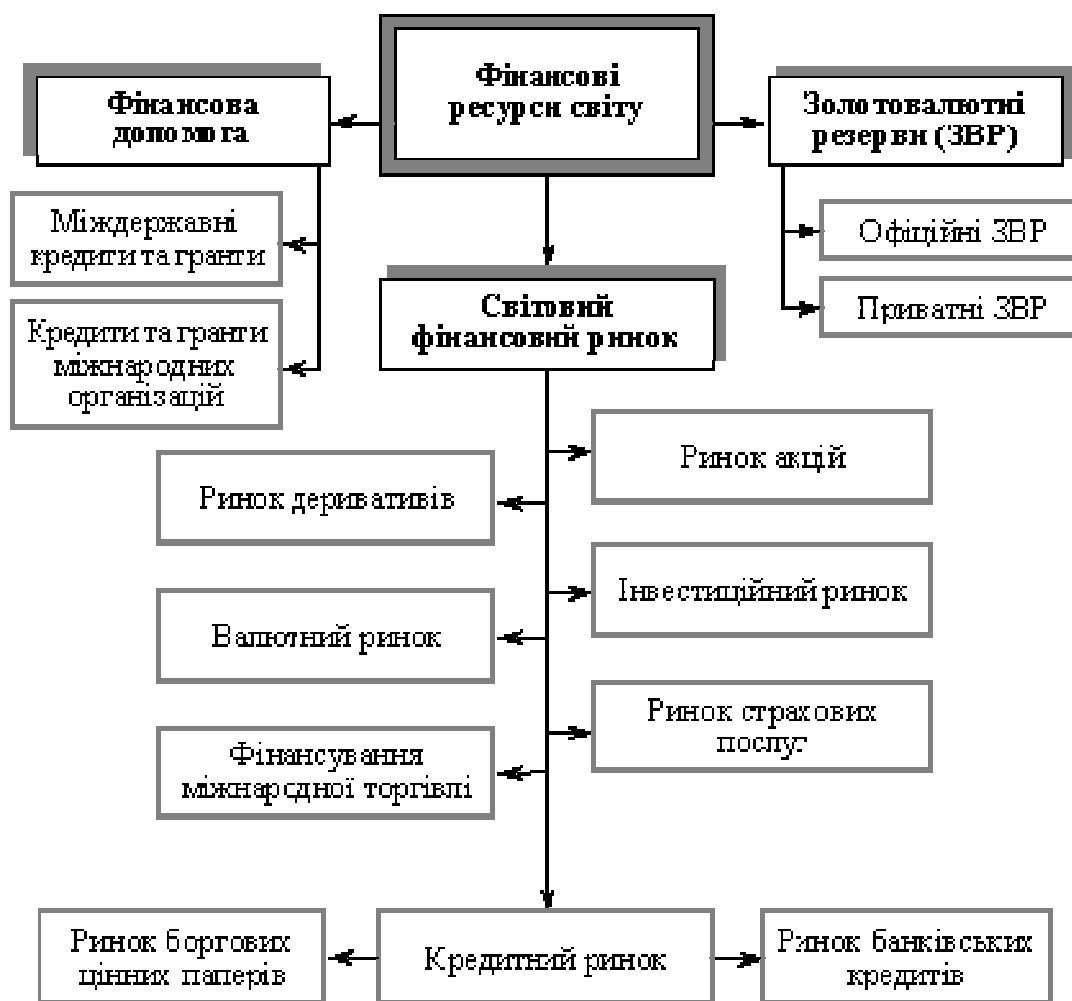


Рисунок 1 - Механізм перерозподілу фінансових ресурсів світу

Джерело: дані [1, с. 191]

Отже розвитку міжнародного фінансового ринку може сприяти:

- зростаючий взаємозв'язок між національним та іноземним секторами економіки як наслідок посилення значення зовнішньої торгівлі;
- перегулювання грошових, капітальних потоків, валютних курсів та міграції трудових ресурсів;

- посилення ролі та значення міжнародних фондових бірж та фінансових інститутів в результаті впровадження новацій в торгівлю фінансовими інструментами та удосконалення платіжних розрахунків;
- розвиток електронних міжбанківських телекомунікацій, електронний переказ фінансових активів;
- розширення географії світового фінансового ринку на країни третього світу;
- концентрація міжнародних фінансових ринків;
- зростання міжнародного обміну і активізації потоків капіталу між країнами;
- посилення інтенсивності міжбанківської конкуренції за ринки збуту позичкових капіталів та надання фінансових послуг.

Список використаних джерел

1. Петрашко Л. П. Міжнародні фінанси : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Л.П. Петрашко. — К.: КНЕУ, 2003. — 221 с.
2. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: підручник / В.М. Шелудько. — 2-ге вид., стер. — К. : Знання, 2008. — 535с.
3. Книга А.С. Європейська інтеграція [Текст] / А.С.Книга, В.Н. Пархаєв: навч. посібник / Алт.держ.техн.ун-т ім. І.І.Ползунова. — Барнаул : Вид-во АлтГТУ, 2004. — 124 с.

Дюміна С.С., студент Миколаївського національного аграрного університету

Науковий керівник: к.е.н., асистент Чайка Т. О.

ГАРМОНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ФОРМИ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

Звіт про фінансові результати надає інформацію про результати діяльності підприємства за певний період. Користувачам фінансової звітності необхідна інформація про те, як суб'єкт господарювання отримує свій прибуток. Така інформація необхідна для прогнозування тенденцій розвитку та прибутковості підприємства в майбутньому. Таким чином, Звіт про фінансові результати повинен містити важливу інформацію для прогнозування прибутковості підприємства, яка повинна бути більш розгорнутою та надавати повну картину про результати діяльності підприємства [5].

З прийняттям Міжнародного стандарту фінансової звітності (МСФЗ) 3 «Подання фінансових результатів» до загального формату Звіту про прибутки та збитки були внесені деякі зміни. У цьому звіті поєднується інформація про всі прибутки та збитки, які характеризують фінансові результати компанії за звітний період, що забезпечує можливість адекватного оцінювання результативності інвестицій. Необхідність складання цього звіту зумовлена

тим, що не всі доходи й витрати відображаються у Звіті про прибутки та збитки – частина доходів і витрат відносяться прямо до складу капіталу (наприклад, переоцінка оборотних активів). Відповідно, Звіт про прибутки та збитки не дає повної картини реальних результатів діяльності, тому потрібен окремий звіт, у якому подається інформація про всі визнані у звітному періоді прибутки та збитки. Відповідно до міжнародних стандартів, інформація відображається у Звіті про зміну власного капіталу [3].

Форма та зміст Звіту про фінансові результати в Україні регулюються П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Треба зазначити, що Міністерство фінансів України наказом від 07.02.2013 р. №73 затвердило НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яким встановлено новий Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід). Звіт про фінансові результати надає інформацію про результати діяльності підприємства за певний період. Користувачам фінансової звітності необхідна інформація про те, як суб'єкт господарювання отримує свій прибуток. Така інформація необхідна для прогнозування тенденцій розвитку та прибутковості підприємства в майбутньому.

Сучасні концепції обліку податку на прибуток передбачають його поділ на податок, розрахований за даними облікової політики, яку визначає підприємство самостійно в межах існуючої нормативної бази щодо обліку доходів і витрат, та за даними податкової політики, яка ґрунтується на чинному податковому законодавстві [1].

Розбіжності між податковим і обліковим податком та їх відображення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності регулює П(С)БО 17 «Податок на прибуток». Отже, узагальнюючи вищезазначене з урахуванням особливостей заповнення згідно з П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та МСФЗ 3 «Подання фінансових результатів», гармонізацію національної форми фінансової звітності «Звіт про фінансові результати» до міжнародних стандартів доцільно провести за такими напрямками:

- запровадження методики розрахунку суми чистого прибутку (чистого збитку) коригуванням фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування на суму витрат з податку на прибуток шляхом доповнення розділу I Звіту про фінансові результати статтями: «Поточний податок на прибуток», «Зменшення (збільшення) відстрочених податкових активів», «Зменшення (збільшення) відстрочених податкових зобов'язань»;

- внесення розгорнутої інформації про нерозподілений прибуток та використання прибутку: «Нерозподілений прибуток на початок року»; «Корегування початкового сальдо нерозподіленого прибутку»; «Скоректоване сальдо нерозподіленого прибутку»; «Отриманий прибуток (збиток)»; «Розподіл прибутку»; «Виплати власникам (дивіденди)»; «Спрямування прибутку до статутного капіталу»; «Відрахування до резервного капіталу»; «Нерозподілений прибуток на кінець року»;

– відображення у Звіті про фінансові результати елементів операційних витрат у розрізі класифікації витрат за функціями: собівартість реалізації; матеріали; оплата праці; відрахування на соціальні заходи; амортизація; інші витрати; адміністративні витрати; витрати за збут; інші операційні витрати;

– доповнення форми звіту необхідними показниками, наявність яких сприятиме підвищенню аналітичності інформації: «Фінансовий результат від фінансової діяльності», «Фінансовий результат від інвестиційної діяльності».

Необхідність гармонізації Звіту про фінансові результати до міжнародних стандартів визначає актуальність подальших досліджень у цій сфері, враховуючи, що Звіт про фінансові результати надає інформацію про результати діяльності підприємства за певний період, користувачам фінансової звітності необхідна інформація про те, як суб'єкт господарювання отримує свій прибуток. Така інформація необхідна для прогнозування тенденцій розвитку та прибутковості підприємства в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.liga.ua>.

2. Качалин В.В. Финансовый учет и отчетность в соответствии со стандартами GAAP / В.В. Качалин. — [3-е изд.]. — М., 2000. — 431 с.

3. Корніюк О. Фінансова звітність – за міжнародними стандартами / О. Корніюк // Бухгалтерія. — 2004. — № 24. — 14 червня. — С. 9—10.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.liga.ua>.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28 грудня 2000 р. № 353 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.liga.ua>

Родольчук С.С., студент Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського

Науковий керівник: Ковгунова Н.В.

СТАН ТА РОЗВИТОК РИНКУ ПОХІДНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ (ДЕРИВАТИВІВ) В УКРАЇНІ

Ситуація на вітчизняному фондовому ринку протягом останніх років зазнала докорінних змін. Поряд із традиційними операціями з фінансовими

інструментами з'явилися нові продукти, які отримали назву «деривативи», або «похідні».

Деривативи (похідні фінансові інструменти) мають дві складові, які відрізняють їх від звичайних продуктів:

1. Вони не потребують первісних інвестицій або потребують їх у досить обмежених обсягах, на відміну від інвестицій у звичайні продукти, які мають аналогічні характеристики.

2. Ціна (справедлива вартість) цих продуктів змінюється залежно від зміни вартості базових продуктів – цінних паперів та інших ринкових факторів.

Обов'язковою характеристикою деривативів є те, що вони всі без винятку мають чітко встановлений термін дії, до настання якого обов'язково мають бути погашені. У цьому вони схожі на боргові інструменти, однак відрізняються від безстрокових пайових інструментів. Наразі ринок деривативів є доволі молодим сегментом фінансового ринку. Розвиток ринку похідних цінних паперів виступає одним із факторів ефективного функціонування фінансового ринку та відображає свій вплив на ефективне функціонування реального сектору економіки.

Зростання обсягу випуску похідних цінних паперів протягом останніх років свідчить про інтерес учасників ринку до фінансових інструментів, які створюють можливість для хеджування ризиків, являючи собою елементи «квазі» - страхування. Так, у 2012 р. Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку було зареєстровано дев'ять випусків опціонів на суму 22,89 млн грн. У порівнянні з 2011 р., обсяг випусків опціонів збільшився на 19,45 млн грн (рис. 1).

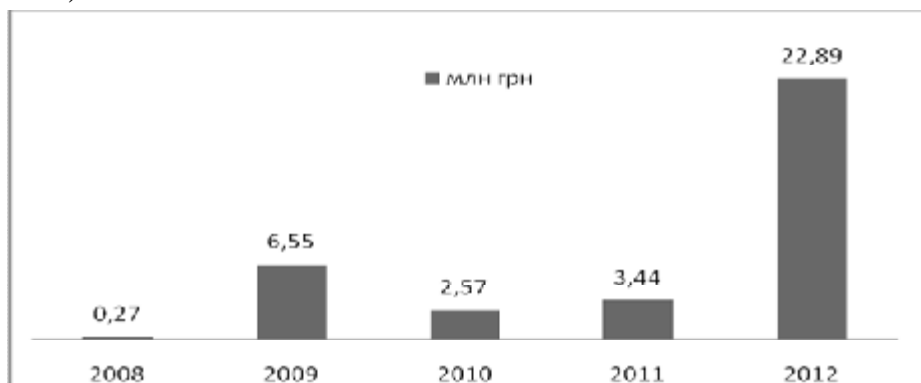


Рисунок 1 - Обсяг зареєстрованих випусків опціонів, 2008-2012 рр., млн грн

У 2012 р. обсяг торгів похідними (деривативами) становив 24,91 млрд грн, що на 0,92 млрд грн більше порівняно з 2011 р., що склало 0,98% від загального обсягу торгів на ринку цінних паперів (рис. 2).

В рамках розширення інструментів фондового ринку мала місце активізація строкового ринку, що свідчить про все більше використання інвесторами можливостей хеджування ризиків за допомогою цих фінансових інструментів.

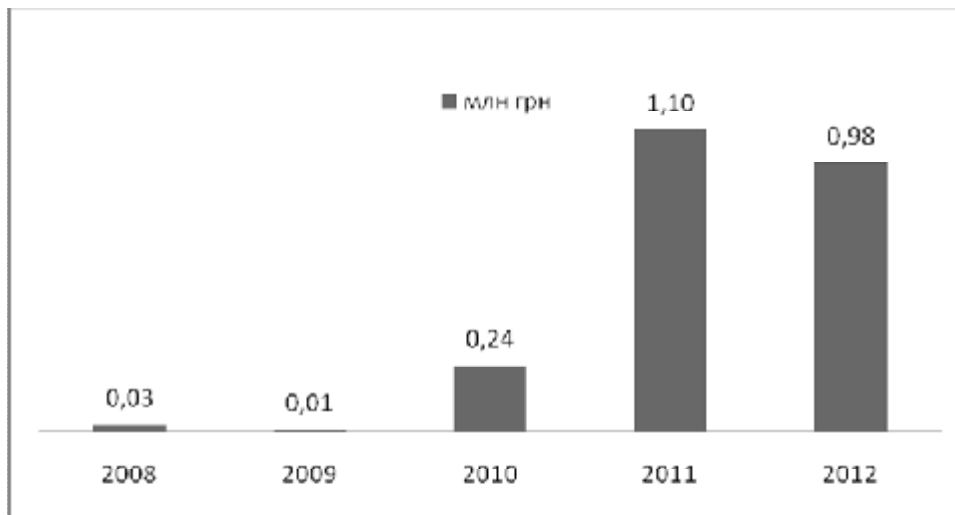


Рисунок 2 - Частка обсягу торгів похідними (деривативами) на ринку цінних паперів, 2008-2012 рр.

При визначенні актуальності у випуску та торгівлі деривативами, варто звернути увагу на те, що обіг деривативів в Україні значною мірою визначається обмеженою групою емітентів. Це є свідченням не лише недосконалості застосування похідних фінансових інструментів, а й свідченням загальної недостатності економічного розвитку потенційних емітентів тих або інших різновидів деривативів. Відтак варто стимулювати зацікавленість потенційних емітентів в обігу деривативів. Проте така зацікавленість повинна жорстко обмежувати спекулятивні дії на ринку цінних паперів за рахунок установлення штрафних санкцій на основі підвищення відповідальності щодо необґрунтованих дій у сфері обігу деривативів.

Список використаних джерел

1. Шкодiна I. В. Динамiка розвитку фондового ринку України / I.В. Шкодiна // Актуальнi проблеми економiки. — 2010. — № 5. — С.214—221.
2. Науменкова С. В. Використання структурованих цiнних паперiв для фiнансування корпорацiй в Україні / С. В. Науменкова, Т. Г. Буй // Фiнанси України. — 2010. — № 2. — С.89—101.
3. Хоружий С. Методологiчнi пiдходи до аналізу активностi ринкового обiгу цiнних паперiв / С. Хоружий // Ринок цiнних паперiв України. — 2011. — № 5/6. — С. 17—21.

Наукове видання

**ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО
ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ: НАЦІОНАЛЬНІ ТА
МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ**

Доповіді учасників I Всеукраїнської науково-теоретичної
інтернет-конференції студентів і аспірантів,

м. Миколаїв

14-15 листопада 2013 р.

Головний редактор:	О. Є. Новіков
Заступники головного редактора:	О. М. Вишневська Н. М. Сіренко М. В. Дубініна
Комп'ютерна верстка:	Т. О. Чайка

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 6,25.

Тираж 100 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Паризької комуни, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №1155 від 17.12.2002 р.